

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَّ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش

سازمان آموزش و پرورش استثنایی

زبان آموزی و جمله سازی

راهنمای معلم

دوم دبستان

ویژه دانش آموزان با آسیب شنوایی

سازمان آموزش و پرورش استثنایی

نام کتاب: راهنمای معلم زبان آموزی و جمله‌سازی - دوم دبستان - ۲۲۹۲۱

پدید آورنده: سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف: معاونت برنامه‌ریزی آموزشی و توان‌بخشی

شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف: فاطمه انصاری بارده، فاطمه رشنوسیردری، لیلیا فیاضی، منصوره

کاظمی کیا و نرگس بایابی

مشاور علمی: مهدی کاظمی دستجردی و معصومه نجفی پاژکی

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ: اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

طراح گرافیک و صفحه‌آرایی: مجتبی احمدی

نشانی سازمان: تهران - خیابان انقلاب - خیابان شهید برادران مظفر - صندوق پستی: ۲۷۵۱۵۰۱۳۹

ناشر: شرکت افست: تهران - کیلومتر ۴ جاده‌ی آبعلی، پلاک ۸، تلفن: ۷۷۳۳۹۰۹۳، دورنگار: ۷۷۳۳۹۰۹۷

صندوق پستی: ۴۹۷۹ - ۱۱۱۵۵

نوبت چاپ و سال انتشار: اول ۱۴۰۱

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس‌برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

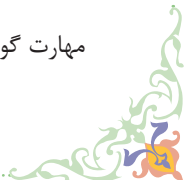
ISBN 978 - 964 - 05 - 3495-3

شابک ۳ - ۳۴۹۵ - ۰۵ - ۹۶۴ - ۹۷۸

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار .....
۹	نمای ساختار و محتوای کتاب زبان آموزی، جمله‌سازی .....
۱۰	جدول زمان‌بندی زبان آموزی، جمله‌سازی پایه‌ی دوم (پیشنهادی) .....
۱۲	بخش اول .....
۱۳	مقدمه .....
۱۵	آسیب شنوایی .....
۱۵	طبقه‌بندی آسیب شنوایی .....
۱۶	رویکردها و روش‌های ارتباطی دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی .....
۱۷	جدول رویکردها و روش‌های ارتباطی دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی .....
۱۸	رویکرد برنامه درسی زبان آموزی و جمله‌سازی .....
۱۹	رویکرد خاص این برنامه‌ی درسی بر آموزش مهارت‌های زبانی استوار است و در این راستا ذکر دو مطلب لازم است: .....
۲۰	ب- استفاده از خواندن و نوشتن در ارتقای سطوح مختلف زبانی دانش‌آموزان با آسیب شنوایی .....
۲۲	اهداف برنامه درسی زبان آموزی، جمله‌سازی و نگارش .....
۲۲	گوش کردن .....
۲۲	سخن گفتن .....
۲۳	خواندن .....
۲۳	نوشتن .....
۲۳	محتوا .....
۲۶	نمای ساختار و محتوای کتاب‌های زبان آموزی، جمله‌سازی و نگارش .....
۲۸	نمای ساختار و محتوای کتاب زبان آموزی، جمله‌سازی پایه‌ی دوم .....
۲۹	مهارت گوش کردن .....

- گوش کردن در دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی ۲۹
- فعالیت‌های مربوط به گوش کردن ۲۹
- مهارت سخن گفتن ۳۱
- سخن گفتن در دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی ۳۱
- فعالیت‌های مربوط به سخن گفتن ۳۲
- مهارت خواندن ۳۳
- خواندن در دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی ۳۴
- فعالیت‌های مربوط به خواندن ۳۵
- مهارت نوشتن ۳۶
- دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی و مسئله‌ی «نوشتن» ۳۸
- فعالیت‌های مربوط به نوشتن ۳۹
- روش‌های تدریس ۴۰
- روش تدریس مبتنی بر بازی ۴۱
- روش تدریس پرسش و پاسخ ۴۲
- روش تدریس گردش علمی ۴۳
- روش تدریس مبتنی بر روش نمایشی ۴۴
- روش تدریس مبتنی بر ایفای نقش ۴۵
- روش تدریس مبتنی بر روش مشاهده‌ای ۴۶
- روش تدریس پیش‌سازمان‌دهنده ۴۷
- ارزشیابی پیشرفت تحصیلی (توصیفی) ۴۸
- جدول نمای کلی روش‌ها و ابزار ارزشیابی دروس دوم (پیشنهادی) ۵۰
- جدول نمای کلی روش‌ها و ابزار ارزشیابی دروس دوم (پیشنهادی) ۵۱
- اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکردی درس زبان‌آموزی، جمله‌سازی در پایه‌ی دوم ۵۱

۵۲	جدول اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکرد درس زبان آموزی، جمله‌سازی پایه دوم دوره دبستان
۵۷	کارافزارهای آموزشی
۵۸	جدول مواد کمک آموزشی مورد نیاز برای هر درس در پایه‌ی دوم (پیشنهادی)
۶۰	بخش دوم (بررسی درس‌ها)
۶۱	درس اول
۷۴	درس دوم
۸۴	درس سوم
۹۵	درس چهارم
۱۰۷	درس پنجم
۱۱۸	درس ششم
۱۲۸	درس هفتم
۱۳۹	درس هشتم
۱۵۱	درس نهم
۱۶۱	درس دهم
۱۷۱	درس یازدهم
۱۸۲	درس دوازدهم
۱۹۳	درس سیزدهم
۲۰۳	درس چهاردهم
۲۱۳	درس پانزدهم
۲۲۴	درس شانزدهم
۲۳۵	فعالیت‌های تکمیلی
۲۴۴	منابع

پیشگفتار

♦ خداوند متعال را سپاس که توفیق خدمت به ما عطا نمود تا برای دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی و به منظور تحقق برنامه‌ی درسی زبان‌آموزی، جمله‌سازی (و نگارش) را برای نخستین بار با تولید یک دست‌مایه‌ی آموزشی مؤثر و کارآمد به معلمان صبور و کوشا در آموزش و پرورش استثنایی، عرضه کنیم.

♦ کتاب درسی «زبان‌آموزی و جمله‌سازی» بر اساس نیاز مبرم دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی به آموزش‌های بیشتر و تخصصی‌تر در زمینه‌ی زبان‌آموزی و جمله‌سازی (و نگارش)، با رویکرد پرورش مهارت‌های زبانی و با توجه بیشتر بر مهارت‌های درک خواندن و نوشتن (فعل) سازماندهی و تألیف شده است. کتاب معلم نیز با توجه به اهداف زیر جهت استفاده‌ی بهینه‌ی معلمان محترم طراحی و تدوین گشته است:

♦ تبیین رویکرد خاص آموزش کتاب زبان‌آموزی و جمله‌سازی مبتنی بر مهارت‌های زبانی، همچنین تا حدودی فرا زبانی (تفکر، نقد و تحلیل) و متناسب با ویژگی‌های دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی.

♦ آشنایی معلمان با ساختار کتاب درسی زبان‌آموزی، جمله‌سازی و به کارگیری روش‌های خلاقانه در ریز مهارت‌های درکی (برای شنیدن و خواندن) و بیانی (برای گفتن و نوشتن) با توجه به فعالیت‌های پیشنهادی و نکته‌های تدریس در فرایند یاددهی - یادگیری.

♦ گسترش و تعمیق دانش معلمان در حوزه‌ی مهارت‌های زبانی و آموزش روشمند دانش‌آموزان مبتنی بر اهداف سازه‌ای کتاب درسی شامل: بازی کنید و بیاموزید، ببینید، بشنوید و بگویید، با صدای بلند بخوانید، تمرینات درکی و نوشتاری مربوط به هر موضوع درسی و یادآوری یادگیری‌های سال‌های گذشته و کسب آمادگی برای نوشتن فعال و مستقل (انشا).

♦ توسعه و کاربست روش‌های تدریس، متناسب با ویژگی‌های دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی

شنوایی، بر پایه‌ی تقویت مهارت‌های ارتباطی و زبانی، کارگروهی و مشارکت دانش‌آموزان با ارائه‌ی روش‌ها و شگردهای علمی و تجربی در کتاب معلم.

♦ تأکید بر تلفیق و کاربرد متقابل مهارت‌های زبانی کسب شده در این کتاب درسی و سایر برنامه‌ها و کتاب‌های درسی.

♦ ارائه‌ی شگردهای ایجاد توازن و درهم‌تنیدگی آموزش و ارزشیابی کیفی با هدف پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان.

♦ این کتاب شامل یک پیشگفتار و دو بخش است، بخش نخست به شرح کلیات برنامه و معرفی برنامه و معرفی ساختار و محتوای کتاب درسی، شرح مختصر نمونه‌ی روش تدریس‌های پیشنهادی، ارزشیابی پیشرفت تحصیلی، جدول زمان‌بندی هفت پایه و جدول زمان‌بندی پیشنهادی درس‌های کتاب اختصاص دارد.

بخش دوم به بررسی درس‌ها، تبیین اهداف و انتظارات و روش آموزش پرداخته است. در این بخش بر پایه‌ی ساعت آموزشی، چگونگی و نکته‌های مربوط به تدریس هر درس، توضیح اهداف، نکته‌ها و چگونگی اجرای تمرینات هر درس آمده است.

مطالعه‌ی دقیق و اجرای این کتاب و برنامه‌ی درسی توسط شما همکاران گرامی، فرایند یاددهی - یادگیری را تسهیل می‌سازد. این کتاب به عنوان کاری جدید در این حوزه، خالی از کاستی نیست از این رو، پدیدآورندگان، انتقادات، پیشنهادها و دیدگاه‌های سازنده‌ی همکاران گرامی را در راستای اصلاح و بهینه‌سازی آن پذیرا هستند.

نمای ساختار و محتوای کتاب زبان آموزی و جمله سازی

فقرات های تکمیلی
درس شانزدهم: حرف اضافه‌ی «از»
درس پانزدهم: حرف اضافه‌ی «به»
درس چهاردهم: کلمه‌ی پرسشی «کجا»
درس سیزدهم: حرف اضافه‌ی «در»
درس دوازدهم: حرف اضافه‌ی «با»
درس یازدهم: فعل‌های بود، بودم و ... / شد، شدم و ...
درس دهم: ضمیر شخصی جدا و پیوسته سوم شخص جمع
درس نهم: ضمیر شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد
درس هشتم: فعل‌های مرکب
درس هفتم: ضمیر شخصی جدا و پیوسته دوم شخص جمع
درس ششم: ضمیر شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد
درس پنجم: کلمه‌ی پرسشی «چه کسی / چه کسانی»
درس چهارم: ضمیر شخصی جدا و پیوسته اول شخص جمع
درس سوم: ضمیر شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد
درس دوم: کلمه‌ی پرسشی «چه چیزی / چه چیزهایی»
درس اول: زمان حال

جدول زمان‌بندی زبان آموزی و جمله‌سازی پایه‌ی دوم (پیشنهادی)

ماه	هفته‌ی اول	هفته‌ی دوم	هفته‌ی سوم	هفته‌ی چهارم
مهر	یادآوری درس‌های سال قبل	درس اول زمان حال	درس اول زمان حال	درس دوم کلمه‌ی پرسشی "چه چیزی / چه چیزهایی"
آبان	درس دوم کلمه‌ی پرسشی "چه چیزی / چه چیزهایی"	درس سوم ضمیر شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد	درس چهارم ضمیر شخصی جدا و پیوسته اول شخص جمع	درس پنجم کلمه‌ی پرسشی "چه کسی / چه کسانی"
آذر	درس پنجم کلمه‌ی پرسشی "چه کسی / چه کسانی"	درس ششم ضمیر شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد	درس هفتم ضمیر شخصی جدا و پیوسته دوم شخص جمع	درس هشتم فعل‌های مرکب
دی	درس هشتم فعل‌های مرکب	درس نهم ضمیر شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد	درس دهم ضمیر شخصی جدا و پیوسته سوم شخص جمع	تمرین و تکرار
بهمن	درس یازدهم فعل‌های بود، بودم و ... / شد، شدم و ...	درس یازدهم فعل‌های بود، بودم و ... / شد، شدم و ...	درس دوازدهم حرف اضافه‌ی "با"	درس دوازدهم حرف اضافه‌ی "با"
اسفند	درس سیزدهم حرف اضافه‌ی "در"	درس سیزدهم حرف اضافه‌ی "در"	درس چهاردهم کلمه‌ی پرسشی "کجا"	درس چهاردهم کلمه‌ی پرسشی "کجا"
فروردین	تعطیلات نوروزی	تعطیلات نوروزی	درس پانزدهم حرف اضافه‌ی "به"	درس پانزدهم حرف اضافه‌ی "به"
اردیبهشت	درس شانزدهم حرف اضافه‌ی "از"	درس شانزدهم حرف اضافه‌ی "از"	فقالیت‌های تکمیلی	تمرین و تکرار

● در هر هفته ۳ ساعت آموزشی به درس زبان آموزی و جمله سازی اختصاص دارد. این ساعت آموزشی می تواند با رعایت اهداف و اصول آموزشی کتاب در طی هفته، هر روز یا دو روز در هفته، زمانی را به خود اختصاص دهد.

● برای آموزش محتوای این کتاب، هر درس به طور متوسط در ۳ جلسه ی ۴۵ دقیقه ای سازماندهی شده است و حدود دو جلسه در جدول بودجه بندی برای تکرار و تمرین درس های آموزش داده شده پیش بینی شده است.

توجه: این زمان بندی آموزشی، پیشنهادی است و با هدف ایجاد هماهنگی و انسجام در فرایند آموزش عمومی کشور، تنظیم شده است و در شرایط متفاوت (آب و هوا، ویژگی های کلاس یا دانش آموزان و ...) با رعایت اهداف و اصول آموزشی کتاب، پس از هماهنگی با کارشناس مربوط، قابلیت انعطاف و همسویی دارد.

بخش اوّل

کلیّات

نحوه‌ی فراگیری زبان برای مدت‌های مدیدی کانون اصلی توجه پژوهش‌ها بوده است. کودکان در روند رشد و طی گذر از دوره‌ی نوزادی، مهارت‌های اجتماعی و شناختی خود را گسترش می‌دهند و این امر باعث می‌شود تا رفته‌رفته به واحدهای معنادار زبانی دست یابند. آنان در ده‌الی هجده ماهگی اولین کلمات قابل تشخیص و در چهارده‌الی بیست و چهار ماهگی، نخستین پاره‌گفتارهای چند کلمه‌ای را بر زبان می‌آورند و در سه سالگی پاره‌گفتارهای طولانی تولید می‌کنند، به طوری که می‌توانند بیش از یک بند را با ساختارهای همپایه، وابسته و غیره ترکیب نمایند. از حدود چهار‌الی هفت سالگی نیز آن‌ها قادرند گفتمان منسجم را تولید کنند. این فراگیری در دوران مدرسه و پس از آن همچنان ادامه می‌یابد (لیون و پلانک^۱، ۲۰۰۶).

بنابراین می‌توان گفت کودکان به لحاظ ژنتیکی برای کسب مهارت زبان مستعد هستند و قادرند هسته‌ی دستور زبان خود را بر مبنای داده‌هایی که در معرض آن قرار می‌گیرند، ایجاد نمایند (هگمن^۲، ۲۰۰۱). با این همه، کودکانی نیز هستند که به دلایل مختلف نمی‌توانند سیر رشد زبانی را به‌طور طبیعی طی نمایند و نیازمند توجه و برنامه‌ریزی در جهت پیشرفت در این مسیر هستند.

زبان‌آموزی یکی از مهارت‌هایی است که باید در سال‌های اولیه‌ی زندگی کسب شود. آموزش زبان و مهارت‌های مربوط به آن از اهداف نظام آموزش و پرورش استثنایی کشور است. مفهوم زبان‌آموزی در آموزش و پرورش، فراهم آوردن همه‌ی مهارت‌ها و امکاناتی است که امکان تفهیم، تفاهم و تعامل را فراهم می‌سازند. کسی که زبان می‌داند، می‌تواند با آن زبان فکر کند، سخن بگوید، بخواند و بنویسد، یعنی می‌تواند همه‌ی ابزار تفهیم، تفاهم و تعامل را به کار ببرد. بنابراین، همه‌ی کوشش‌هایی که در زمینه‌ی آموزش زبان، به ویژه در دوره‌ی پیش دبستانی و دبستان، اجرا می‌گیرد در راستای پرورش مهارت‌های چهارگانه‌ی گوش کردن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن است.

۱- Lieven & Max Plank

۲- Hageman

دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی در کلیه‌ی مهارت‌های زبانی نسبت به سایر دانش‌آموزان شنوا عملکرد ضعیف‌تری نشان می‌دهند و متأسفانه با وجود تلاش‌هایی که برای کسب پیشرفت برابر بین آسیب‌دیدگان شنوایی و یادگیرندگان شنوا صورت پذیرفته است، بسیاری از ناشنوایان در فراگیری زبان مشکل دارند و در نظام آموزشی توانایی خواندن و نوشتن مناسب سن خود را دریافت نمی‌کنند (میر، ۲۰۰۷). بنابراین لازم است در سیاست‌گذاری‌های آموزش و پرورش استثنایی، به عنوان متولی آموزش این گروه از دانش‌آموزان، به گونه‌ای طراحی شود که سطح یادگیری این دانش‌آموزان از انباشتن محفوظاتی که برای آنان عاری از مفهوم است به سمت صحیح هدایت گردد و در راستای اهداف آموزش، پرورش و گسترش مهارت‌های زبانی، به ویژه مهارت‌های خواندن و نوشتن این گروه از کودکان، راهکارهای مناسبی ارائه گردد.

کتاب زبان‌آموزی، جمله‌سازی (و نگارش) هم به قلمرو دریافتی و هم به قلمرو بیانی زبان تمرکز دارد. لذا درست دیدن، درست شنیدن و درست خواندن و درک زبانی از آن‌ها را آموزش می‌دهد. ضمن آن که به تولید زبان در حوزه‌ی گفتار و نوشتار نیز توجه می‌کند. افزون بر این، شاید بتوان از نوشتار به صورت خاص، به عنوان ابزار کمکی و کارآمد، برای برقراری ارتباط مؤثر و رسیدن به مهارت‌های زبانی در دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی کمک گرفت.

در فرایند یاددهی - یادگیری، معلم با استفاده از محتوای کتاب معلم، آموزش و تدریس هر موضوع درسی را در کلاس با تأکید بر مهارت‌های زبانی شفاهی (گوش کردن و سخن گفتن) و حتی گاه با کمک از مهارت‌های کتبی (خواندن و نوشتن)، اجرا می‌شود و سپس در کتاب درسی این مهارت‌های زبانی را تثبیت می‌کند، تعمیم و گسترش می‌دهد و مهارت نوشتاری (فعل) را تقویت می‌نماید، به طوری که آموخته‌ها در قالب نوشته نمایان می‌شوند. همچنین، در تدوین این کتاب به ایجاد زمینه‌ی لازم برای مهارت نگارش مستقل در پایه‌های بعد توجه شده است. معلم بنا به نیاز و شرایط دانش‌آموزان از روش‌ها و رویکردهای غیرکلامی نیز در فرایند یاددهی - یادگیری استفاده می‌کند.

آسیب شنوایی

شنوایی یکی از حواس برتر انسان است. آسیب شنوایی عبارت از فقدان یا کاهش توانایی دریافت شنیداری در یک یا هر دو گوش است، به طوری که شنوایی فرد عملکرد طبیعی نداشته باشد. محروم بودن از حس شنوایی تنها به مفهوم نشنیدن صدا نیست بلکه ماحصل آن دست نیافتن به تجربیات مفید و امیدبخش زندگی فردی و اجتماعی است (موللی، ۱۳۸۸). از آن جمله به دیرکرد در رشد و تکامل زبان و مهارت‌های مختلف آن در این کودکان می‌توان اشاره کرد. این معلولیت پنهان بر رشد زبانی و گفتاری، خواندن و نوشتن، رشد درکی، هوشی و پیشرفت تحصیلی تأثیرات فراوانی می‌گذارد (آلپینر و مرتی^۱، ۲۰۰۰). از این رو اقدامات جدی، مؤثر و به موقع برای به حداقل رساندن این مشکلات ضروری است.

تشخیص زودهنگام کم‌شنوایی، تجویز مناسب سمعک یا سایر وسایل کمک شنیداری و اجرای آزمایش‌های دوره‌ای جهت بررسی میزان شنوایی و اطمینان از سودمندی سمعک تجویز شده از ارکان اصلی نیازهای ویژه‌ی فرد دارای آسیب شنوایی است. البته متعاقب اجرا دادن فعالیت‌های مذکور، طراحی برنامه‌ی آموزشی - توانبخشی نیز لازم است.

مشاوره و بالا بردن سطح آگاهی خانواده‌ها درباره‌ی آسیب شنوایی و محدودیت‌ها و توانایی‌های کودکان، مقدمات دستیابی به مهارت‌های ارتباطی و زبانی قابل قبول و هدفمند را توسط فرد دارای آسیب شنوایی فراهم می‌آورد.

طبقه‌بندی آسیب شنوایی

- ۱- بر اساس زمان بروز آسیب شنوایی: قبل از فراگیری زبان، حین فراگیری زبان، بعد از فراگیری زبان.
- ۲- بر اساس میزان شنوایی از دست رفته: ملایم یا خفیف، متوسط، متوسط تا شدید، شدید، عمیق.
- ۳- بر اساس محل ضایعه: انتقالی، حسی - عصبی، آمیخته

1. Alpiner & Mearthy

کودکان دارای آسیب شنوایی گروه همگنی نیستند و در فراگیری زبان، عملکردهای گوناگونی را نشان می‌دهند. سه عامل مهم تفاوت فراگیری زبان در کودکان دارای آسیب شنوایی عبارت‌اند از: سن آغاز آسیب شنوایی، شدت آسیب شنوایی، وجود دیگر ناتوانی‌ها. هر چه سن آسیب شنوایی کم و میزان آن بیشتر باشد آثار سوء آن بیشتر است.

رویکردها و روش‌های ارتباطی دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی

روش‌های برقراری ارتباط در افراد دارای آسیب شنوایی به دو دسته کلی دسته‌بندی می‌شوند. آن‌ها که بر استفاده از اشاره یا ایماها تأکید می‌کنند «روش‌های دستی^۱» و آن‌ها که بر گفتار تأکید دارند «روش‌های شفاهی^۲» هستند. البته هر دسته‌بندی دارای چندین روش مختلف برای بیان زبان است (ابراهیمی، ۱۳۸۸).

واقعیت این است که همه‌ی رویکردهای موجود، قابلیت استفاده برای کودکان آسیب‌دیده شنوایی را دارند و همه‌ی تلاش‌ها برای آن است که این کودکان از نظر آموزشی و دانسته‌ها هم‌سطح کودکان عادی باشد، اما به تجربه و براساس تحقیقات هیچ رویکرد واحدی برای همه‌ی کودکان کارایی ندارد. در حال حاضر رویکرد مورد استفاده در مدارس برای ایجاد آموزشی یکسان و برابر با سایر دانش‌آموزان و دادن امکان تلفیق با محیط و جامعه، رویکرد شفاهی است و در برخی موارد و بنا بر ضرورت و نیاز، رویکرد ارتباط کلی برای بهره‌مندی کامل دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی از آموزش و یادگیری، در امر تدریس مورد استفاده قرار می‌گیرد. اجرای فرایند یاددهی- یادگیری کتاب زبان‌آموزی، جمله‌سازی (و نگارش) هم از این قاعده مستثنا نیست.

جدول رویکردها و روش‌های ارتباطی دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی^۱

ویژگی	رویکرد
رویکرد آموزشی که در آن کودک استفاده از باقی‌مانده‌ی شنوایی و اعتماد بر آن را می‌آموزد. تأکید اولیه بر یادگیری از راه حس شنوایی است. هیچ روش ایمايي مورد استفاده قرار نمی‌گیرد و لب‌خوانی ^۲ آموخته نمی‌شود و در خلال درمان تلاش بر حذف نشانه‌های ^۳ دیداری است.	شنیداری / کلامی
در این رویکرد کودک استفاده از باقی‌مانده‌ی شنوایی را با نشانه‌های دیداری مانند لب‌خوانی می‌آموزد. استفاده از ایماهای طبیعی پذیرفتنی است.	شنیداری / شفاهی
روش ابتدایی ارتباط، روشی ایمايي یا زبان اشاره است و از گفتار شفاهی استفاده نمی‌شود.	ارتباط دستی
استفاده هم‌زمان از گفتار و اشاره (نظام اشاره نه زبان اشاره)	ارتباط هم‌زمان ^۴
فلسفه‌ای مبتنی بر دریافت اطلاعات از تمام راه‌های ممکن (گفتار، نوشتار، اشاره و ...)	ارتباط کلی ^۵
برای کمک به لب‌خوانی صداهایی که به خوبی بر روی لب دیده نمی‌شوند از علائم دست مبتنی بر نظام واج‌شناسی همراه با گفتار شفاهی استفاده می‌شود ^۶ .	گفتار نشانه‌ای ^۶
زبان مادری کودک دارای آسیب شنوایی زبان اشاره است و برای خواندن و نوشتن از زبان دیگری استفاده می‌شود.	دوزبانه - دو فرهنگی ^۸

۱- صفحه‌ی ۱۱۱ از کتاب توانبخشی شنوایی کودکان، ابراهیمی، ۱۳۸۸

۲- Lip reading

۳- Cue

۴- Simultaneous communication

۵- Total communication

۶- Cued speech

۷- به نظر مؤلفین این کتاب الفبای گویای آقای باغچه‌بان دارای این ویژگی و کاربرد است .

۸- Bicultural-Bilingual اگر ناشنوایی توانایی استفاده از زبان اشاره و زبان گفتاری کشورشان را داشته باشد، دوزبانه، و اگر توانایی عملکرد در جامعه‌ی ناشنوا و فرهنگ اکثریت را داشته باشد، دو فرهنگی در نظر گرفته می‌شود . برخی برنامه‌های آموزشی در ایالات متحده، سوئد و دانمارک از این روش استفاده می‌کنند.

رویکرد برنامه درسی زبان آموزی و جمله‌سازی

کتاب زبان‌آموزی و جمله‌سازی پایه‌ی اول با در نظر گرفتن رویکرد عام «برنامه‌ی درسی ملی جمهوری اسلامی ایران» و بر پایه‌ی چارچوب «برنامه‌ی درسی زبان‌آموزی و جمله‌سازی (و نگارش) دوره‌ی ابتدایی»، ویژه‌ی دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی سازماندهی و تألیف شده است. هنگامی که دانش‌آموز فارسی زبان، در هفت سالگی وارد مدرسه می‌شود می‌تواند از زبان فارسی برای انتقال و درک پیام استفاده کند و به نظر می‌رسد دو مهارت سخن گفتن و گوش کردن را می‌داند. بدیهی است به این ترتیب دو مهارت خواندن و نوشتن است که به صورت نیاز واقعی برجسته می‌شود.

در کودک دارای آسیب‌شنوایی دریافت ناقص محرک صوتی به شدت بر توان کودکان آسیب‌دیده‌ی شنوایی در دریافت مفاهیم زبانی و مقاصد ارتباطی تأثیر می‌گذارد و فرد را در همه‌ی ابعاد زبان با محدودیت‌های زیاد مواجه می‌سازد (بنچ^۱، ۱۹۹۲ و آدامز^۲، براون^۳ و ادواردز^۴، ۱۹۹۸). وقتی مطرح می‌شود فردی دارای اختلال در زبان و مهارت‌های مربوط به آن است به این معنا است که دریافت و فهم وی از شنیدن و خواندن و بیان کلمات گفتاری و نوشتاری به صورت غیرعادی، ناهنجار و نقش ارتباطی زبان وی مختل است.

اختلال زبانی کودکان آسیب‌دیده‌ی شنوایی، کم و بیش در کلیه‌ی مؤلفه‌های عملکردی زبان، یعنی شکل واج‌شناسی^۵، نحو^۶، ساخت واژه^۷ محتوا (معناشناسی^۸)، و استفاده از زبان (کاربردشناسی^۹)، چه در حوزه‌ی گفتار و چه در حوزه‌ی نوشتار (درک و بیان)، مشاهده می‌گردد (جعفری، ۱۳۹۱، یعقوبی، ۱۳۸۲). در مقوله‌ی آموزش و پرورش کودکان دارای

1- Bench J.

2- Adams c

3- Brown B.

4- Edwards M.

5- phonology.

6- syntax

7- morphology

8- semantics

9- pragmatics

10- Steinberg

آسیب شنوایی به کارگیری روش‌هایی با تکیه صرف بر مسیر شنوایی و تأکید بر پردازش شنیداری که از نقاط ضعف آنهاست، نه تنها پیشرفت مناسبی در این کودکان ایجاد نمی‌کنند، بلکه موجبات از دست رفتن زمان طلایی فراگیری زبان در این کودکان را نیز فراهم می‌کنند.

رویکرد خاص این برنامه‌ی درسی بر آموزش مهارت‌های زبانی استوار است و در این راستا ذکر دو مطلب لازم است:

الف) تقدم زبان دريافتی بر زبان بيانی

مطالعات انجام شده حاکی از آن است که درک زبانی مقدم بر تولید آن است؛ به این ترتیب که ابتدا کودک صورت آوایی واژه را از محیط اطراف خود می‌شنود، سپس تجربه‌ی محیطی هم‌زمان با ادا کردن واژه روی می‌دهد. به عنوان نمونه، کودک ابتدا واژه "مامان" می‌شنود و سپس با دیدن مادر خود که تجربه‌ی محیطی محسوب می‌شود، می‌تواند واژه را به مفهوم آن مرتبط کند. ضرورتاً چنین وضعیتی وجود دارد که فهم گفتار بر تولید گفتار مقدم است بنابراین تولید گفتار به فهم آن وابسته است و پیشرفت آن مستلزم پیشرفت فهم گفتار می‌باشد (استاینبرگ^۱، ۱۳۸۱).

این موضوع در ارتباط با درک متن نوشتاری از طریق خواندن و بیان نوشتاری از طریق نوشتن هم صادق است. به لحاظ تجربی نیز قابل اثبات است و گزارش‌ها و مشاهدات همکاران و والدین آن را اثبات می‌نماید. تحقیقات انجام شده بر روی کودکان ناشنوا مؤید این نکته است که تولید گفتار و نوشتار بدون درک آن امکان‌پذیر نیست و در نتیجه فراگیری زبان بدون درک آن حاصل نمی‌گردد، اما بدون تولید، این امکان وجود دارد.

در این محتوای آموزشی نیز در توالی فعالیت‌ها و تمرین‌ها ابتدا بر درک زبانی سپس بر بیان زبان تأکید شده است و به همکاران توصیه می‌شود از همه‌ی امکانات و روش‌های کلامی و غیرکلامی (حرکات بیانگر، اشارات، تصویرها، کارت‌های نوشتاری و...) برای درک و بیان کامل‌تر و بهتر استفاده کنند.

ب) استفاده از خواندن و نوشتن در ارتقای سطوح مختلف زبانی در دانش‌آموزان با آسیب شنوایی

خواندن فقط یک فعالیت آسان و لذت بخش نیست، خواندن یک زبان دیداری است و در رشد واج‌شناسی و دستور بیانی اهمیت بالایی دارد. فرض اصلی آن است که ایجاد ارتباطات نحوی و بهبود بهره دستوری در دانش‌آموزان با آسیب‌شنوایی از طریق خواندن و نوشتار با استفاده از حافظه بینایی نسبت به روش‌هایی که فقط از مسیر شنیداری و حافظه کلامی استفاده می‌کنند، بهتر و سریع‌تر حاصل می‌شود. یادگیری قواعد دستوری (صرف و نحو) از طریق شنیداری نیازمند نگهداری جملات ۵ الی ۶ کلمه‌ای در حافظه‌ی فعال و پردازش ارتباطات معنایی و دستوری درون جمله است و این در حالی است که دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی ممکن است قادر به چنین کاری نبوده و فرصت یادگیری این قواعد را از این طریق از دست می‌دهند. اما با استفاده از گفتارخوانی، نوشتار، اشارات این تکلیف بر عهده حافظه بینایی بوده و شاید دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی راحت‌تر بتوانند قواعد را به خاطر سپرده و در نتیجه تکرار، آنها را استفاده کنند.

به نظر می‌رسد شاید دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی می‌توانند به‌طور مستمر یک ذخیره‌ی الگوی بینایی از کلمات نوشتاری بسازند، همان‌طور که از کلمات گفتاری یک الگوی صوتی ذخیره می‌کنند، سپس هر دوی این ذخیره‌ها با معنی کلمه (دانش معنایی) و گرامر (دانش صرف و نحو) و سیستم تولید گفتار (حرکتی واجی گفتار) مرتبط می‌شوند. بنابراین آنها می‌توانند کلمه‌ها و جمله‌ها را با صدای بلند بخوانند و نیز تفکراتشان را در کلمات و جملات شفاهی و نوشتاری بیان کنند و زبان را به کار ببرند.

دانش‌آموزان با آسیب‌شنوایی با استفاده از آموزش علاوه بر به کارگیری سریع‌تر واژگان نوشتاری در گفتار، سازماندهی این کلمات در ساختارهای دستوری و برقراری ارتباطات معنایی کلمات در قالب جملات را نیز، بهتر و سریع‌تر شکل می‌دهند و به‌طور کلی می‌توان گفت

خواندن و نوشتن، حوزه‌های مختلف زبان در دانش آموزان با آسیب شنوایی را تحت تأثیر قرار می‌دهد و می‌تواند راه ویژه‌ای برای بهبود ساختارهای دستوری در زبان گفتاری و نوشتاری دانش آموزان با آسیب شنوایی باشد.

بنابراین عقیده بر آن است که در آموزش این کودکان علاوه بر آموزش از طریق مهارت‌های شفاهی، خواندن و نوشتن آموزش داده شود زیرا خواندن و نوشتن می‌تواند منجر به افزایش لغات جدید و تلفظ بهتر کلمات شود. همچنین می‌توان ساختارهای دستوری و معنایی را در دانش آموزان با آسیب شنوایی بهتر و سریع‌تر ارتقا دهد و طول جمله‌ها را به صورت یک جمله کامل با صرف و نحو صحیح و معنای مناسب اضافه می‌کند و زمینه مناسبی برای کاربرد زبان فراهم آید.

از این رو تقویت مهارت‌های زبانی با تأکید بر مهارت‌های کتبی زبان در کنار مهارت‌های شفاهی، به ویژه نوشتن فعال، هدف اصلی آموزش است. البته سطوح و مراحل برای آموزش مهارت‌های زبان وجود دارد.

اهداف برنامه درسی زبان آموزی، جمله‌سازی و نگارش

اهداف این برنامه‌ی درسی، با توجه به عناصر پنج‌گانه‌ی برنامه‌ی درسی ملی: «علم، تفکر، ایمان، اخلاق، عمل» و با در نظر گرفتن ویژگی‌ها و نیازهای دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی در مهارت‌های زبان‌آموزی (درکی و بیانی / شفاهی و کتبی)، به شرح زیر است:

گوش کردن^۱

استفاده‌ی بهینه از باقی‌مانده‌ی شنوایی و افزایش تمرکز شنیداری؛
 حساسیت شنیداری نسبت به پاره‌مهارت‌های آوایی زبان فارسی (تکیه، مکث، زیر و بمی، کشش آوایی)، متناسب با شدت آسیب‌شنوایی؛
 درک درست از بافت آوایی، صرفی و نحوی زبان فارسی، متناسب با شدت آسیب‌شنوایی؛
 تسلط در خوب شنیدن و به یاد سپردن و درک رئوس مطالب؛
 درک پیام متن شنیداری ارائه شده؛
 تمرکز و بازگویی جمله‌ها، قصه‌ها و ...

سخن گفتن^۲

توجه به پاره‌مهارت‌های آوایی زبان فارسی، متناسب با شدت آسیب‌شنوایی؛
 رعایت زبان فارسی معیار، متناسب با شدت آسیب‌شنوایی؛
 شرکت فعال در گفت‌وگوها متناسب با شدت آسیب‌شنوایی؛
 توصیف تصاویر و بازگویی جمله‌ها متناسب با شدت آسیب‌شنوایی؛
 انسجام و نظم در رساندن پیام؛

۱- در برخی دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی به دلایل مختلف امکان استفاده‌ی بهینه از شنوایی وجود ندارد. از این رو از توانایی‌های دیداری آنها برای درک معنا از طریق گفتارخوانی، لب‌خوانی و اشارات، حرکات بدنی و... استفاده می‌شود.
 ۲- توانایی سخن گفتن در دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی وابسته به عوامل مختلف در طیف وسیعی قرار دارد و گاه لازم است در کنار یا غیاب گفتار از اشارات، حرکات بدن و ... برای رساندن پیام کمک بگیرند.

تمرکز بر نکات اصلی در انتقال پیام؛

سخن گفتن به منظور استفاده کاربردی از زبان، متناسب با شدت آسیب شنوایی.

خواندن^۱

تمرکز در حین خواندن؛

توانایی خواندن جمله و متن، متناسب با محتوای آن؛

درک اطلاعات صریح جمله و متن؛

رسیدن به استنباط؛

تلفیق و تفسیر اطلاعات متن.

نوشتن

توانایی نوشتن صحیح جمله، با رعایت ویژگی‌های مربوط به شکل و محتوای زبان فارسی؛

توانایی تشخیص و انتخاب رویداد / موضوع؛

توانایی تشخیص و انتخاب کلمه‌ها، جمله‌ها یا نام مربوط به رویداد موردنظر؛

توانایی تشخیص و انتخاب کلمه‌ها، جمله‌ها یا موضوعات کوچک مربوط به موضوع موردنظر؛

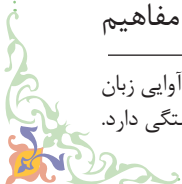
توانایی نوشتن چند جمله در خصوص یک رویداد یا موضوع (بند)؛

توانایی منسجم نوشتن.

محتوا

محتوای کتاب‌های زبان آموزی، جمله‌سازی و نگارش مانند سایر کتاب‌های درسی بر پایه‌ی چهار اصل کلی «پیوستگی، همبستگی، گستردگی و توالی» سازماندهی شده است. مفاهیم

۱- خواندن دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی نیز به دلیل اختلال در تولید آواهای گفتاری و رعایت نکردن مهارت‌های آوایی زبان فارسی و ... در طیفی از خوب تا نامفهوم خواندن قرار می‌گیرد که به عوامل مختلف از جمله شدت آسیب شنوایی بستگی دارد.

و مهارت‌ها در دوره‌ی ابتدایی، به‌طور پیوسته آموزش داده و یادآوری و تکرار شده‌اند تا یادگیری عناصر و قواعد زبانی ادامه داشته باشد.

در نگارش این کتاب‌ها از ناهم‌خوانی‌های درونی محتوا، مانند پراکندگی و نابسامانی مطالب پرهیز شده است و تلاش گردیده تا همبستگی مطالب رعایت شود. هدف اصلی این کتاب‌ها فراگیری مهارت‌های زبانی، به‌ویژه آموزش و بهبود مهارت‌های کتبی است.

محتوای کتاب‌ها در هر پایه‌ی دوره‌ی ابتدایی، از اصول توالی ساده به مشکل، جزء به کل و عینی به ذهنی پیروی می‌کند. این محتوا بر برخی از عناصر خاص نظام زبانی مثل ساخت دستوری^۱ و نقش زبانی تأکید دارد که به صورت پشت سر هم در یک توالی خطی قرار می‌گیرند و زبان‌آموز در کاربرد واقعی، باید این عناصر (اجزاء) را با هم ترکیب کند (رابینسون، ۲۰۰۹).

در تهیه‌ی محتوای این کتاب‌ها، گزینش عناصر زبانی و روند آموزش سعی شده است تا به روند طبیعی رشد گفتار و زبان و آنچه کودک به تدریج در گذر از مراحل رشد دریافت می‌کند، توجه شود و محتوای کتاب تا آنجا که ممکن است با نیازهای دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی و مطالب کتاب‌های درسی موجود هماهنگ و سازگار گردد. اگر چه بنابر دلایلی ضروری ممکن است در مواردی هم‌خوانی لازم مشاهده نشود.

گسترش و تثبیت مهارت‌های آموخته شده در بافت طبیعی زندگی دانش‌آموزان به همکاری والدین نیاز دارد، لذا تکالیفی در کتاب‌ها پیشنهاد شده‌اند تا با کمک والدین، اجرا شوند. همچنین فعالیت‌های اجرا شده در کلاس، با توجه به شرایط و موقعیت‌های طبیعی موجود در خانه، تکرار و تمرین می‌گردند.

برنامه‌ی درسی زبان‌آموزی، جمله‌سازی پایه‌ی دوم با توجه به اهداف تعیین شده در راستای راهبردهای آموزشی زبان‌آموزی، در قالب کتاب معلم (بخش دوم) و کتاب درسی طراحی شده است.

۱- در این کتاب‌ها آموزش دستور زبان فارسی به صورت مستقیم و رسمی صورت نمی‌گیرد.

کتاب زبان آموزی، جمله‌سازی و نگارش پایه‌ی دوم با شانزده درس و فعالیت تکمیلی در شکلی علمی و هدفمند به تقویت همه‌ی مهارت‌های زبانی پرداخته است.

در بخش دوم این کتاب نیز به صورت درس به درس، راهنمایی‌های کاربردی جهت اشراف معلمان به محتوای کتاب درسی آمده است. در هر درس این عناوین وجود دارد:

در قسمت اول هر درس، عنوان، هدف، انتظارات، وسایل، نکته‌ی دستوری (در صورت نیاز)، زمان‌بندی و روش‌های تدریس پیشنهادی آن درس؛

در قسمت دوم فعالیت‌های پیشنهادی برای چگونگی تدریس موضوع درسی؛

در قسمت سوم نکته‌هایی که معلم در هنگام فرایند یاددهی - یادگیری باید به آن‌ها توجه داشته باشد؛

در قسمت چهارم و پایانی هدف و چگونگی و گاهی بر حسب نیاز حل تمرین‌هایی از کتاب درسی.

همان‌طور که مشاهده می‌شود تفاوت‌هایی بین بخش دو کتاب معلم (راهنمای تدریس) این برنامه‌ی درسی با سایر کتاب‌های مشابه وجود دارد که بر حسب ضرورت و نیاز دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی و معلمین گرامی تصمیم‌گیری شده است.

در ادامه، ساختار کتاب درسی به تفصیل در قالب جدول ارائه شده است.

نمای ساختار و محتوای کتاب‌های زبان آموزی، جمله‌سازی و نگارش

پایه درس	اول مقدماتی	اول تکمیلی	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم
۱	یادآوری و گسترش واژگان	کلمه‌های اشاره «این» / «آن»	زمان حال	کلمه پرسشی «چه کار» نگارش ۱	حروف ربط «و»	نگارش اول - درک، بیان و توصیف: رنگ و شکل	توصیف انسان
۲	یادآوری و گسترش واژگان مربوط به گروه‌های مختلف	کلمه‌های اشاره «این» و «آن» در جمله	کلمه‌های پرسشی «چه چیزی» / «چه چیزهایی»	کلمه پرسشی «چه» نگارش ۲	نگارش اول	حرف اضافه «برای»	عناصر داستان (۱)
۳	طبقه‌بندی معنایی واژگان	است / هستند	ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد	«همه، هیچ، هر» نگارش ۳	نگارش دوم	نگارش دوم درک، بیان و توصیف: اندازه و جنس	عناصر داستان (۲)
۴	درک و کاربرد مفاهیم «پله» و «خیر» در پرسش و پاسخ	صفت	ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص جمع	قید ۱/ کلمه پرسشی «چگونه» نگارش ۴	حرف اضافه «تا»	کلمه پرسشی «کدام»	عناصر داستان (۳)
۵	فعل‌های ساده لازم با نهاد سوم شخص مفرد در جمله‌های دوکلمه‌ای	است / هستند و ...	کلمه‌های پرسشی «چه کسی» / «چه کسانی»	قید ۲/ کلمه پرسشی «چه وقت» نگارش ۵	نگارش سوم	نگارش سوم درک، بیان و توصیف: قسمت‌ها و کار/کاربرد	عناصر داستان (۴)
۶	کلمه‌های جمع	نیست / نیستند و ...	ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد	ضمیر «خود» نگارش ۶	نگارش چهارم	حرف ربط «یا»	عناصر داستان (۵)
۷	حرف ربط «و» بین کلمه‌ها	ترکیب وصفی	ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص جمع	قید ۳/ زمان آینده نگارش ۷	حرف ربط «ولی» بین دو جمله	نگارش چهارم درک، بیان و توصیف: لامسه و بویایی	عناصر داستان (۶)
۸	فعل‌های ساده لازم با نهاد سوم شخص جمع در جمله‌های دوکلمه‌ای	«داشتن» و «نداشتن»	فعل‌های مرکب	قید ۴ نگارش ۸	نگارش پنجم	نگارش پنجم درک، بیان و توصیف: چشیدن و شنیدن	داستان نویسی (۱)
۹	ضمیرهای فاعلی اول شخص مفرد و جمع با افعال ساده لازم در جمله‌های دوکلمه‌ای	جمله‌های پرسشی	ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد	کلمه پرسشی چند(تا)، چندم، چندمین	تمایل به انجام دادن یک فعالیت می‌خواهم / دوست دارم / ...	کلمه پرسشی «چرا»	داستان نویسی (۲)

پایه درس	اول مقدماتی	اول تکمیلی	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم
۱۰	ضمیرهای فاعلی دوم شخص مفرد و جمع با فعل‌های ساده لازم در جمله‌های دو کلمه‌ای	فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته	ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص جمع	فعلات‌های تکمیلی	نگارش ششم نگارش ششم درک، بیان و توصیف: تفاوت‌ها و شباهت‌ها ۱	فعلات‌های دوره‌ای	
۱۱	ضمیرهای فاعلی سوم شخص مفرد و جمع با فعل‌های ساده لازم در جمله‌های دو کلمه‌ای	ترکیب اضافی «بود، بودم و ... / شد، شدم و...»	فعل‌های «بود، بودم و ... / شد، شدم و...»		نگارش هفتم نگارش هفتم درک، بیان و توصیف: تفاوت‌ها و شباهت‌ها ۲		
۱۲	فعل‌های منفی ساده لازم در جمله‌های دو کلمه‌ای	کاربرد ترکیب‌های وصفی و اضافی در جمله	حرف اضافه «یا»		نگارش هشتم نگارش هشتم درک، بیان و توصیف: تفاوت‌ها و شباهت‌ها ۳		
۱۳		فعلات‌های تکمیلی	حرف اضافه «در»		نگارش نهم نگارش نهم توصیف با توجه به ویژگی‌های طبقه مقوله ۱		
۱۴			کلمه پرسشی «کجا»		نگارش دهم نگارش دهم توصیف با توجه به ویژگی‌های طبقه مقوله ۲		
۱۵			حرف اضافه «به»		نگارش نهم نگارش نهم فعلات‌های دوره‌ای		
۱۶			حرف اضافه «از»		فعلات‌های تکمیلی		
۱۷			فعلات‌های تکمیلی				

نمای ساختار و محتوای کتاب زبان آموزی، جمله‌سازی پایه‌ی دوم

.....	فعلت‌های تکمیلی
درس شانزدهم	حرف اضافه‌ی «از»
درس پانزدهم	حرف اضافه‌ی «به»
درس چهاردهم	کلمه‌ی پریشی «کجا»
درس سیزدهم	حرف اضافه‌ی «در»
درس دوازدهم	حرف اضافه‌ی «با»
درس یازدهم	فعل‌های بود، بودم و ... / شد ، شدم و ...
درس دهم	ضمیر شخصی جدا و پیوسته سوم شخص جمع
درس نهم	ضمیر شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد
درس هشتم	فعل‌های مرکب
درس هفتم	ضمیر شخصی جدا و پیوسته دوم شخص جمع
درس ششم	ضمیر شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد
درس پنجم	کلمه‌های پریشی «چه کسی / چه کسانی»
درس چهارم	ضمیر شخصی جدا و پیوسته اول شخص جمع
درس سوم	ضمیر شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد
درس دوم	کلمه‌های پریشی «چه چیزی / چه چیزهایی»
درس اول	زمان حال

کتاب زبان آموزی، جمله‌سازی

مهارت گوش کردن

درک شنیداری پیش نیاز سایر مهارت‌های زبانی از جمله خواندن است. به همین سبب لازم است در سه ساله‌ی اوّل ابتدایی مورد توجه ویژه قرار گیرد.

گوش کردن در دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی

رفتارها و مهارت‌های زبانی از طریق تجربه با محیط به دست می‌آید و به صورت سطوح متوالی و یا سلسله مراتبی تکامل می‌یابد. ترتیب این سلسله مراتب به صورت احساس، ادراک، تصویرسازی و مفهوم‌سازی است. هرگاه پایین‌ترین سطح یعنی «احساس» دچار نقص شود، یعنی همان چیزی که در کودکان آسیب‌دیده‌ی شنوایی رخ می‌دهد، سطوح بالاتر هم دست‌خوش آسیب می‌شوند (هوسپیان، ۱۳۷۴).

گوش دادن اوّلین مهارت زبانی است که فرد در جریان رشد خود فرا می‌گیرد. آسیب شنوایی بر کسب مهارت گوش کردن تأثیر منفی می‌گذارد.

در صورت به‌کارگیری نگرش و وسایل کمک شنیداری و توان‌بخشی و نبودن آموزش صحیح و کافی، دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی در کسب سایر مهارت‌ها، یعنی گفتار، خواندن و نوشتن به مشکلات متعددی دچار خواهند شد. (کونر^۱ و زولان^۲، ۲۰۰۴ و پاور^۳ و لی^۴، ۲۰۰۰) و این امر بر یادگیری و مشارکت فعال آن‌ها در فعالیت‌های آموزشی بسیار مؤثر است.

فعالیت‌های مربوط به گوش کردن

در کتاب زبان‌آموزی، جمله‌سازی (و نگارش) جداسازی کامل مهارت‌ها از یکدیگر به دلیل ویژگی‌های دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی امکان‌پذیر نیست و وقتی صحبت از درک می‌شود مجموعه‌ای از درک‌های فرایند دیدن، شنیدن (گوش کردن) و خواندن مدنظر است که بنابر ضرورت، محرک لازم، به‌تنهایی یا در کنار سایر محرک‌های ادراکی، به دانش‌آموز ارائه می‌شود.

۱- Conner
۲- Zwolan
۳- Power
۴- Leigh

با توجه به این نکته، تمرین «ببینید، بشنوید و بگویید» به طور مشخص تری در جهت پرورش این مهارت طراحی شده است. دانش‌آموز پس از دیدن تصاویر، به دقت به معلم خود گوش می‌دهد (در صورت نیاز لب‌خوانی و گفتارخوانی می‌کنند) و آنچه را معلم خواسته است نشان می‌دهد یا به پرسش معلم پاسخ می‌دهد. در این مرحله معلم لازم است از توانایی درک موضوع درسی موردنظر توسط دانش‌آموز اطمینان حاصل کند و کار را ادامه دهد.

در تمامی تمرین‌ها و به اقتضای نیاز پیش آمده، شاید لازم باشد که معلم برای درک بهتر و مؤثرتر، آن را دوباره در کلاس به شکل شفاهی اجرا کند، سپس خواندن و نوشتن را از دانش‌آموزان بخواهد.

گام‌های فرایند گوش دادن عبارت‌اند از:

گام اول: دانش‌آموزان با تمرکز کافی به متن شنیداری^۱ گوش دهند؛

گام دوم: اطلاعات صریح متن شنیداری را درک کنند؛

گام سوم: سیر رویدادهای متن نوشتاری را به خاطر بسپارند؛

گام چهارم: اطلاعات متن شنیداری را تلفیق کنند؛

گام پنجم: اطلاعات متن شنیداری را تفسیر کنند.

۱- منظور از متن شنیداری در این کتاب هر آنچه که به صورت شفاهی در فرایند یاددهی و یادگیری به دانش‌آموزان ارائه می‌شود، است.

مهارت سخن گفتن

توانایی سخن گفتن عامل مهمی در رشد و شکوفایی فکری به شمار می‌آید. سلامت دستگاه شنوایی، رشد بدنی و ذهنی، حضور در اجتماع و محیط، از عوامل مؤثر در سخن گفتن و تکامل گفتارند. تنها در این شرایط کودک می‌تواند سخن گفتن را آغاز کند و دریافت‌های خود را با کمک واژه‌ها آشکار سازد.

سخن گفتن در دانش آموزان دارای آسیب شنوایی

کودک طبیعی پس از چندین ماه گوش دادن و دقت کردن در گفتار اطرافیان، سرانجام کلمه‌ها را بر زبان می‌آورد و در این زمان، افزون بر گوش دادن، تلاش می‌کند تا واژه‌های شنیده شده را تکرار کند و سخن گفتن را آغاز نماید.

کودکان شنوا در هنگام رشد، ناخودآگاه دستور زبان، یعنی یادگیری واژه‌های جدید، چگونگی ساخت واژه (صرف) و کنار هم نهادن آن‌ها و ساخت جمله (نحو) را می‌آموزند و پیوسته ایراد خود را با کمک محیط اصلاح می‌کنند. ولی کودکان دارای آسیب شنوایی، افزون بر بی بهره بودن از این رشد، ایرادها را نیز رفع نمی‌کنند و اختلالات در زبان بیانی نمایان می‌گردد (گورایی، ۱۳۸۱).

در کودکان دارای آسیب شنوایی، ناتوانی در دریافت صداهای گفتاری مانع از درک صحیح صداها و کشف ویژگی‌های تولیدی، حرکتی و صوتی می‌گردد. از این رو برای آن‌ها درک و بیان تعدادی از صداها، به ویژه صداهایی با فرکانس خاص که توان شنیدن آن‌ها را ندارند (مانند س، ش، ز، و ...)، دشوار است.

به دلیل نداشتن حساسیت شنیداری نسبت به پاره مهارت‌های آوایی زبان فارسی (مانند تکیه، مکث، زیربمی، کشش آوایی)، این موارد را در گفتارشان به کار نمی‌برند و در یادگیری و کاربرد واژه‌ها و جمله‌سازی (توانایی ترکیب کلمه‌ها در قالب دستوری مناسب برای بیان جمله‌های معنادار) دچار مشکل می‌شوند.

این کودکان در فراگیری گفتار و برقراری ارتباط کلامی با دیگران با موانعی مواجه می‌شوند و در طیفی از مشکلات در گفتار قرار می‌گیرند که در یک سر آن فردی بدون یا با حداقل کلام شفاهی است و در سر دیگر آن فردی است که دارای ارتباط کامل کلامی است. این به معنای عدم توانایی ارتباط با دیگران نیست، بیشتر افراد آسیب‌دیده‌ی شنوایی توانایی استفاده از حرکات بیانگر و اشارات را دارا هستند.

فعالیت‌های مربوط به سخن گفتن

در کتاب زبان‌آموزی، جمله‌سازی (و نگارش) به سخن گفتن توجه خاصی شده است و در هر یک از تمرین‌ها به ویژه در «بازی کن و بیاموز» و «ببین بشنو و بگو» از معلم خواسته می‌شود که در کنار توجه به سایر مهارت‌های زبانی در فرایند یاددهی - یادگیری حتماً از دانش‌آموزان بخواهند که بسته به توانایی خودشان تولید گفتار هم داشته باشند.

در همه‌ی فعالیت‌ها، ابتدا باید دانش‌آموز در قالب فعالیت کلاسی و با مشارکت دوستان خود مهارت صحبت کردن مرتبط با تمرینات را به دست آورد، سپس بیان از طریق نوشتن هدف آموزشی قرار گیرد. البته بازگویی ترکیب‌ها و جمله‌ها یا رونویسی آنها برای تثبیت آموخته‌ها در هر فعالیت و تمرین تأکید می‌شود.

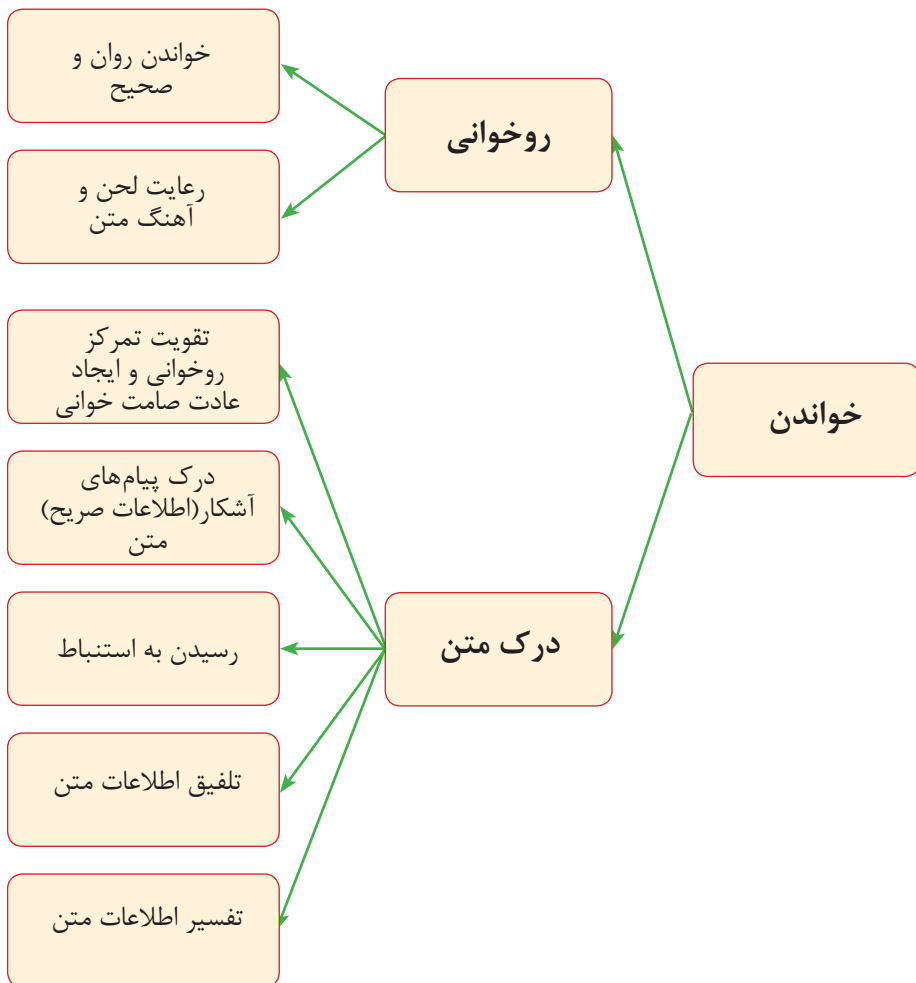
در تمامی تمرین‌هایی که قرار است برای تصویر یا موضوعی یک یا چند جمله گفته و نوشته شود، لازم است (گفته‌ها و نوشته‌ها) پس از اطمینان معلم از درک موضوع آموزشی توسط دانش‌آموزان، شکل بگیرد.

مهارت خواندن

خواندن یکی از مهمترین مهارت‌های زبانی است که در دوره‌ی ابتدایی به طور خاص مورد توجه است. خواندن دارای سطوح مختلفی است. سطح اول خواندن که روخوانی است، در اهداف برنامه‌ی درسی زبان‌آموزی، جمله‌سازی و نگارش به طور مستقیم مورد توجه نیست. سطح دوم خواندن که درک متن نوشتاری است، از طریق تمرکز بر خواندن، درک پیام آشکار متن، رسیدن به استنباط و در نهایت تلفیق و تفسیر اطلاعات متن صورت می‌گیرد.

در کتاب زبان‌آموزی و جمله‌سازی دوم، تمرکز بر خواندن و درک پیام‌های آشکار، پیام متناسب با توانایی‌های دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی مورد توجه قرار گرفته است. پیامد گسترش واژه‌ها در درک روخوانی و شنیداری، همچنین در سخن گفتن و نوشتن نمود می‌یابد که در همه‌ی درس‌ها مورد توجه بوده و در طراحی تمرینات اعمال شده است.

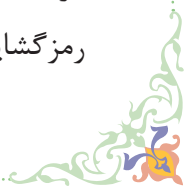
آشنایی با اجزای جمله، توانایی این که جمله را به اجزای آن خرد کند یا کلمه‌ها را کنار هم بگذارد و جمله بسازد، در امر تقویت درک روخوانی و شنیداری بسیار مؤثر است که در اهداف و موضوعات درسی کتاب زبان‌آموزی، جمله‌سازی (و نگارش) به صورت روشن آورده شده‌اند.

تحقیقات بیانگر آن است که بسیاری از دانش‌آموزان از مهارت روخوانی برخوردار می‌شوند و متن را با صدای بلند و روان و صحیح (البته گاه با تلفظ‌های ناصحیح حروف) می‌خوانند اما در بازیابی اطلاعات متن و تعبیر و تلفیق مطالب، عملکرد ضعیفی دارند. پیامد این درک ضعیف متن، در تمامی دروس نمود خواهد یافت.

خواندن در دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی

مطابق الگوی یادگیری زبان، «درک» مقدم بر «بیان» است. ادراک بستگی شدیدی به دریافت صحیح فرد از وقایع گفتاری و نوشتاری دارد و هر شخصی با دریافت کامل و صحیح محرک زبانی و با استفاده از قوانینی که آموخته است دریافت‌های کلامی یا نوشتاری خود را رمزگشایی می‌کند و منظور فرستنده‌ی پیام را می‌فهمد (آدامز و براون و ادواردز، ۱۹۹۸).

در کودکان کم‌شنوا دریافت ناکافی و نامناسب زبانی، به خصوص گفتار، موجب محدود شدن تفکر می‌شود و به موازات آن درک نوشتاری این گروه مختل می‌گردد و این کودکان در درک مطلب خوانده شده ناتوان‌اند (بنچ، ۱۹۹۲، کاکوجویباری، شریفی، ۲۰۱۰)، زیرا برای درک مطلب خوانده شده، آشنایی با دستور زبان و نقش‌های دستوری کلمه‌ها در کنار توانایی رمزگشایی هر کلمه نیاز است (نیکخو، ۱۳۸۹).

فعالیت‌های مربوط به خواندن

کتاب زبان آموزی و جمله‌سازی دوم برای تقویت توانایی ادراکی زبان‌آموزان از موضوع آموزشی نگاه ویژه‌ای به درک کلمه، جمله و متن دارد. انتخاب موضوعات و اهداف آموزشی بر مبنای آشنایی دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی با دستور زبان فارسی و نقش و جایگاه دستوری و معنایی کلمه‌ها در کنار توجه به گسترش خزانه‌ی لغات و روابط معنایی بین آن‌ها، در راستای دست یافتن به این هدف بوده است.

در فعالیت‌های «با صدای بلند بخوانید»، «درک جمله نوشتاری از طریق انتخاب تصویر مناسب» و اجرای تمرین‌های مرتبط از طریق وصل کردن، علامت زدن، پرکردن جاهای خالی و... از جمله فعالیت‌های مربوط به خواندن در این کتاب می‌باشند.

خواندن جمله‌های مربوط به «با صدای بلند بخوانید»، علاوه بر تقویت تمرکز خواندن، موضوع و هدف آموزش و جایگاه آن را به دانش‌آموز یادآور می‌شود و به فرایند درک کمک می‌کند. درک اطلاعات صریح جمله و متن در فعالیت‌های پیشنهاد شده در هر درس کتاب معلم و در هر تمرین کتاب درسی مدنظر قرار گرفته و تمام یا بخشی از هدف آموزشی و یادگیری در آن‌ها تأمین شده است. این به دلیل ویژگی‌های دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی و تسهیل فرایند یاددهی - یادگیری صورت می‌گیرد.

ارائه‌ی کارت نوشتاری به هنگام اجرای فرایند یاددهی - یادگیری، به شکل بازی و فعالیت عملی، توجه به کلمه‌ها و جمله‌های کلیدی در تمرین‌های «ببینید، بشنوید و بگویید» و «با صدای بلند بخوانید»، انتخاب تصویر متناسب با جمله نوشتاری ارائه شده و بالعکس و ... نمونه‌هایی از تمرین‌های خواندن برای درک اطلاعات صریح در کتاب زبان‌آموزی و جمله‌سازی دوم هستند. سعی شده در تمرین‌ها به سطوح مربوط به استنباط، تلفیق و تفسیر اطلاعات در جمله توجه شود و معلمین می‌توانند متناسب با توانایی‌های دانش‌آموزان خود هنگام دادن تمرین‌های تکمیلی این سطوح را مدنظر قرار دهند. در کتاب زبان‌آموزی و جمله‌سازی دوم بیشتر به سطح عمومی و مشترک درک جمله در خواندن و در راستای اهداف و موضوعات آموزشی توجه شده است.

مهارت نوشتن

نوشتن یکی از مهارت‌های زبانی است که از طریق آن شخص می‌تواند اندیشه‌ها، باورها، احساسات و تجربه‌های مرتبط با دیدن، شنیدن و خواندن را به نوشتار تبدیل کند.

نوشتن نیز مانند خواندن شامل دو سطح است. املا از سطوح مقدماتی آن است که خود شامل مراحل است که از آن جمله می‌توان به نوشتن درست نشانه‌ها، توانایی تبدیل نشانه‌های آوایی به نوشتاری و توانایی خوانا و زیبانویسی اشاره کرد. این سطح در کتاب‌های زبان‌آموزی، جمله‌سازی (نگارش) به صورت مستقیم مدنظر قرار نگرفته است.

سطح دوم نوشتن نگارش و انشاست. هر نوع نوشتنی (حروف، کلمه، جمله) را نگارش می‌گویند که دارای الگوی ثابت، تغییرناپذیر و قالب‌مند است، نگارش برای رساندن پیام مستقیم است اما انشانویسی نوشتنی فعال است که با آن فکر و تخیل به کار می‌افتد. از اهداف نوشتن این است که دانش‌آموزان بتوانند از طریق نوشتن، نیازمندی‌های آنی خود را در برقراری ارتباط با دیگران به خوبی برآورند و بتوانند آن چه را که خود به آن می‌اندیشند و می‌خوانند به دیگران بگویند و یا بنویسند. برای نوشتن و انشا لازم است دانش‌آموزان پیش‌نیازهایی را طی کنند و مهارت‌هایی را کسب نمایند برای نمونه:

- جمله‌سازی با واژه‌های متفاوت به صورت شفاهی و کتبی (جمله‌نویسی)
- تکمیل جمله‌های ناقص به کمک واژه‌های مناسب، جهت تشخیص ارتباط بین اجزای جمله
- نوشتن جمله برای کلمه‌های به هم ریخته
- توصیف یک تصویر در قالب جمله
- نوشتن داستان یا توصیف رویداد برای مجموعه‌ای از تصاویر که به هم ارتباط دارند.
- ادامه‌ی جمله‌ای ناتمام در یکی دو سطر
- پاسخ دادن به پرسش‌ها بعد از دیدن تصاویر یا خواندن جمله و متن

● اجرای نمایش و بازی بعد از خواندن دستور کار

● نوشتن نتیجه و پیام متن

● خلاصه‌گویی و خلاصه‌نویسی داستان یا متن گزارش دادن شفاهی یا کتبی از یک فعالیت

● و... (میرشفیعی، ۱۳۹۰)

از آنجا که جمله و بند (پاراگراف) از اصلی‌ترین اجزای انشا هستند، در این کتاب، به دلیل توانایی‌ها و ویژگی‌های دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی نگارش و نوشتن جمله و ایجاد زمینه برای نوشتن بند و بندنویسی از اهداف فرایند یاددهی - یادگیری قرار گرفته است و به تعمیق و تجربه‌های یادگیری در این زمینه اختصاص می‌یابد.

در کتاب‌های زبان‌آموزی، جمله‌سازی (و نگارش) چگونگی جمله‌سازی به دانش‌آموزان آموزش داده می‌شود. آن‌ها می‌توانند اولین تجربیات خلاقیت نوشتاری را کسب کنند، با انواع جمله‌های خبری، پرسشی، امری و تعجبی آشنا شوند، جایگاه انواع مقوله‌های صرفی مثل گروه اسمی، ضمائر و... را در ساخت جمله بیاموزند و قواعد نحوی موجود در دستور زبان فارسی را غیرمستقیم تجربه کنند. در جمله‌نویسی دو اصل موردنظر است:

الف) پیام جمله، که باید از لحاظ معنایی و حقایق برون زبانی صحیح و متناسب باشد.

ب) ساخت نحوی جمله، که باید با اصول و قواعد ساخت جمله در زبان فارسی منطبق باشد.

به این ترتیب با گسترش جمله‌نویسی و آموزش چگونگی قرار دادن جمله‌ها در کنار هم و متن‌نویسی دانش‌آموزان، برای نگارش و نوشتن خلاق آماده می‌شوند و این گونه آموزش نوشتن فعال و خلاق با برنامه‌ریزی مشخص تا پایان دوره‌ی دبستان ادامه می‌یابد. مراحل نوشتن خلاق در این محتوا از کلمه شروع می‌شود و به گروه (عبارت)، جمله و متن گسترش می‌یابد.

دانش آموزان دارای آسیب شنوایی و مسئله‌ی «نوشتن»

شاید بتوان گفت از میان مهارت‌های زبانی، سخت‌ترین گام برای این کودکان «نوشتن» (نگارش و انشا) است. مشاهده شده که بسیاری از قواعد حاکم بر گفتار، از جمله قواعد دستوری در نوشتار نیز حکمفرماست. از این رو اختلالات مشاهده شده در گفتار افراد دارای آسیب شنوایی در نوشتار آن‌ها نیز نمود پیدا می‌کند (بنچ، ۱۹۹۲). نوشتار این کودکان می‌تواند ویژگی‌های زیر را داشته باشد:

- ✓ جمله‌ها به سادگی گرایش دارد، با ساختارهای نحوی پیچیده‌ی بسیار کم ؛
- ✓ جمله‌ها ترتیب به هم ریخته‌ای از کلمات است، که بدون نظم، آرایش، توالی و پایانه‌ی صرفی قابل قبول ؛
- ✓ از مترادف، متضاد، استعاره، حروف ربط و اضافه و حذف به قرینه بسیار اندک استفاده شده است (ابراهیمی، ۱۳۸۸) ؛
- ✓ در بیان جملات آنان تطابق میان فعل و فاعل وجود ندارد (ویلیامز^۱، ۲۰۰۶) ؛
- ✓ تعداد و تنوع واژگانی محدودی دارند ؛
- ✓ بعضی از عناصر دستوری را حذف می‌کنند.

بنابراین ناتوانی در درک مطالب خوانده شده و در یادگیری دستور زبان، اختلال در جنبه‌های زبانی نوشتار و در آخر ناآگاهی از قواعد زبانی و درک نشدن رابطه‌ی بین واژه‌ها و نقش این روابط در بازنمایی وقایع، مهارت انتقال پیام از راه جمله‌نویسی، متن‌نویسی و انشا را برای کودکان آسیب‌دیده‌ی شنوایی بسیار دشوار می‌سازد (یعقوبی، ۱۳۸۹).

این در حالی است که «نوشتن» علاوه بر مهارت‌های اساسی و پیش نیاز بودن برای کسب موفقیت در تحصیل و مدرسه، می‌تواند نقش مهمی در زندگی روزانه‌ی افراد دارای آسیب شنوایی داشته باشد. آن‌ها برای ارتباط با افرادی فراتر از خانواده و با دوستان خود، برای

فرستادن نامه، پیامک یا پست الکترونیک، پرکردن فرم و... از نوشتن استفاده می‌کنند. به ویژه اگر امکان استفاده از سایر راه‌های ارتباطی با دنیای افراد شنوا وجود نداشته باشد، «نوشتن» می‌تواند راهی ثابت خاطرات، انتقال ایده‌ها، افکار و احساسات‌شان باشد (رضایی و همکاران، ۱۳۹۲).

فعالیت‌های مربوط به نوشتن

در کتاب زبان آموزی و جمله‌سازی دوم، نوشتن جمله‌هایی با سه کلمه و بیش از سه کلمه با معرفی اجزای زبانی و دستوری و به صورت گام به گام انجام می‌شود. ساخت جمله‌ها با استفاده از فعل‌های گذرا و ناگذرا در زمان حال و به کارگیری فعل‌های مرکب مد نظر قرار گرفته است. درک مفهوم و کاربرد ضمائر شخصی جدا و پیوسته، حروف اضافه و درک، پاسخ‌گویی و بیان جمله‌های پرسشی با استفاده از کلمه‌های پرسشی «چه کسی، چه چیزی و کجا» در این پایه تدریس می‌شود.

تمرین‌های کتاب به صورتی طراحی شده است که تا تمرین سوم تمرکز فعالیت‌ها و تمرین‌ها بر مهارت‌های گوش کردن، سخن گفتن و خواندن است. اما در تمرینات بعدی به مرور به مهارت نوشتن توجه بیشتری می‌شود. به طوری که در آخرین تمرین هر درس یا نگارش، از دانش‌آموز انتظار می‌رود راجع به هدف و موضوع درس مطلبی (جمله‌ای) مستقل بنویسد.

فعالیت‌های تکمیلی در پایان درس‌ها در نظر گرفته شده است زیرا برای تعمیق و تثبیت آموخته‌ها در پایان سال تحصیلی یا ارزشیابی، در ابتدای پایه‌ی سوم نیاز است.

روش‌های تدریس

ارتقای کیفیت آموزش و ثمربخشی معلمان در زمینه‌ی بهبود یادگیری شاگردان در گرو حرفه‌ای شدن معلمان است. معلم حرفه‌ای کسی است که در راستای رشد و شکوفایی استعدادهای فطری خود به شناخت علمی و مهارت‌های عملی مجهز باشد و از روش‌های نوین تدریس در کلاس و آموزش بهره‌برد.

به منظور آشنایی معلمان با روش‌های تدریس، در این کتاب تعدادی از روش‌های تدریس علمی متناسب با محتوای هر درس به صورت پیشنهادی ارائه شده است.

معلمان عزیز می‌توانند، با توجه به فضای فیزیکی کلاس، موقعیت جغرافیایی و بومی، وضعیت روحی دانش‌آموزان، وضعیت آب‌وهوای منطقه، امکانات مدرسه، توانایی‌های شخصی و خلاقیت‌های فردی خود، روش‌ها و الگوها را جابه‌جا نمایند.

هدف از به کارگیری روش‌های متفاوت در تدریس، ایجاد تنوع و جذابیت در محیط یادگیری است. در این نگاه، معلم از متکلم‌وحده بودن به تسهیل‌کننده‌ی فرایند یاددهی - یادگیری تغییر نقش می‌دهد و از استعدادهای و مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان در این سن، در جهت بهبود وضعیت آموزشی بهره‌می‌برد. بهره‌گیری از هر یک از این روش‌ها به تشخیص همکاران گرامی و میزان پیشرفت تحصیلی بستگی دارد.

روش‌های تدریس پیشنهادی (پرسش و پاسخ، مشاهده‌ای، ایفای نقش، بازی، گردش علمی، نمایشی) در این کتاب منطبق با سطح توانایی جسمی و ذهنی دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی پایه‌ی دوم انتخاب و پیشنهاد شده است تا معلمان بتوانند از آن‌ها به صورت کاربردی بهره‌برند.

شرح مختصر این روش‌ها در صفحه بعد آمده است:

روش تدریس مبتنی بر بازی (آفازاده، ۱۳۹۳)

بنابر اصول طرح درس نویسی و طراحی آموزشی، بازی از روش‌های ارزنده‌ی یادگیری است که می‌توان در موارد زیر از آن استفاده کرد:

۱- از بازی می‌توان در آغاز فعالیت درس بهره گرفت. بازی مطمئن‌ترین روش و ابزار برای جلب توجه، افزودن بر علاقه، هماهنگ کردن فرایند یادگیری و آماده کردن شرایط برای فعالیت‌های آتی است. بازی زمینه را برای تعامل آسان و سریع آماده می‌سازد و تجربی را در آغاز کار به عموم دانش‌آموزان عرضه می‌کند.

۲- از بازی می‌توان در طی فرایند تدریس بهره گرفت. به ویژه بازی را می‌توان برای ارائه‌ی انواع گوناگونی از تجارب به کار گرفت.

۳- برای خلاصه کردن یا به پایان بردن درس هم می‌توان از بازی کمک گرفت. بازی برای یادگیری درس یا دروس بعد، باید پایانی شوق‌آفرین و اشتیاقی پایا فراهم آورد.

در درس‌های ۱، ۲، ۴، ۶، ۸، ۱۱، ۱۴ و ۱۵ می‌توان از این روش تدریس استفاده کرد.

مراحل اجرای روش تدریس مبتنی بر بازی

* مرحله‌ی نخست: بیان هدف

در مرحله‌ی حاضر تلاش می‌کنیم هدف درس را به روشنی و در نهایت سادگی به دانش‌آموزان بیان کنیم.

* مرحله‌ی دوم: شرح بازی

در مرحله‌ی حاضر، بازی موردنظر را برای آموزش مفاهیم شرح می‌دهیم. لازم است در شرح بازی، دستورالعمل مورد نیاز و نحوه‌ی انتخاب افراد برای بازی هر یک از دانش‌آموزان و انتخاب وسائل مناسب برای کمک به غنی‌سازی بازی مشخص گردد.

* مرحله ی سوم: اجرای بازی

این مرحله عملی‌ترین بخش اجرای روش تدریس مبتنی بر بازی است. در مرحله ی حاضر همه ی دانش آموزان در یادگیری نقش فعال دارند و معلم هم به مثابه ی راهنمای فعالیت‌های بازی عمل می‌کند. همچنین انواع وسائل کمک آموزشی فراهم شده در اختیار دانش آموزان قرار داده می‌شود.

* مرحله ی چهارم: نتیجه گیری و ارزشیابی

در روش تدریس مبتنی بر بازی، مرحله پایان روش تدریس، که نتیجه‌گیری است، با فعالیت ارزشیابی همراه است. در مرحله حاضر تلاش می‌شود توجه دانش آموزان به اجرای فعالیت‌هایی سوق داده شود. از آنجا که بسیاری از دانش آموزان در فعالیت بازی شرکت می‌کنند، به احتمال زیاد، برای یادگیری، به مفهوم موردنظر تسلط می‌یابند. از این رو از نتیجه‌گیری بازی به قصد ارزشیابی هم بهره می‌گیریم.

روش تدریس پرسش و پاسخ (شعبانی ، ۱۳۸۳)

معلم، در روش پرسش و پاسخ، در هنگام جلب توجه شاگرد به مطلب یا درس جدید و تدریس آن، مستقیماً به بیان مطلب نمی‌پردازد، بلکه با طرح سؤال‌های منظم، فعالیت ذهنی شاگردان را در مسیر مطالب و مفاهیم جدید قرار می‌دهد و آن‌ها را هدایت می‌کند، تا خودشان به کشف مفاهیم جدید توفیق یابند. در عین حال سؤالات باید، با توجه به زمینه‌های علمی شاگردان، طرح گردند و به گونه‌ای مطرح شوند که توجه آنان را به حرکت درآورد (آقازاده، ۱۳۸۴، ص. ۴۹).

هدف اساسی از روش تدریس پرسش و پاسخ، تشخیص و تحریک تفکر، توانایی، علائق، تقویت قدرت استدلال، سنجش و قضاوت، استفاده از تجارب و دانسته‌های گذشته و ایجاد اعتماد به نفس در دانش آموزان است.

در درس‌های ۲، ۵، ۱۰، ۱۲، ۱۴ و ۱۶ می‌توان از این روش تدریس استفاده کرد.

مراحل اجرای روش تدریس پرسش و پاسخ

* مرحله‌ی نخست: بیان و شرح هدف

در مرحله‌ی حاضر، هدف درس را اعلام می‌کنیم و برای درک بیشتر دانش‌آموزان آن را شرح می‌دهیم. شرح و بیان هدف باید با استفاده از واژه‌های ساده و عاری از ابهام باشد تا از تفسیرپذیری هدف پیشگیری شود. به دیگر سخن، گفته‌ها باید به قدری روشن‌تر باشند که تفسیر ذهنی دانش‌آموزان سبب انحراف فکریشان نگردد.

* مرحله‌ی دوم: پرسش و پاسخ

در این مرحله، سعی می‌شود با پرسش‌های پیگیر، دانش‌آموزان به ارائه‌ی پاسخ‌های مناسب وادار شوند. برای ماوریم که نباید همه‌ی پرسش‌ها از جانب معلم باشد، بلکه باید دانش‌آموزان را هم به طرح سؤال ترغیب کنیم. به یاد داشته باشیم به سادگی به پرسش‌های دانش‌آموزان پاسخ ندهیم و پرسش‌های پیش پا افتاده را هم مطرح نکنیم، همچنین نباید به دانش‌آموزان پاسخ‌های ناقص داده شود.

* مرحله‌ی سوم: نتیجه‌گیری

در مرحله‌ی سوم، به جمع‌بندی و تعمیق آموخته‌های دانش‌آموزان پرداخته می‌شود. این جمع‌بندی به سازماندهی پایانی موسوم است. یعنی فعالیت ذهنی گوناگونی که ایجاد شده است باید به نتیجه‌ای ختم شود. در این مرحله هم از پرسش و پاسخ مدد می‌گیریم.

روش تدریس گردش علمی (صفوی، ۱۳۸۷)

گردش علمی به دانش‌آموزان امکان می‌دهد که از طریق مشاهده‌ی طبیعت، وقایع، فعالیت‌ها، اشیا و مردم، تجربه‌ی علمی به دست آورد. در گردش علمی دانش‌آموزان با مشاهده‌ی واقعیت‌ها بهتر می‌توانند مفاهیمی را که در کلاس مورد بحث قرار می‌گیرد، در ذهن خود پروراند و معلم می‌تواند با استفاده از این شیوه کنجکاوی فراگیران را درباره‌ی موضوعی خاص برانگیزد.

در درس‌های ۲، ۷، ۱۰ و ۱۳ می‌توان از این روش تدریس استفاده کرد.

مراحل اجرای روش تدریس گردش علمی

* فعالیت‌های قبل از رفتن به گردش علمی

قبلاً از محلی که قرار است برای گردش علمی در نظر گرفته شود، بازدید شود. همچنین هدف گردش علمی دقیقاً مشخص گردد و از اداره‌ی مربوط و اولیای شاگردان اجازه‌ی کتبی گرفته شود.

* فعالیت‌های ضمن گردش علمی

معلم بازدید را طبق برنامه‌ی زمانی پیش ببرد و شاگردان را در یافتن پاسخ سؤالاتشان یاری دهد.

* فعالیت‌های پس از گردش علمی

شاگردان نتایج گردش علمی خود را در کلاس ارائه دهند.

انواع گردش علمی

گردش علمی کوتاه مدت و سریع؛

گردش علمی یک یا دو ساعتی؛

گردش علمی روزانه؛

گردش علمی هفتگی و ماهانه.

روش تدریس مبتنی بر روش نمایشی (آقازاده، ۱۳۹۳)

این روش بر مشاهده و دیدن استوار است. افراد مهارت‌های خاصی را از طریق دیدن فرا می‌گیرند. مهم‌ترین حسن این روش، به‌کارگیری اشیای حقیقی و واقعی در آموزش است و کاربردش بیشتر برای درس‌هایی است که جنبه‌ی عملی و فنی دارند.

در درس‌های ۳، ۵، ۷، ۸، ۹، ۱۱، ۱۳ و ۱۶ می‌توان از این روش تدریس استفاده کرد.

مراحل اجرای روش نمایشی

* مرحله‌ی آمادگی

معلم باید هدف از تدریس را دقیقاً مشخص و امکانات لازم را از قبل فراهم سازد و از سالم بودن آن ابزار اطمینان حاصل کند.

* مرحله‌ی توضیح

معلم قبل از تدریس، باید اهداف تعیین شده را برای شاگردان به وضوح بیان کند و نحوه و چرایی انجام دادن عمل را توضیح دهد. آن‌گاه سؤالاتی را که انتظار دارد شاگردان در پایان تدریس، پاسخ دهند مطرح کند تا توجه شاگردان بیشتر جلب شود.

* مرحله‌ی نمایشی

معلم باید روش صحیح کار و مراحل آن را به نمایش بگذارد.

* مرحله‌ی آزمایش و سنجش

بعد از اجرای مراحل بالا، معلم باید از دانش‌آموزان بازخورد دریافت کند تا متوجه شود که دانش‌آموزان موضوع را فهمیده‌اند یا نه (مهارت لازم را کسب کرده‌اند یا نه؟) و در صورت بروز مشکل، معلم نقایص را برطرف نماید. با پرسش‌های کتبی یا شفاهی می‌توان به این موضوع دست یافت.

روش تدریس مبتنی بر ایفای نقش (صفوی، ۱۳۸۷)

ایفای نقش روشی است که می‌توان آن را برای تجسم عینی موضوع‌ها و درس‌هایی که برای نمایش مناسب‌اند، به کار برد.

در درس‌های ۱، ۴، ۶، ۸، ۱۱، ۱۲، ۱۴، ۱۵ و ۱۶ می‌توان از این روش تدریس استفاده کرد.

* مرحله‌ی اول انتخاب بازیگران

در این مرحله بازیگران را انتخاب می‌کنیم.

* مرحله‌ی دوم: آماده‌سازی

در این مرحله دانش‌آموزانی را که برای نقش‌ها برگزیده‌ایم آماده می‌کنیم. برای آماده‌سازی بازیگران، باید نقش‌ها و ماهیت آن‌ها و فضای نمایشی را تشریح کنیم.

مرحله‌ی سوم: بیان اهداف به دانش‌آموزان و آماده‌سازی آنان

هدف از این مرحله متوجه کردن دانش‌آموزان است به فعالیت در شرف اجرا و تکالیفی که باید انجام دهند.

مرحله‌ی چهارم: اجرای نمایش

در مرحله‌ی حاضر، بازیگران مطابق با دستورالعمل‌های داده شده و با استفاده از متن نمایش به ایفای نقش می‌پردازند.

مرحله‌ی پنجم: طرح سؤال

در این مرحله تلاش می‌کنیم با توجه به رخدادهای نمایش سؤال مطرح کنیم.

مرحله‌ی ششم: توضیح و تعیین تکلیف

در این مرحله دقت می‌کنیم، تکلیف به اندازه‌ای باشد که دانش‌آموزان بتوانند به انجام دادن کار رغبت نشان دهند.

روش تدریس مبتنی بر روش مشاهده‌ای (پورسلطانی و همکاران، ۱۳۹۰)

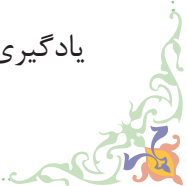
بخش عمده‌ای از یادگیری کودکان از راه مشاهده کردن در خلال تعاملات اجتماعی حاصل می‌شود. یادگیری از راه مشاهده و تقلید را می‌توان فراگیری طبیعی رفتار تلقی کرد. یک مدل بر مشاهده چنان اثر می‌گذارد که رفتار بعدی مشاهده‌گر شبیه رفتار مدل می‌شود.

در درس‌های ۳، ۴، ۶، ۹، ۱۰، ۱۳ و ۱۵ می‌توان از این روش تدریس استفاده کرد.

مراحل اجرای روش مشاهده‌ای

* نخستین گام فرایندهای توجهی

یادگیری مشاهده‌ای مستلزم توجه به یک مدل یا فعالیت مدل است.

* گام دوم فرایندهای یادداری

جنبه‌هایی از مدل، که مورد توجه مشاهده‌گر قرار گرفته است، در شکل نمادین در حافظه‌ی بلندمدت نگه‌داری می‌شود. مرور ذهنی، در طول مرحله‌ی یادداری به صورت یک کمک حافظه‌ی مهم عمل می‌کند.

* گام سوم فرایند تولیدی

مدل سازی مستلزم انتقال و تبدیل مفاهیم نمادین به کنش‌های آشکار است. یادگیرنده باید چندین جنبه‌ی فعالیت مدل را، که در حافظه شکل نمادین دارد، باز تولید کند.

* گام چهارم فرایندهای انگیزشی

فرایندهای انگیزشی معین می‌کنند که یادگیرنده رفتاری را که از راه مشاهده فراگرفته است، ابراز می‌دارد یا نه.

* گام پنجم فرایند فراگیری و عملکرد

پیامدهای رفتاری در شکل، تقویت و تثبیت نقش‌های تسهیل کننده در فراگیری رفتار مدل شده و اجرای آن تأثیر دارد.

روش تدریس پیش سازمان دهنده (پورسلطانی و همکاران، ۱۳۹۰)

منظور از پیش سازمان دهنده، مفهوم، مطلب یا موضوعی است که در تدریس یک درس مورد استفاده قرار می‌گیرد تا به وسیله‌ی آن، قسمت‌ها و مطالب مختلفی که رشته‌ای از دانش را تشکیل می‌دهد، با نظمی خاص سازمان یابد و در ذهن شاگرد جای گیرد. به عبارت دیگر، پیش سازمان دهنده یک مطلب یا مفهوم کلی است که در مقدمه‌ی تدریس می‌آید تا مبحث ارائه شده به شاگردان را با مباحث پیشین همان درس مربوط سازد و در عین حال، پایه‌ای شود. برای این که ارتباط مفاهیم بعدی با مفاهیم قبلی مرتبط گردد و شاگرد بتواند تمام مباحث درس را به صورت ساخت منظم و سازمان یافته‌ای در ذهن خود جای دهد. در الگوی پیش سازمان دهنده، معمولاً مطالب از کلی به جزئی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

در درس‌های ۱، ۳، ۵، ۷، ۹ و ۱۲ می‌توان از این روش تدریس استفاده کرد.

مراحل اجرای روش تدریس پیش سازمان دهنده

* مرحله ی نخست: ارائه پیش سازمان دهنده

در این مرحله، معلّم ابتدا هدف یا اهداف درس را معین، آن گاه پیش سازمان دهنده را عرضه می کند. به علاوه، به دانش موجود (پیشین) و دانش جدید اشاره و سپس تلاش می کند زمینه را برای دریافت اطلاعات آماده سازد.

* مرحله ی دوم: ارائه ی مواد یادگیری یا مطلب درسی

در مرحله ی حاضر، مطالب مندرج در کتاب درسی یا مطالبی که از سوی معلّم تدارک شده است به دانش آموز عرضه می شود. در این مرحله تلاش می کنیم، انگیزه ای را که در مرحله ی نخست برای پیگیری درسی ایجاد کرده ایم، حفظ کنیم. همچنین، مراقب باشیم بین گفته ها و مطالب درسی روابط منطقی رعایت گردد.

* مرحله ی سوم: استحکام بخشیدن به ساخت یا ساختار دانش

در بخش حاضر تلاش می کنیم تا آنچه را در مرحله ی دوم ارائه شده است، با فعال سازی یادگیرنده، در ساخت شناختی او جا دهیم. این کار با استفاده از روش های خاصی صورت می گیرد. از روش های مورد استفاده در این بخش می توان به روش تفکر انتقادی اشاره کرد.

ارزشیابی پیشرفت تحصیلی (توصیفی)

با توجه به اینکه زبان آموزی بر نگرش شبکه ای استوار است، همه ی مهارت های زبانی به صورت درهم تنیده آموزش داده می شوند. یعنی هم زمان با آموزش مهارت های روخوانی یا شفاهی زبان، مقدمات مهارت های کتبی یا نوشتاری نیز آموخته می شود. پس ارزشیابی نیز باید با آموزش در هم تنیده باشد؛ ارزشیابی کیفی (توصیفی) این فرصت را در پایه ی دوم فراهم نموده است.

هدف از ارزشیابی، علاوه بر اندازه گیری میزان پیشرفت تحصیلی دانش آموز، تکمیل فرایند آموزش نیز هست. بنابراین معلّمان به جای اینکه پس از تدریس به ارزشیابی بپردازند، بهتر

است در حین تدریس، در تکمیل فعالیت‌های خود از ارزشیابی بهره ببرند. در ارزشیابی کیفی، بازخوردها به صورت کیفی ارائه می‌گردد. معلمان در کلاس‌های آموزشی ضمن خدمت با مسائلی چون اهمیت، ضرورت، اهداف و ویژگی‌های ارزشیابی کیفی آشنا شده‌اند.

* معلمان با به کارگیری درست و منطقی ارزشیابی کیفی به عنوان ابزاری در خدمت آموزش می‌توانند امکان بهبود فرایند یادگیری را در محیط فعال و پویای کلاس فراهم آورند.

* معلمان با استفاده‌ی به موقع از ابزارهای ارزشیابی کیفی می‌توانند برای شناخت دقیق و همه‌جانبه‌ی فراگیران به اطلاعات معتبر و مستند دست یابند و براساس تفاوت‌های فردی آنان مقایسه‌ی بین دانش‌آموزان را حذف کنند و هرکس را با توجه به توانایی‌های خودش مورد سنجش و ارزیابی قرار دهند.

* در ارزشیابی کیفی با ارائه‌ی بازخوردهای مناسب می‌توان فضای روانی و عاطفی مطلوب را برای اولیا و دانش‌آموزان فراهم آورد.

* ارزشیابی کیفی فرصت خوبی برای شناخت استعدادها و دانش‌آموزان فراهم می‌کند و یک معلم متعهد با شناساندن این توانایی‌ها به بچه‌ها، فضای تقویت انگیزه‌ی یادگیری و مهارت خود ارزیابی و اعتمادبه نفس را برای آنان ایجاد می‌کند.

* ارزشیابی امتحان گرفتن نیست بلکه دادن فرصت داوری و اندیشیدن درباره‌ی فرایند پیشرفت دانش‌آموز در همه‌ی مراحل آموزش است و صرفاً نتیجه‌ی آموزش موردنظر نیست.

در این کتاب، متناسب با ساختار هر درس، نمونه‌ای از انواع ارزشیابی کیفی و ابزارهای گردآوری اطلاعات ارائه گردیده است که از طریق آن‌ها بهبود یادگیری، افزایش بهداشت روانی کلاس، حس مشارکت و اعتماد به نفس در دانش‌آموزان ایجاد می‌شود.

معلمان توجه داشته باشند که از همه‌ی ابزارهای ارزشیابی (مثل آزمون‌های عملکردی، پوشه‌ی کار، مشاهده، فهرست واریسی و...) به دور از افراط و با حفظ تعادل، بر اساس مقتضیات کلاس و نوع روش درس و روحیات دانش‌آموزان، استفاده کنند و از مداخله‌های مؤثر در مواقع لزوم بهره ببرند.

جدول نمای کلی روش‌ها و ابزار ارزشیابی دروس دوم (پیشنهادی)

شماره‌ی درس	عنوان درس	روش‌های تدریس (پیشنهادی)	ارزشیابی کیفی (پیشنهادی)
درس اول	زمان حال	بازی ایفای نقش پیش‌سازمان دهنده	ارزشیابی شفاهی با استفاده از کارت‌های تصویری و نوشتاری، آزمون مداد کاغذی
درس دوم	کلمه‌های پرسشی «چه چیزی / چه چیزهایی»	بازی پرسش و پاسخ گردش علمی	بیان شفاهی آموخته‌ها آزمون شناسایی، نمونه کار
درس سوم	ضمیر شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد	پیش‌سازمان دهنده نمایشی مشاهده‌ای	چک لیست، بیان شفاهی آموخته‌ها آزمون مداد کاغذی
درس چهارم	ضمیر شخصی جدا و پیوسته اول شخص جمع	ایفای نقش مشاهده‌ای بازی	ارزشیابی شفاهی با استفاده از کارت‌های نوشتاری و تصویری، آزمون عملکردی
درس پنجم	کلمه‌های پرسشی «چه کسی / چه کسانی»	پیش‌سازمان دهنده پرسش و پاسخ نمایشی	آزمون شناسایی، نمونه کار، آزمون مداد کاغذی
درس ششم	ضمیر شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد	بازی مشاهده‌ای ایفای نقش	بیان شفاهی و کتبی آموخته‌ها آزمون مداد کاغذی، آزمون شناسایی
درس هفتم	ضمیر شخصی جدا و پیوسته دوم شخص جمع	پیش‌سازمان دهنده گردش علمی نمایشی	ارزشیابی شفاهی با استفاده از کارت‌های نوشتاری و تصویری، آزمون مداد کاغذی
درس هشتم	فعل‌های مرکب	نمایشی بازی ایفای نقش	ارزشیابی شفاهی و کتبی با استفاده از کارت‌های نوشتاری و تصویری، آزمون عملکردی
درس نهم	ضمیر شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد	پیش‌سازمان دهنده مشاهده‌ای نمایشی	بیان شفاهی آموخته‌ها، نمونه کار، آزمون مداد کاغذی
درس دهم	ضمیر شخصی جدا و پیوسته سوم شخص جمع	گردش علمی پرسش پاسخ مشاهده‌ای	آزمون شناسایی، آزمون مداد کاغذی

جدول نمای کلی روش‌ها و ابزار ارزشیابی دروس دوم (پیشنهادی)

شماره‌ی درس	عنوان درس	روش‌های تدریس (پیشنهادی)	ارزشیابی کیفی (پیشنهادی)
درس یازدهم	فعل‌های بود، بودم و... / شد، شدم و...	ایفای نقش نمایشی بازی	آزمون مداد کاغذی آزمون عملکردی، نمونه کار
درس دوازدهم	حرف اضافه‌ی «با»	پیش‌سازمان دهنده ایفای نقش پرسش و پاسخ	ارزشیابی شفاهی با استفاده از کارت‌های تصویری و نوشتاری، آزمون مداد کاغذی
درس سیزدهم	حرف اضافه‌ی «در»	گردش علمی نمایشی مشاهده‌ای	بیان شفاهی و کتبی آموخته‌ها آزمون مداد کاغذی
درس چهاردهم	کلمه‌ی پرسشی «کجا»	بازی ایفای نقش پرسش و پاسخ	بیان شفاهی آموخته‌ها آزمون شناسایی، نمونه کار
درس پانزدهم	حرف اضافه‌ی «به»	ایفای نقش بازی مشاهده‌ای	آزمون مداد کاغذی، نمونه کار
درس شانزدهم	حرف اضافه‌ی «از»	نمایشی پرسش و پاسخ ایفای نقش	آزمون شناسایی، نمونه کار، آزمون مداد کاغذی

اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکردی درس زبان آموزی، جمله‌سازی در پایه‌ی دوم

باتوجه به این که سیستم سامانه دانش آموزی از سوی سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور از سال تحصیلی ۹۶-۹۵ راه اندازی شده است و در این سامانه جدول اهداف و نشانه‌های تحقق و سطوح عملکردی همه‌ی درس‌ها از جمله؛ درس زبان آموزی، جمله‌سازی مربوط به پایه دوم تکمیلی هم موجود می‌باشد.

لذا همکاران گرامی می‌توانند با مراجعه به این سامانه، سیاهه عملکردهای مربوط به این درس را که در سامانه دانش آموزی موجود و دسترسی آن برای هر همکار سهل‌الوصول است را خوانده و پس از مطالعه‌ی آن و با توجه به اهداف کلی و نشانه‌های تحقق و عناوین کارنامه مربوط به این درس، آن را برای هر دانش آموز در هر نوبت تکمیل نموده و در کارنامه دانش آموز منظور نمایید.

جدول اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکرد درس زبان آموزی، جمله‌سازی پایه دوم دوره دبستان

نشانه‌های تحقق	نوع	مکان	تکرار
نیازمند آموزش	خیلی خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌هایی با فعل‌های ساده لازم (ناگذرا) و متعدی (گذرا) در زمان حال بیان می‌نماید و می‌نویسد.	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) جمله‌ها با فعل‌های ساده لازم (ناگذرا) و متعدی (گذرا) در زمان حال
خیلی خوب	خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. چند جمله با فعل‌های ساده لازم (ناگذرا) و متعدی (گذرا) در زمان حال بیان می‌نماید و می‌نویسد.	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) جمله‌ها با فعل‌های ساده لازم (ناگذرا) و متعدی (گذرا)
قابل قبول	قابل قبول	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. دو جمله با فعل‌های ساده لازم (ناگذرا) و متعدی (گذرا) در زمان حال بیان می‌نماید و می‌نویسد.	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) جمله‌ها با فعل‌های ساده لازم (ناگذرا) و متعدی (گذرا)
نیازمند آموزش	خیلی خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های پریشی متعدی با استفاده از کلمه پریشی «چه چیزی/چه چیزهایی» بیان می‌نماید و پاسخی مناسب به آن‌ها می‌دهد و می‌نویسد.	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) جمله‌های پریشی با استفاده از کلمه پریشی «چه چیزی/چه چیزهایی» و ارائه پاسخ مناسب به آن
خوب	خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. چند جمله پریشی با استفاده از کلمه پریشی «چه چیزی/چه چیزهایی» بیان می‌نماید و پاسخی مناسب به آن‌ها می‌دهد و می‌نویسد.	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) جمله‌های پریشی با استفاده از کلمه پریشی «چه چیزی/چه چیزهایی» و ارائه پاسخ مناسب به آن
قابل قبول	قابل قبول	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های پریشی در حد کتاب درسی با استفاده از کلمه پریشی «چه چیزی/چه چیزهایی» بیان می‌نماید و پاسخی مناسب به آن‌ها می‌دهد و می‌نویسد.	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) جمله‌های پریشی با استفاده از کلمه پریشی «چه چیزی/چه چیزهایی» و ارائه پاسخ مناسب به آن
نیازمند آموزش	خیلی خوب	در درک خوانداری، درک و بیان شفاهی و نوشتن جمله‌هایی پریشی با استفاده از کلمه پریشی «چه چیزی/چه چیزهایی» و پاسخ مناسب به آن‌ها به راهنمایی و کمک معلم نیازمند است.	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) جمله‌های پریشی با استفاده از کلمه پریشی «چه چیزی/چه چیزهایی» و ارائه پاسخ مناسب به آن

سطوح عملکرد

توجه: برای ارزشیابی بهتر دانش‌آموزان از اجرا و نمایش عملی آن‌ها، از حرکات بیانگر بدنی و چهره می‌توانید استفاده کنید. بیان جمله‌ها را متناسب با توانایی‌های دانش‌آموزان خود، انتظار داشته باشید و در عین حال توجه کنید که از حداکثر این تواناییها استفاده کنید.

توجه: ارزشیابی دانش‌آموزان در بلفظ طبیعی کلاس، مدرسه و در شکل بازی، نمایش و تعاملات روزمره فرایند یاددهی-یادگیری طرزی شود. از آموزش و ارزشیابی رسمی، در شکل غیر طبیعی و همچنین ارزشیابی مستقیم دستور زبان فارسی اجتناب گردد.

جدول اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکرد درس زبان آموزی، جمله‌سازی پایه دوم دوره دبستان

سطوح عملکرد	
خیلی خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد/جمع را در جمله‌های متعددی بیان می‌نماید و می‌نویسد.
خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد/جمع را در چند جمله بیان می‌نماید و می‌نویسد.
قابل قبول	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد/جمع را در جمله‌هایی در حد کتاب درسی بیان می‌نماید و می‌نویسد.
نیازمند آموزش	در درک خوانداری، درک و بیان شفاهی و نوشتن ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد/جمع را در جمله‌ها همواره به راهنمایی و کمک معلم نیازمند است.
خیلی خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های پرسشی متعددی با استفاده از کلمه پرسشی «چه کسی/چه کسانی» بیان می‌نماید و پاسخی مناسب به آن‌ها می‌دهد و می‌نویسد.
خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. چند جمله پرسشی با استفاده از کلمه پرسشی «چه کسی/چه کسانی» بیان می‌نماید و پاسخی مناسب به آن‌ها می‌دهد و می‌نویسد.
قابل قبول	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های پرسشی در حد کتاب درسی با استفاده از کلمه پرسشی «چه کسی/چه کسانی» بیان می‌نماید و پاسخی مناسب به آن‌ها می‌دهد و می‌نویسد.
نیازمند آموزش	در درک خوانداری، درک و بیان شفاهی و نوشتن جمله‌هایی پرسشی با استفاده از کلمه پرسشی «چه کسی/چه کسانی» و پاسخ مناسب به آن‌ها به راهنمایی و کمک معلم نیازمند است.

نشانه‌های تحقق	نویس	ویژگی‌های مهم	نوع و ابزارها
- درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد/جمع در جمله‌ها - خواندن و نوشتن ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد/جمع در جمله‌ها	۱ ۲ ۳	تجزیه و تحلیل متن شفاهی و نوشتاری با استفاده از نشانه‌های مشخصه تجزیه و تحلیل متن شفاهی و نوشتاری با استفاده از نشانه‌های مشخصه	کتاب، نوار صوتی، فیلم، تصاویر، کارت‌های تصویری، فلش‌کارت، تابلو، پاورپوینت، نرم‌افزارهای آموزشی، ابزارهای نوشتاری، ابزارهای نمایشی
- درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) پرسشی با استفاده از کلمه پرسشی «چه کسی/چه کسانی» و ارائه پاسخ مناسب به آن - خواندن و نوشتن جمله‌های پرسشی با استفاده از کلمه پرسشی «چه کسی/چه کسانی» و ارائه پاسخ مناسب به آن	۱ ۲	تجزیه و تحلیل متن شفاهی و نوشتاری با استفاده از نشانه‌های مشخصه تجزیه و تحلیل متن شفاهی و نوشتاری با استفاده از نشانه‌های مشخصه	کتاب، نوار صوتی، فیلم، تصاویر، کارت‌های تصویری، فلش‌کارت، تابلو، پاورپوینت، نرم‌افزارهای آموزشی، ابزارهای نوشتاری، ابزارهای نمایشی

توجه: همکارگرمی با استفاده به موقع از ابزارهای ارزشیابی کیفی می‌توانید برای شناخت دقیق و همه‌جانبه‌ی فراگیران به اطلاعات معتبر و مستند دست یابید و براساس تفاوت‌های فردی آنان مقایسه‌ی بین دانش‌آموزان را حذف کنید و هر کس را با توجه به توانایی‌های خودش مورد سنجش و ارزیابی قرار دهید.

جدول اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکرد درس زبان آموزی، جمله‌سازی پایه‌ی دوم دوره دبستان

سطوح عملکرد		نشانه‌های تحقق	دروس	اهداف کلی	عناوین و آرایانه
خیلی خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد/جمع در جمله‌های متعددی بیان می‌نماید و می‌نویسد.	خیلی خوب	۸ و ۳	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد/جمع در جمله‌ها	ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد/جمع در جمله
خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد/جمع در چند جمله بیان می‌نماید و می‌نویسد.	خوب	۸ و ۳	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد/جمع در جمله‌ها	ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد/جمع در جمله
قابل قبول	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد/جمع در جمله‌های در حد کتاب درسی بیان می‌نماید و می‌نویسد.	قابل قبول	۸ و ۳	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد/جمع در جمله‌ها	ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد/جمع در جمله
نیازمند آموزش	در درک خوانداری، درک و بیان شفاهی و نوشتن ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد/جمع در جمله‌ها همواره به راهنمایی و کمک معلم نیازمند است.	نیازمند آموزش	۸ و ۳	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد/جمع در جمله‌ها	ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد/جمع در جمله
خیلی خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های متعددی با فعل‌های مرکب در زمان حال و گذشته با همکردهای فعلی یکسان بیان می‌نماید و می‌نویسد.	خیلی خوب	۸ و ۳	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) جمله‌هایی با فعل‌های مرکب در زمان حال و گذشته با همکردهای فعلی یکسان	مجموعه‌ها در زمان حال و گذشته با همکردهای فعلی یکسان
خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. چند جمله با فعل‌های مرکب در زمان حال و گذشته با همکردهای فعلی یکسان بیان می‌نماید و می‌نویسد.	خوب	۸ و ۳	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) جمله‌هایی با فعل‌های مرکب در زمان حال و گذشته با همکردهای فعلی یکسان	مجموعه‌ها در زمان حال و گذشته با همکردهای فعلی یکسان
قابل قبول	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌هایی در حد کتاب درسی با فعل‌های مرکب در زمان حال و گذشته با همکردهای فعلی یکسان بیان می‌نماید و می‌نویسد.	قابل قبول	۸ و ۳	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) جمله‌هایی با فعل‌های مرکب در زمان حال و گذشته با همکردهای فعلی یکسان	مجموعه‌ها در زمان حال و گذشته با همکردهای فعلی یکسان
نیازمند آموزش	در درک خوانداری، درک و بیان شفاهی و نوشتن جمله‌هایی با فعل‌های مرکب در زمان حال و گذشته با همکردهای فعلی یکسان همواره به راهنمایی و کمک معلم نیازمند است.	نیازمند آموزش	۸ و ۳	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) جمله‌هایی با فعل‌های مرکب در زمان حال و گذشته با همکردهای فعلی یکسان	مجموعه‌ها در زمان حال و گذشته با همکردهای فعلی یکسان

توجه: با توجه به اینکه زبان آموزی بر نگرش شبکه‌ای استوار است، همه‌ی مهارت‌های زبانی به صورت در هم تنیده آموزش داده می‌شوند. یعنی همزمان با آموزش مهارت‌های روخوانی یا شفاهی زبان، مقدمات مهارت‌های کتبی یا نوشتاری نیز آموخته می‌شود. پس ارزشیابی نیز باید با آموزش در هم تنیده باشد.

جدول اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکرد در زبان آموزی، جمله‌سازی پایه دوم دوره دبستان

سطوح عملکرد		نشانه‌های تحقق	دروس	اهداف کلی	مناوبین عناونه
خیلی خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های متعددی با ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد/جمع بیان می‌نماید و می‌نویسد.				
خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. چندجمله با ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد / جمع بیان می‌نماید و می‌نویسد.				
قابل قبول	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌هایی در حد کتاب درسی با ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد / جمع بیان می‌نماید و می‌نویسد.				
نیازمند آموزش	در درک خوانداری، درک و بیان شفاهی و نوشتن جمله‌هایی با ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد / جمع به راهنمایی و کمک معلم نیازمند است.				
خیلی خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های متعددی با فعل‌های «بود، بودم و ... شدم ، شدم ، شدم ...» را بیان می‌نماید و می‌نویسد.				
خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله با فعل‌های «بود، بودم و ... شدم ، شدم و ...» را بیان می‌نماید و می‌نویسد.				
قابل قبول	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌هایی در حد کتاب درسی با فعل‌های «بود، بودم و ... شدم ، شدم و ...» را بیان می‌نماید و می‌نویسد.				
نیازمند آموزش	در درک خوانداری، درک و بیان شفاهی و نوشتن جمله‌هایی با فعل‌های «بود، بودم و ... شدم و ...» همواره به راهنمایی و کمک معلم نیازمند است.				
خیلی خوب	در بیان شفاهی و نوشتن جمله‌هایی با استفاده از فعل‌های «بود، بودم و ... شدم ، شدم و ...» را بیان می‌نماید و می‌نویسد.				
خوب	در بیان شفاهی و نوشتن جمله‌هایی با استفاده از فعل‌های «بود، بودم و ... شدم ، شدم و ...» را بیان می‌نماید و می‌نویسد.				
قابل قبول	در بیان شفاهی و نوشتن جمله‌هایی با استفاده از فعل‌های «بود، بودم و ... شدم ، شدم و ...» را بیان می‌نماید و می‌نویسد.				
نیازمند آموزش	در بیان شفاهی و نوشتن جمله‌هایی با استفاده از فعل‌های «بود، بودم و ... شدم ، شدم و ...» را بیان می‌نماید و می‌نویسد.				

*در ارزشیابی درس زبان آموزی مانند تدریس همواره به ارکان و مراحل زبان آموزی «شنیدن (گفتار خوانی) و بیان شفاهی، خواندن و نوشتن» توجه نمایند و در هر مرحله از انجام دادن تمرین ابتدا باید دانش آموزان به درک شنیده‌ها و خواننده‌های مربوط به پرسش و پاسخ برسد سپس بیان شفاهی و نوشتاری پرسش و پاسخ از آن‌ها خواسته شود. به این معنا که تا دانش آموز پرسش یا پاسخی را چه به صورت خواندن تفهیم و درک نکند نمی‌تواند بگوید و بنویسد.

جدول اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکرد درس زبان آموزی، جمله‌سازی پایه‌ی دوم دوره دبستان

سطوح عملکرد		نشانه‌های تحقق	میزان یادگیری	معیارهای کیفی	معیارهای کمی
خیلی خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های متعددی با استفاده از حروف اضافه «در، به، از» بیان می‌نماید و می‌نویسد.	خوب	قابل قبول	نیازمند آموزش	نیازمند آموزش
	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌ها با استفاده از حروف اضافه «در، به، از» بیان می‌نماید و می‌نویسد.				
نیازمند آموزش	در درک خوانداری، درک و بیان شفاهی و نوشتن جمله‌هایی با استفاده از حروف اضافه «در، به، از» به راهنمایی و کمک معلم نیازمند است.	خیلی خوب	خوب	نیازمند آموزش	نیازمند آموزش
	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های متعددی با استفاده از کلمه پرستی «کجا» بیان می‌نماید و پاسخی مناسب به آن‌ها می‌دهد و می‌نویسد.				
قابل قبول	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های متعددی با استفاده از کلمه پرستی «کجا» بیان می‌نماید و پاسخی مناسب به آن‌ها می‌دهد و می‌نویسد.	خوب	نیازمند آموزش	نیازمند آموزش	نیازمند آموزش
	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های متعددی با استفاده از کلمه پرستی «کجا» بیان می‌نماید و پاسخی مناسب به آن‌ها می‌دهد و می‌نویسد.				
نیازمند آموزش	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های متعددی با استفاده از کلمه پرستی «کجا» بیان می‌نماید و پاسخی مناسب به آن‌ها می‌دهد و می‌نویسد.	خوب	نیازمند آموزش	نیازمند آموزش	نیازمند آموزش
	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های متعددی با استفاده از کلمه پرستی «کجا» بیان می‌نماید و پاسخی مناسب به آن‌ها می‌دهد و می‌نویسد.				

در ارزیابی باید کلمه‌ها و جمله‌ها یا پرشی و پاسخ‌ها علاوه بر بیان شفاهی، به صورت نوشتاری هم ارائه شوند. یعنی روی تابلو نوشته شوند یا به صورت «کارت نوشتاری» به دانش‌آموزان نشان داده شود. در صورتی که دانش‌آموزی توانایی لازم را در بیان شفاهی و گفتار نداشته باشد، دانش‌آموز می‌تواند از طریق بیان نوشتاری، نشان دادن کارت نوشتاری، نشان دادن کارت نوشتاری، نشان دادن کارت نوشتاری، نشان دادن کارت نوشتاری و یا حرکت‌های بیانگر بدنی و اشاره‌های کلی منظور خود را بیان کند.

کارافزارهای آموزشی

استفاده از رسانه‌های آموزشی در فرایند تدریس و به منظور دستیابی به اهداف آموزشی تأثیر چشمگیر دارد. لذا معلمان، متناسب با ساختار هر درس و روشی که برای تدریس انتخاب کرده‌اند به تهیه‌ی رسانه‌های مورد نیاز می‌پردازند و برای استفاده از ابزار و کارافزارهای آموزشی در موقعیت‌های یادگیری غیر از کلاس درس، فرصت‌های لازم را فراهم می‌کنند و به این ترتیب بر غنای آموزش و تسهیل امر یادگیری و ماندگاری و پایایی آموخته‌ها می‌افزایند.

در صفحه‌ی بعد جدولی تحت عنوان مواد و وسایل آموزشی آمده است برای این که معلمان را به خلق دیدگاه‌های جدید در این زمینه ترغیب نماید تا منطبق با وضعیت کلاس درس خود، کارافزارهای مناسب را در طراحی آموزشی بگنجانند و از یکنواختی در رفتار و یک صدایی در آموزش بپرهیزند و فضایی متنوع ایجاد کنند تا آموزش با «بازی و یادگیری» در آمیخته شود.

در فصل دوم کتاب، جدول مواد و کارافزارهای آموزشی تکرار نشده است اما در لابه‌لای پیشنهادهایی برای تدریس هر درس به فراخور ویژگی محتوا به رسانه‌های کمک آموزشی اشاره شده است.

جدول مواد کمک آموزشی مورد نیاز برای هر درس در پایه‌ی دوم (پیشنهادی)

عنوان	رسانه و ابزار
درس اول زمان حال	کارت نوشتاری و تصویری فعل‌ها و جمله‌ها در زمان گذشته و حال، اشیا و وسایل مختلف، تصاویر اسباب بازی، میوه‌ها و...
درس دوم کلمه‌ی پرسشی «چه چیزی/چه چیزهایی»	کارت نوشتاری و تصویری، جعبه یا کیسه متوسط به رنگ تیره، اشیا، وسایل و تصویرهای مختلف، فیلم و انیمیشن، اسباب بازی، میوه‌ها و..
درس سوم ضمیر شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد	کارت تصویری و نوشتاری، تصویر و عکس دانش آموز با خانواده یا دوستان، اشیا و وسایل مختلف، اسباب بازی، میوه‌ها و..
درس چهارم ضمیر شخصی جدا و پیوسته اول شخص جمع	کارت نوشتاری و تصویری، اشیا و وسایل مختلف، عکس‌ها و تصاویر، اسباب بازی، میوه‌ها و...
درس پنجم کلمه‌ی پرسشی «چه کسی/چه کسانی»	کارت نوشتاری و تصویری، آلبوم عکس‌های خانوادگی دانش آموز، کتاب داستان تصویری، فیلم و انیمیشن، تصاویر مختلف
درس ششم ضمیر شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد	کارت نوشتاری و تصویری، اشیا و وسایل شخصی دانش آموز، تصاویر و...
درس هفتم ضمیر شخصی جدا و پیوسته دوم شخص جمع	کارت نوشتاری و تصویری، اشیا و وسایل مختلف، اسباب بازی، مقوای رنگی، قیچی، چسب و... برای درست کردن کاردستی یا وسایل لازم برای انجام یک فعالیت
درس هشتم فعل‌های مرکب	کارت نوشتاری و تصویری از فعل‌های مرکب با همکردهای فعلی یکسان (کردن، زدن و...) تصاویر مختلف، فیلم، انیمیشن، اشیا و وسایل مختلف، کتاب داستان تصویری
درس نهم ضمیر شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد	کارت تصویری و نوشتاری، اشیا و وسایل مختلف، فیلم، انیمیشن، داستان‌های تصویری و سریالی

جدول مواد کمک آموزشی مورد نیاز برای هر درس در پایه‌ی دوم (پیشنهادی)

عنوان	رسانه و ابزار
درس دهم ضمیر شخصی جدا و پیوسته سوم شخص جمع	چند پرنده یا حیوانات خانگی، تصاویری از پرندگان یا حیوانات، کارت‌های نوشتاری و تصویری، فیلم و انیمیشن، کتاب داستان تصویری
درس یازدهم فعل‌های بود، بودم و ... / شد، شدم و ...	کارت نوشتاری و تصویری، اشیاء و وسایل مختلف، تصویرهای مختلف مربوط به تغییر وضعیت یا حالت‌ها، فیلم و انیمیشن، داستان‌های تصویری و سریالی
درس دوازدهم حرف اضافه‌ی «با»	کارت نوشتاری و تصویری، وسایل مربوط به مشاغل مختلف، اسباب‌بازی، اشیاء، وسایل و تصویرهای مختلف
درس سیزدهم حرف اضافه‌ی «در»	کارت تصویری و نوشتاری، فیلم و انیمیشن، تصویر، اشیا و وسایل مختلف، ماکت، داستان‌های تصویری سریالی
درس چهاردهم کلمه‌ی پرسشی «کجا»	کارت نوشتاری و تصویری، ماکت و تصویر مکان‌های مختلف، فیلم و انیمیشن، اشیا و وسایل، اسباب بازی و...
درس پانزدهم حرف اضافه‌ی «به»	کارت نوشتاری و تصویری، نقاب‌هایی با صورت حیوانات، کتاب داستان تصویری، فیلم، وسایل و تصویرهای مختلف
درس شانزدهم حرف اضافه‌ی «از»	کارت نوشتاری و تصویری، اسباب بازی، اشیا، وسایل و تصویرهای مختلف، داستان‌های تصویری سریالی، فیلم و انیمیشن

بخش دوم

بررسی درس‌ها

عنوان: زمان حال

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد فعل‌های ساده‌ی گذرا و ناگذرا (متعدّی و لازم) در زمان حال ساده

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد فعل‌های ساده‌ی گذرا و ناگذرا در زمان حال، آن‌ها را در جمله بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت نوشتاری و تصویری فعل‌ها و جمله‌ها در زمان گذشته و حال، اشیا و وسایل مختلف، تصویرها، اسباب بازی، میوه‌ها و...

روش‌های تدریس پیشنهادی: بازی، ایفای نقش، پیش‌سازمان‌دهنده

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
زمان حال	۳ ساعت	هفته‌ی اوّل
زمان حال	۳ ساعت	هفته‌ی دوم

نکته‌های دستوری

* فعل، زمان را نشان می‌دهد، یعنی مشخص می‌کند که فعل در چه زمانی اتفاق می‌افتد یا افتاده است، در جمله‌ی «سعید مشق می‌نویسد»، «می‌نویسد» زمان روی دادن در حال و اکنون را نشان می‌دهد.

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس می‌توانید از فعالیت‌های متنوع زیر استفاده کنید:

* معلّم با دانش‌آموزان بازی «هرکسی کار خودش، بار خودش، آتیش به انبار خودش» را انجام می‌دهد، البته از قبل کاری که هر دانش‌آموز می‌تواند انجام دهد و مفهوم فعل آن را می‌داند را با او هماهنگ می‌کند. هر یک از دانش‌آموزان کار خاصی را به صورت نمایشی یا با ابزارهای موجود در کلاس نشان می‌دهند. در حین انجام فعالیت هر دانش‌آموز با راهنمایی معلّم جمله‌هایی را با فعل زمان حال بیان می‌کند. کارت نوشتاری جمله‌ها با برجسته کردن فعل‌ها هم‌زمان به دانش‌آموزان نشان داده می‌شود؛

مانند، من کتاب می خوانم. / علی آره می کند. / و... یا در مورد فعالیت‌هایی که دو یا سه دانش آموز انجام می دهند می توان موارد زیر را برای نمونه بیان کرد: ما می خندیم. / شما غذا می پزید. / آن‌ها خانه می سازند.

در تمامی موارد بالا بیان جمله ابتدا توسط معلم صورت می گیرد و پس از اطمینان از درک هر جمله توسط دانش آموزان از آن‌ها خواسته می شود تا جمله را بیان کنند. در مرحله‌ی بعد پس از اطمینان از درک خوانداری جمله که بر روی کارت‌های نوشتاری نوشته شده است رونویسی و بعد نوشتن خود انگیزته و بدون راهنمایی برای فعالیت مورد نظر طراحی و اجرا می گردد.

* معلم جمله‌ای را می گوید، دانش آموز یا فعالیت مربوط به جمله بیان شده را انجام می دهد یا از بین تصاویر ارائه شده توسط معلم تصویر مربوط را انتخاب می نماید (شنیدن و درک شنیداری).

* تهیه‌ی تصویرهایی از فعل‌های درس و ارائه به دانش آموزان تا هر یک از آن‌ها با انتخاب کاردی به جلوی کلاس بیایند و با توجه به تصویر آن، با راهنمایی معلم فعالیت را نمایش دهند. بعد از اجرای نمایش، معلم دانش آموزان را راهنمایی می کند تا جمله‌ی مناسب را بیان کنند. هم زمان کارت نوشتاری جمله‌ها به دانش آموزان نشان داده می شود (سخن گفتن، خواندن و درک خوانداری).

* معلم با یادآوری آموزش‌های سال‌های گذشته و بیان همان فعل‌ها در زمان گذشته با نشان دادن تصویر یا اجرای نمایش مقایسه‌ی کاربرد فعل‌ها در این دو زمان را انجام می دهد. بدین صورت که در حین فعالیت از جمله‌ای با فعل زمان حال و در پایان همان فعالیت، همان فعل در زمان گذشته در جمله بیان شود. هر دانش آموز با راهنمایی معلم جمله‌هایی را با فعل زمان حال و گذشته بیان می کند. کارت نوشتاری جمله‌ها با برجسته کردن فعل‌ها به دانش آموزان نشان داده می شود. مانند: من کتاب می خوانم. / من کتاب خواندم.

* ارائه‌ی تصویر به همراه دو جمله به هر دانش آموز که او با توجه به تصویر جمله‌ی مناسب را انتخاب کند (خواندن و درک خوانداری).

* تطبیق تصویرها و کارت نوشتاری جمله‌ها توسط دانش‌آموزان. این فعالیت می‌تواند در قالب کنار هم گذاشتن کارت‌های تصویری و نوشتاری یا وصل کردن تصویر به جمله باشد. بیان جمله‌ها بعد از انتخاب توسط دانش‌آموزان حتماً خواسته شود (درک خوانداری و سخن گفتن).

* تکمیل جمله‌های ناقص روی تابلو با توجه به تصویر یا نمایش اجرا شده (نوشتن).

* تصویرهایی بر روی تابلوی کلاس نصب شود سپس معلم جمله/ فعل، مربوط به یک تصویر را بگوید و دانش‌آموزان تصویر آن را نشان دهند. هر دانش‌آموز با راهنمایی معلم جمله‌هایی در ارتباط با هر تصویر بگوید و بنویسد (شنیدن، سخن گفتن، نوشتن).

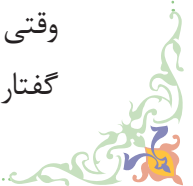
* تصاویری از فعل‌های آموزش داده شده در داخل دفتر هر دانش‌آموز چسبانده شود، تا به عنوان تکلیف شب برای هر تصویر جمله‌ای مناسب نوشته شود (نوشتن).

نکته‌های تدریس

* تفاوت در کاربرد مناسب فعل‌ها در زمان حال و گذشته را با توجه به دانسته‌های قبلی دانش‌آموزان از زمان گذشته یادآور شوید. کار در حال انجام (فعل در حال وقوع) را با افعال زمان حال توصیف می‌کنیم و به محض پایان آن کار یا عمل از زمان گذشته برای توصیف استفاده می‌کنیم. به دانش‌آموزان این تفاوت را در حین و پایان (تمام شدن) عمل با بیان فعل مناسب گوشزد می‌کنیم.

* هر فعل با نهادهای مختلف (اسم و ضمیر) آموزش داده شود. پیشنهاد می‌شود برای سهولت یادگیری، ابتدا در قالب اول شخص یا سوم شخص مفرد آموزش فعل‌ها در زمان حال صورت بگیرد سپس ترکیب همان فعل‌ها با نهادهای دیگر تمرین و تکرار شود.

* درک شفاهی و روخوانی جمله‌ها بر بیان شفاهی و نوشتاری آن‌ها مقدم است. از درک جمله‌ها وقتی آن را برای دانش‌آموزان می‌گویید یا نوشتارش را نشان می‌دهید مطمئن شوید، سپس گفتار و نوشتار آن را از دانش‌آموزان انتظار داشته باشید.

* برای جلب توجه بیشتر دانش آموزان، فعل‌ها در جمله‌های روی تابلو یا کارت نوشتاری به صورت برجسته و با رنگ قرمز نوشته شود.

* آموزش درک و بیان جمله‌ها، در بافت طبیعی کلاس، مدرسه و خانه‌ی دانش آموزان و در شکل بازی، نمایش و تعاملات روزمره‌ی فرایند یاددهی - یادگیری طراحی شود. از آموزش در شکل غیرطبیعی و همچنین از آموزش رسمی و مستقیم دستور زبان فارسی اجتناب گردد.

* بعد از انجام هر تمرین توسط دانش آموزان و اطمینان از درک مفهوم آن، خواندن و رونویسی از جمله‌ها برای درک و یادگیری بهتر پیشنهاد می‌شود.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کنید و بیاموزید

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی همراه با درک مفهوم و کاربرد زمان حال فعل‌های ساده لازم (ناگذرا) و متعدی (گذرا) می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرمی، بازی را که در این تمرین آمده است در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی را با تأکید بر کاربرد زمان حال فعل‌های ساده لازم (ناگذرا) و متعدی (گذرا) بیان کنید و هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببینید، بشنوید و بگویید

الف: هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتارخوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد زمان حال فعل‌های ساده لازم (ناگذرا) و متعدی (گذرا) می‌باشد.

برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرا و تمرین و تکرار این فعالیت بهتر است کارت نوشتاری و تصاویری با استفاده از تصویرهای داده شده در دو صفحه‌ی موردنظر را از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما بعد از درک و فهم جمله‌ها و تشخیص مناسب، جمله‌هایی با کاربرد زمان حال فعل‌های ساده لازم (ناگذرا) و متعدی (گذرا) به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

ب: هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتارخوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد مناسب فعل‌ها در زمان گذشته و حال می‌باشد.

همکار گرامی؛ دانش‌آموزان فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد اسمی و ضمیری را در سال گذشته آموخته‌اند و در این تمرین می‌بایست تفاوت در کاربرد مناسب فعل‌ها در زمان حال و گذشته را در جمله‌ها بیاموزند.

برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویر فعل‌ها در زمان گذشته و حال را با استفاده از تصویرهای داده شده در دو صفحه‌ی موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی با کاربرد مناسب زمان حال (فعلیتی که در حال انجام است) و زمان گذشته (همان فعالیت که پایان یافته است) را به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوانید

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌ها با تأکید بر کاربرد زمان حال فعل‌های ساده لازم (ناگذرا) و متعدی (گذرا) برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ی مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌های مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

همکار گرامی، برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خود انگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد زمان حال فعل‌های ساده لازم (ناگذرا) و متعدی (گذرا)، تشخیص جمله‌ی درست متناسب با تصویر داده شده و علامت‌گذاری آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

آموزگار گرامی، از هر دانش‌آموز بخواهید که جمله‌های داده شده در مقابل هر تصویر را بخواند سپس به تصویر آن خوب دقت کند و جمله‌ی درست متناسب با تصویر داده شده را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) انتخاب کند، علامت بزند و بخواند سپس بازگو نماید.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

مادر چای را می‌ریزد.

آن‌ها فیلم را می‌بینند.

من بند کفشم را می‌بندم.

کوزه‌گر کوزه را می‌سازد.

زهره مداد را می‌تراشد.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌ها، انتخاب تصویر متناسب با زمان حال فعل‌های ساده لازم (ناگذرا) و متعدی (گذرا) داده شده و علامت‌گذاری آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های مقابل هر تصویر را بخوانند و با دقت به تصویرها نگاه کنند. سپس تصویر درست را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) پیدا کنند و علامت بزنند.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص صحیح فعل متناسب با جمله از بین فعل‌های داده شده و نوشتن آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره تصویرها با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به جمله‌های ناقص داده شده جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های ناقص، در زیر هر تصویر را بخوانند و با توجه به کلمه‌هایی که در بالای تمرین داده شده، فعل درست را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) انتخاب کنند، بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

زهره می‌آید. خانم‌ها گردو را می‌شکنند.

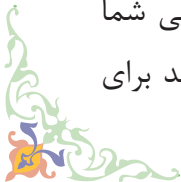
پدر، علی را می‌شوید. مادر چای را می‌ریزد.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر کلی داده شده، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص صحیح کلمه‌ی متناسب با جمله از بین کلمه‌های داده شده و نوشتن آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویر مورد نظر نگاه کنند و درباره‌ی جزئیات تصویر با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به جمله‌های ناقص داده شده جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های ناقص، در زیر تصویر مورد نظر را بخوانند و با توجه به کلمه‌هایی که در دور تا دور تصویر آمده، کلمه‌ی درست را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) انتخاب کنند، بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای

دوستانشان بخوانند سپس بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

۱. حسین می‌پرد.

۲. حسین می‌دود.

۳. مرغ و جوجه‌ها دانه‌ها را می‌خورند.

۴. امیر درس می‌خواند.

۵. پدرشیر را می‌دوشد.

۶. مادر نان می‌پزد.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک خوانداری، بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص صحیح فعل متناسب با جمله از بین فعل‌های داده شده و وصل کردن درست آن به جمله‌ی موردنظر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید جمله‌های ناقص در بدن خرس را بخوانند و با توجه به فعل‌های ساده لازم (ناگذرا) و متعدی (گذرا) زمان حال داده شده در مقابل جمله‌های ناقص، فعل درست را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند و وصل نمایند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند. نقاشی بر اساس مفهوم درک شده از جمله‌ها توسط دانش‌آموزان می‌تواند انجام شود.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است :

او نماز می‌خواند.

ما چیپس می‌خریم.

دانش‌آموزان صندلی‌ها را می‌آورند.

معلم درس علوم را می‌پرسد.

تو ظرف‌ها را می‌بری.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص صحیح کلمه و فعل متناسب با جمله از بین کلمه و فعل‌های داده شده و نوشتن آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید جمله‌های ناقص را بخوانند و با توجه به کلمه‌های داده شده در گل‌ها، کلمه و فعل درست را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) انتخاب کنند و بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است :

کودک نخ ماشین را می‌کشد.

گوسفند و بره می‌خوابند.

مار نمی‌پرد.

شما مشق می‌نویسید.

تمرین ۹:

هدف از این تمرین درک و بیان نوشتاری از طریق تشخیص کلمه‌های مربوط به یک جمله، کنارهم قراردادن و مرتب کردن کلمه‌ها، نوشتن جمله‌هایی درست با استفاده از کلمه‌های داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید به بدن پروانه و شماره‌های داده شده خوب نگاه کنند و شماره‌های مانند هم را بر طبق دستورالعمل تمرین هم‌رنگ کنند سپس شماره‌های هم‌رنگ را در کنارهم قرار دهند و در این حین توجه آن‌ها را به کلمه‌هایی که به صورت نامرتب نوشته شده، جلب نمایند. هر دانش‌آموز با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) کلمه‌ها را مرتب کند و بعد از درست کردن جمله‌ها آن‌ها را در جاهای خالی بنویسد سپس آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخواند. برای تثبیت درک دانش‌آموزان از جمله‌ها کشیدن نقاشی براساس هر جمله پیشنهاد می‌شود.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

۱. آن‌ها شیر و موز می‌خرند.

۲. دانش‌آموز سؤال می‌پرسد.

۳. من میوه‌ام را می‌خورم.

۴. چرخ و فلک می‌چرخد.

تمرین ۱۰:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، گفتن و نوشتن جمله‌هایی با تأکید

بر کاربرد زمان حال فعل‌های ساده لازم (ناگذرا) و متعدی (گذرا) و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها خوب نگاه کنند سپس با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد زمان حال فعل‌های ساده لازم (ناگذرا) و متعدی (گذرا) بیان کنند و بنویسند و آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند.

عنوان: کلمه‌ی پرسشی «چه چیزی/چه چیزهایی»

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد «کلمه‌های پرسشی چه چیزی/چه چیزهایی»

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد کلمه‌های پرسشی «چه چیزی/چه چیزهایی»، پرسش و پاسخ مناسب را بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت نوشتاری و تصویری، جعبه یا کیسه متوسط به رنگ تیره، اشیا، وسایل و تصویرهای مختلف، فیلم و انیمیشن، اسباب بازی، میوه‌ها و...

روش‌های تدریس پیشنهادی: بازی، پرسش و پاسخ، گردش علمی

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
کلمه ی پرسشی «چه چیزی»	۳ ساعت	هفته ی اول
کلمه ی پرسشی «چه چیزی / چه چیزهایی»	۳ ساعت	هفته ی دوم

نکات دستوری:

کلمه ی پرسشی «چی» که در مکالمات روزمره کاربرد زیادی دارد، دارای دو گونه ی نوشتاری «چه» و «چه چیزی» است برای تسهیل روند آموزش در این درس، شکل نوشتاری «چه چیزی» تدریس می گردد. همین مطلب درباره ی «چیا» و «چه چیزهایی» صادق است.

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس می توانید از فعالیت های متنوع زیر استفاده کنید:

* معلم یک شیء (اسباب بازی، خوراکی، میوه و...) را در یک جعبه یا کیسه ای که داخلش دیده نمی شود قرار می دهد. جمله ی پرسشی این «چه چیزی» است؟ را روی تابلو با برجسته کردن «چه چیزی» می نویسد. سپس جعبه یا کیسه را در اختیار هر یک از دانش آموزان قرار می دهد تا با لمس کردن و بوییدن و... نام شیء را بعد از پرسش حدس بزند. به تناوب و با تغییر شیء داخل جعبه نقش پرسش گر به دانش آموز دیگری داده می شود تا پرسش و پاسخ مناسب صورت گیرد. درک و بیان شفاهی کلمه ی پرسشی چه چیزی مد نظر است.

این چه چیزی است؟ سیب / گردو / توپ / بادام

چه چیزی کوچک و سفت است؟ گردو / بادام

* ایجاد موقعیت یک بازی در کلاس به طوری که معلّم در زمان بازی و تعامل با دانش‌آموزان از کلمه‌ی پرسشی «چه چیزهایی» برای پرسش از موارد جمع استفاده کند و مفهوم و کاربرد آن به دانش‌آموزان آموزش داده شود.

چه چیزهایی در جعبه است؟ سیب و توپ و ...

* تصویرهایی بر روی تابلوی کلاس نصب شود سپس ضمن جلب توجه دانش‌آموزان به هر تصویر و با نشان دادن کلمه‌ی پرسشی «چه چیزی» نام آن از دانش‌آموزان سؤال شود. «این چه چیزی است؟» معلّم آن‌ها را برای بیان پاسخ مناسب راهنمایی کند.

* گردش دانش‌آموزان همراه با معلّم در فضای بیرون از کلاس مانند حیاط مدرسه، پارک و ... برنامه‌ریزی شود. از دانش‌آموزان خواسته شود در تعامل با معلّم و دوستانشان با توجه به چیزهایی که در آن مکان وجود دارد و به کارگیری کلمه‌های پرسشی «چه چیزی» و «چه چیزهایی» پرسش و پاسخ انجام دهند.

* نمایش فیلم‌های کودکانه، پویا نمایی (انیمیشن) و ... مورد علاقه‌ی دانش‌آموزان و ایجاد فرصت برای تعامل معلّم با دانش‌آموز یا دانش‌آموزان با یکدیگر و بیان پرسش و پاسخ‌های مناسب.

* نوشتن پرسش‌ها بر روی تابلو با برجسته کردن کلمه‌ی پرسشی «چه چیزی» و «چه چیزهایی» و راهنمایی دانش‌آموزان برای خواندن و درک پرسش و دادن پاسخ مناسب، با توجه به تصاویر یا فعالیت‌های ارائه شده در کلاس به منظور ایجاد مهارت‌های درک خواندن و بیان شفاهی صورت می‌گیرد.

* گروه‌بندی دانش‌آموزان و دادن کارت‌های نوشتاری پرسش به یک گروه و کارت‌های پاسخ به گروه دیگر که در تعامل با هم، پرسش و پاسخ انجام دهند (بیان شفاهی و درک نوشتاری).

* چسباندن تصاویری از اشیا، حیوانات و ... در دفتر دانش‌آموزان و نوشتن پرسش با استفاده از کلمه‌های پرسشی چه چیزی و چه چیزهایی توسط هر دانش‌آموز سپس پرسش و پاسخ مناسب مرتبط با تصاویر با اعضای خانواده انجام شود.

نکته‌های تدریس

* معلم پس از اطمینان از شنیدن و خواندن و درک کلمه‌ی پرسشی «چه چیزی» توسط دانش‌آموزان هم معنایی و موقعیت کاربرد کلمه‌های «چی» و «چه چیزی» را به دانش‌آموزان یادآور می‌شود.

* در آموزش کلمه‌ی پرسشی «چه چیزهایی» ضمن جلب توجه دانش‌آموزان به آن کلمه‌ی پرسشی با نشان دادن هر تصویر به دانش‌آموزان، بر این نکته که تعداد آن‌ها بیشتر از یکی است اشاره شود.

* درک جمله‌های پرسشی با کلمه‌های پرسشی «چه چیزی» و «چه چیزهایی» اولویت دارد. پس ابتدا باید دانش‌آموزان به درک شنیده‌ها و خوانده‌های مربوط به پرسش و پاسخ برسند. سپس بیان شفاهی و نوشتاری مدنظر قرار بگیرد. به این معنا که تا دانش‌آموزی پرسش را چه به صورت گفتن و چه به صورت خواندن درک نکند نمی‌تواند پرسش و پاسخ‌ها را بگوید و بنویسد.

* در تدریس‌ها ابتدا هر فعالیت با همراهی شما انجام می‌شود، سپس با راهنمایی شما، دانش‌آموزان در تعامل با یکدیگر فعالیت مورد نظر را اجرا کنند.

* در تدریس باید پرسش و پاسخ‌ها، علاوه بر بیان شفاهی، به صورت نوشتاری هم ارائه شوند، یعنی روی تابلو نوشته شوند یا به صورت کارت نوشتاری به دانش‌آموزان نشان داده شود و کلمه‌ی پرسشی «چه چیزی» و «چه چیزهایی» برجسته شوند.

* بیان پرسش با استفاده از کلمه‌های پرسشی «چه چیزی» و «چه چیزهایی» چه به صورت شفاهی و چه به صورت نوشتاری از اهمیت خاصی در تعاملات دانش‌آموزان آسیب‌دیده شنوایی برخوردار است زیرا دانش‌آموزان ما بعد از درک شفاهی و خوانداری این کلمه‌ها به استفاده از آن‌ها در تعاملاتشان سوق داده نمی‌شوند در واقع معمولاً در نقش پرسش‌گر متأسفانه ظاهر نمی‌شوند.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کنید و بیاموزید

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی همراه با درک مفهوم و کاربرد کلمه‌های پرسشی «چه چیزی / چه چیزهایی» در جمله‌های پرسشی و بیان پاسخ مناسب به پرسش‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

بازی را که در این تمرین آمده است در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید. جمله‌هایی پرسشی با تأکید بر کاربرد کلمه‌های پرسشی «چه چیزی / چه چیزهایی» در تعامل با دانش‌آموزان (دو طرفه) بیان کنید و هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببینید ، بشنوید و بگویید

الف:

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی جمله‌هایی پرسشی با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه چیزی» و بیان پاسخ مناسب به پرسش‌ها می‌باشد.

برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصاویری را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه‌ی موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما بعد از درک پرسش، جمله‌هایی پرسشی

با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه چیزی» بیان کنند و به بیان پاسخ مناسب به پرسش‌ها به صورت شفاهی، آن‌ها را ترغیب نمایید (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

ب:

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی جمله‌هایی پرسشی با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه چیزهایی» و بیان پاسخ مناسب به پرسش‌ها می‌باشد.

برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصاویری را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه‌ی موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما بعد از درک پرسش، جمله‌هایی پرسشی با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه چیزهایی» بیان کنند و به بیان پاسخ مناسب به پرسش‌ها به صورت شفاهی، آن‌ها را ترغیب نمایید (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوانید

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌های پرسشی و پاسخ آن‌ها با تأکید بر کاربرد کلمه‌های پرسشی «چه چیزی/چه چیزهایی»، برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی پرسش‌ها و پاسخ‌ها، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

درباره‌ی آنچه دانش‌آموزان در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس

جمله‌ی مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌های مربوط به هر تصویر را بخواند و با سایر دانش‌آموزان پرسش و پاسخ انجام دهد.

همکارگرمی، برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خودانگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

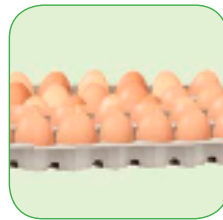
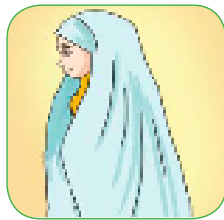
تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌های پرسشی با تأکید بر کاربرد کلمه‌های پرسشی «چه چیزی/چه چیزهایی»، انتخاب پاسخ مناسب هر پرسش از طریق انتخاب تصویر متناسب با جمله پرسشی داده شده و علامت گذاری آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های مقابل هر تصویر را با شما بخوانند و با دقت به تصویرها نگاه کنند سپس تصویر درست را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) پیدا کنند و علامت بزنند. پیشنهاد می‌شود در تعامل با هم مرتبط با این تمرین پرسش و پاسخ انجام دهند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک خوانداری، بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های پرسشی داده شده، تشخیص صحیح پاسخ (تصویر) مناسب جمله پرسشی داده شده، می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از هر دانش‌آموز بخواهید که جمله‌ی پرسشی داده شده را بخواند سپس به تصویرها خوب دقت کند و جمله‌های زیر هر تصویر را بخواند و پاسخ درست متناسب با جمله‌ی پرسشی داده شده را با هدایت و راهنمایی شما از بین تصویرها انتخاب کند، وصل نماید و بخواند سپس پرسش‌ها و پاسخ‌ها را در تعاملات دو طرفه بازگو نماید.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های پرسشی و پاسخ‌های داده شده، تشخیص صحیح کلمه پرسشی متناسب با جمله پرسشی مورد نظر یا کامل کردن جاهای خالی پاسخ‌ها با توجه به جمله پرسشی داده شده و نوشتن آن در جاهای خالی می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

این تمرین از دو قسمت تشکیل شده است در قسمت اول از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره تصویرها با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به پاسخ‌های داده شده جلب نمایید. از آنها بخواهید که جمله‌های پرسشی ناقص، در مقابل هر تصویر را بخوانند و با توجه به پاسخ داده شده، کلمه پرسشی متناسب با جمله پرسشی را با هدایت و راهنمایی شما در جاهای خالی بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس در تعامل دو طرفه پرسش و پاسخ‌ها را دوباره انجام دهند.

در قسمت دوم این تمرین از هر دانش‌آموز بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کند و درباره تصویرها با او صحبت کنید و توجه او را به جمله پرسشی داده شده جلب نمایید و از او بخواهید که پاسخ مناسب به جمله پرسشی مورد نظر بدهد و جاهای خالی پاسخ‌های هر پرسش را با هدایت و راهنمایی شما بنویسد و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانش بخواند سپس در تعامل دو طرفه پرسش و پاسخ‌ها را دوباره انجام دهند.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های پرسشی داده شده و نوشتن پاسخ متناسب با جمله پرسشی مورد نظر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت جمله‌های پرسشی را بخوانند و درباره تصویرها با دانش‌آموزان صحبت کنید. از آنها بخواهید که پاسخی مناسب با جمله پرسشی را با هدایت و راهنمایی شما در جاهای خالی بنویسند و پس از نوشتن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

خرگوش می‌پرد.

بستنی سرد است.

بز شاخ و پا دارد.

نجار میز و صندلی می‌سازد.

درخت برگ و شاخه دارد.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن پاسخ‌های داده شده و نوشتن جمله‌ی پرسشی متناسب با پاسخ مورد نظر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت پاسخ‌ها را بخوانند، درباره‌ی آن صحبت کنند و به کلمه کلیدی توجه کنند سپس از آنها بخواهید تا جمله‌های پرسشی متناسب با پاسخ‌های داده شده را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) در جاهای خالی بنویسند و پس از نوشتن، آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

این چه چیزی است؟

زهره چه چیزی را می‌برد؟

نازنین چه چیزهایی می‌خورد؟

ماهی چه چیزهایی دارد؟

عنوان: ضمیر شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد

هدف: آشنا ساختن دانش آموزان با مفهوم و کاربرد ضمیر شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد

انتظارات: در پایان درس از دانش آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد ضمیر شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد آن‌ها را در جمله بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت تصویری و نوشتاری، تصویر و عکس دانش آموز با خانواده یا دوستان، اشیا و وسایل مختلف، اسباب بازی، میوه‌ها و..

روش‌های تدریس پیشنهادی: پیش‌سازمان‌دهنده، نمایشی، مشاهده‌ای

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
ضمیر شخصی جدا و پیوسته اوّل شخص مفرد	۳ ساعت	هفته ی اوّل

نکته های دستوری

ضمیرها واژه هایی هستند که به جای اسم می نشینند و نقش های مختلف آن (نهادی، بدلی و مضاف الیهی) را می پذیرند. ضمیرهای شخصی، ضمیرهایی هستند که برای هر یک از اشخاص ساخت و گونه ی جداگانه دارند یعنی شش ساخت (صیغه) دارند. ضمائر شخصی دو گونه است: جدا (منفصل) و پیوسته (متصل):

۱- من، م، تو، ت، او، او(وی)، ش، او، ما، مان، شما، تان، ایشان، شان

پیشنهادهایی برای تدریس:

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس می توانید از فعالیت های متنوع زیر استفاده کنید:

* معلّم به وسایل خودش که در کلاس یا در کیفش قرار دارد اشاره می کند و ضمن نشان دادن آن ها به دانش آموزان ترکیب هایی مانند این می گوید: کلید من / صندلی من / خودکار من

سپس دانش آموزان را راهنمایی می کند تا مانند او با نشان دادن وسایل یا اندام های خودشان ترکیب های مشابه بگویند. مانند: دست من / کتاب من

* تصویرهایی از وسایل مختلف یک شخصیت کارتونی روی تابلوی کلاس نصب شود و معلّم از زبان او ترکیب «اسم + ضمیر شخصی من» را بگوید تا دانش آموزان تصویر مرتبط با آن شخصیت کارتونی را نشان دهند. سپس از هر دانش آموز خواسته شود تا با توجه به تصاویر، ترکیب های مناسب را همانند معلّم بازگو کند (درک و بیان شفاهی). بهتر است هم زمان،

ترکیب‌ها به صورت نوشتاری هم ارائه شوند تا درک خواندن هم‌زمان صورت گیرد ضمن اینکه به درک شفاهی دانش‌آموزان هم کمک می‌نماید.

* در مرحله‌ی بعد، پس از اطمینان از درک و به کارگیری ترکیب «اسم + ضمیر شخصی من» صورت متصل ضمیر شخصی «من» یعنی «م» با همان کلمه‌های قبلی ب در دو تمرین قبلی بیان و هم‌زمان به صورت نوشتاری ارائه می‌گردد.

کلیدم / صندلیم / خودکارم

سپس معلّم از هر دانش‌آموز می‌خواهد بعد از بیان کلمه توسط وی، تصویر یا کلمه‌ی موردنظر را نشان دهد؛ مانند دستم را نشان بده. / کلیدم را نشان بده. / خودکارم / میزم / و ...

* معلّم با اجرای یک مسابقه از هر دانش‌آموز می‌خواهد تا ترکیب‌های مشابه با ضمیر شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد، در ارتباط با وسایل خودش را روی تابلو بنویسد. سپس دانش‌آموزان با راهنمایی معلّم، جمله‌هایی در ارتباط با آن ترکیب‌ها بیان می‌کنند و می‌نویسند؛ مانند، من کیفم را برداشتم. / مداد من تیز است. / و... (بیان شفاهی و نوشتاری)

* از هر دانش‌آموز خواسته می‌شود عکس‌های خانوادگی از خود و اقوامش را بیاورد، جمله‌های ناقص روی تابلو در ارتباط با عکس‌ها نوشته می‌شود و تکمیل آن‌ها توسط دانش‌آموز و با راهنمایی سایر دانش‌آموزان و معلّم صورت می‌گیرد سپس جمله‌ها توسط دانش‌آموزان خوانده می‌شود؛ این عمومی است. / مادر بزرگ من می‌خندد. / و...

* گروه‌بندی دانش‌آموزان و ارائه‌ی کارت‌های کلمه‌های مربوط به یک جمله به هر گروه تا آن‌ها با جابه‌جایی و مرتب کردن کارت کلمه‌ها، جمله‌ای زیبا درست کنند.

نکته‌های تدریس

در اجرای فرایند یاددهی - یادگیری بهتر است ابتدا مفهوم و به کارگیری ترکیب «اسم + ضمیر شخصی من» آموزش داده شود. پس از اطمینان از درک آن و به کارگیری آن، درک و بیان شفاهی و نوشتاری صورت متصل ضمیر شخصی «من» آموزش داده شود. پیشنهاد می‌شود ابتدا صورت‌های ترکیبی به تنهایی سپس در قالب جمله ارائه شوند.

* برای آموزش و یادگیری بهتر دانش‌آموزان در هنگام بیان ترکیب‌ها و جمله‌ها هم زمان کارت‌های نوشتاری نشان داده می‌شود و یا جمله‌ها روی تابلو با برجسته کردن ترکیب اسم و ضمیر نوشته می‌شود و دانش‌آموزان آن‌ها را می‌خوانند.

* درک شفاهی و خواندن جمله‌های دارای ضمیر شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد دارای اولویت است، سپس نوبت به آموزش بیان شفاهی و نوشتاری می‌رسد. بنابراین در ابتدا تصویر یا فعالیت مرتبط با جمله‌ی ارائه شده به دانش‌آموز نشان داده می‌شود. سپس بیان شفاهی و نوشتاری در قالب جمله‌ای برای یک تصویر یا فعالیت که انجام می‌شود، صورت می‌گیرد.

* آموزش و درک و بیان ترکیب‌ها و جمله‌های دارای ضمیر شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد در بافت طبیعی کلاس، مدرسه و خانه‌ی دانش‌آموزان و در شکل بازی، نمایش و تعاملات روزمره در فرایند یاددهی - یادگیری طراحی می‌شود. هیچ آموزش رسمی و مستقیم دستور زبان فارسی، به دانش‌آموزان ارائه نمی‌گردد.

* در تدریس‌ها تأکید می‌شود که هر فعالیت با همراهی شما صورت گیرد. سپس با راهنمایی، دانش‌آموزان در تعامل با یکدیگر فعالیت مورد نظر را تکرار و اجرا کنند.

* بعد از انجام هر تمرین توسط دانش‌آموزان و اطمینان از درک مفهوم آن، خواندن و رونویسی از جمله‌ها برای درک و یادگیری بهتر پیشنهاد می‌شود.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کنید و بیاموزید

هدف از این تمرین درک مفهوم و کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد (من، م) به صورت درک و بیان شفاهی، می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

بازی را که در این تمرین آمده است در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد (من، م) بیان کنید و هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببینید، بشنوید و بگویید

الف:

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی ترکیبات دو کلمه‌ای یا جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ضمیر شخصی جدای اول شخص مفرد (من) می‌باشد.

برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با توضیح ارائه شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصاویری را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه‌ی مورد نظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ضمیر شخصی جدای اول شخص مفرد (من) به صورت شفاهی بیان نمایند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

ب:

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتارخوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی ترکیب‌ها و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی پیوسته‌ی اول شخص مفرد (-م) می‌باشد.

برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با توضیح ارائه شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصاویری را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه‌ی موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما با فهم مناسب، ترکیب‌ها و جمله‌هایی را با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی پیوسته‌ی اول شخص مفرد (-م) به صورت شفاهی بیان نمایند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوانید

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌ها با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد (من، -م) برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی و نوشتاری، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

درباره‌ی آنچه دانش‌آموزان در تصویر می‌بینند سخن بگویید و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ی مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌های مربوط به تصویر را بخواند و از روی تصویر بازگو کند.

همکار گرامی، برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خودانگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان خواندن از طریق خواندن جمله‌ها، انتخاب تصویر متناسب با جمله‌ی داده شده و وصل آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید جمله‌هایی را که در کنار تصویر قرار دارد، با شما بخوانند و با دقت به تصویر کلی داده شده نگاه کنند. سپس تصویر درست متناسب با جمله‌ی داده شده را با هدایت و راهنمایی شما پیدا کنند و شماره‌ی جمله درست را در قسمت حبابی شکل داخل تصویر که مناسب آن جمله است بنویسند و هم‌زمان بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد (من، م) تأکید نمایند و آن‌ها را دوباره بخوانند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص عبارت متناسب با جمله‌ی داده شده و تأکید بر کاربرد ضمیر شخصی جدای اول شخص مفرد (من) و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره تصویرها با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به جمله‌های ناقص داده شده و ضمیرهای شخصی جدای

اول شخص مفرد (من) که در قسمت بالای تمرین به شکل ترکیب آمده‌اند، جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های ناقص، در مقابل هر تصویر را بخوانند و با توجه به عبارت‌هایی که در بالای تمرین داده شده، عبارت درست را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) انتخاب کنند، بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس جمله‌ها را با توجه به هر تصویر بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

مادربزرگ من عصا دارد.

این دوچرخه‌ی من است.

اسب من دوید.

این مغازه‌ی من است.

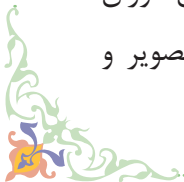
این مادر من است.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خواننداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص کلمه‌ی متناسب با جمله‌ی داده شده و تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی پیوسته‌ی اول شخص مفرد (م) و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموز بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره‌ی تصویرها با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به جمله‌های کامل و ناقص داده شده در زیر هر تصویر و

ضمیرهای شخصی جدای اول شخص مفرد «من» در جمله‌ی اوّل و ضمیرهای شخصی پیوسته‌ی اول شخص مفرد (م) متناسب با آن که در قسمت بالای تمرین در کلمه‌ها آمده، جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های ناقص، در زیر هر تصویر را بخوانند و با توجه به کلمه‌هایی که در بالای تمرین داده شده، کلمه درست را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند، بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس با توجه به هر تصویر بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

من چترم را آوردم.

ماشینم خراب است.

من دندان‌هایم را مسواک نزددم.

من دست‌هایم را شستم.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک خواننداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص کلمه یا عبارت متناسب با جمله و تصویر داده شده و تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد (من، م) و نوشتن آن‌ها در متن موردنظر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید با دقت به تصویرهایی که در کنار هر جمله آمده، نگاه کنند و درباره جمله‌های ناقص داده شده در متن مورد نظر با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به کلمه‌ها و عبارت‌هایی که در قسمت بالای تمرین آمده، جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های ناقص متن مورد نظر را بخوانند و با توجه به تصویر داخل متن و کلمه

و عبارت‌هایی که در بالای تمرین داده شده، کلمه یا عبارت درست را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند، بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

من دفترم را برداشتم. مداد رنگی‌ام را آوردم. مداد رنگی من ۲۱ رنگ دارد. من روی صندلی‌ام نشستم و نقاشی کردم. نقاشی‌ام را رنگ کردم. نقاشی من زیبا است. پدر من آن را دید و خندید.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص کلمه یا عبارت متناسب با جمله و تصویر داده شده و تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد (من، م) و نوشتن آن‌ها در متن مورد نظر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصاویر، نگاه کنند و درباره جمله‌های ناقص داده شده در متن مورد نظر با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به کلمه‌ها و عبارت‌هایی که می‌توانند تکمیل‌کننده آن‌ها باشند، جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های ناقص متن مورد نظر را بخوانند و با توجه به تصویر کلمه یا عبارت درست را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) انتخاب کنند، بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس داستان را از روی تصاویر بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

لباس من قرمز است. / دگمه‌ی لباس من افتاد. / دگمه‌ام را دوختم. / من لباسم را پوشیدم.

تمرین ۸ :

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کنار هم قرار دادن کلمه‌ها، مرتب کردن و نوشتن جمله‌هایی درست با استفاده از کلمه‌های داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید به کلمه‌های نامرتب داده شده خوب نگاه کنند و آن‌ها را بخوانند سپس از هر دانش‌آموز بخواهید تا با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) کلمه‌ها را مرتب کند و بعد از درست کردن جمله‌ها آن‌ها را در نقطه‌چین‌های داده شده بنویسد و آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

خرگوش من پرید. من صورتم را شستم.

مادر من پفک خرید. من درسم را خواندم.

عنوان: ضمیر شخصی جدا و پیوسته اول شخص جمع

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد ضمیر شخصی جدا و پیوسته اول شخص جمع

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد ضمیر شخصی جدا و پیوسته اول شخص جمع آن‌ها را در جمله بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت نوشتاری و تصویری، اشیا و وسایل مختلف، عکس‌ها و تصاویر، اسباب‌بازی، میوه‌ها و...

روش‌های تدریس پیشنهادی: بازی، مشاهده‌ای، ایفای نقش

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
ضمیر شخصی جدا و پیوسته اول شخص جمع	۳ ساعت	هفته ی اول

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس می توانید از فعالیت های متنوع زیر استفاده کنید:

* معلم از فضای مدرسه و کلاس که متعلق به همه ی دانش آموزان است، برای معرفی و آموزش ترکیب «اسم+ ضمیر شخصی ما» استفاده می کند و ضمن بیان ترکیب هایی نظیر کلاس ما/ حیاط ما/ تخته ی ما/ ناظم ما از دانش آموزان می خواهد در همراهی وی این فضاها و اشخاص را نشان دهند (درک شفاهی).

* معلم به همراه کمک مربی دانش آموزان را به دو گروه تقسیم می کند و برای اجرای نمایش بازدید از مدرسه و مهمانی آماده می شوند. به این صورت که یک گروه به همراه معلم در نقش مهمان از مدرسه ی دیگری بازدید می کنند و گروه دیگر ضمن نشان دادن قسمت های مختلف و افراد مدرسه ترکیب «اسم+ ضمیر شخصی ما» را با راهنمایی مربی و نشان دادن کارت های نوشتاری از قبل آماده شده بیان می کنند؛ مانند: حیاط ما / کلاس ما / مدیر ما / و ... (درک و بیان شفاهی و درک نوشتاری).

سپس نقش دو گروه عوض می شود و بازی تکرار می گردد. بهتر است در مراحل بعد ترکیب های ذکر شده در قالب جمله نیز تکرار و تمرین شوند؛ مانند اسم مدیر ما خانم احمدی است.

* پس از اطمینان از درک و به‌کارگیری ترکیب «اسم + ضمیر شخصی ما» کارت نوشتاری ترکیب‌های بیان شده در هر گروه به دانش‌آموزان نشان داده می‌شود و صورت متصل ضمیر شخصی ما یعنی «—مان» با همان کلمه‌های قبلی بیان و بر روی تابلو نوشته شوند. مانند: حیاطِمان / کلاسِمان / مدیرِمان / و... .

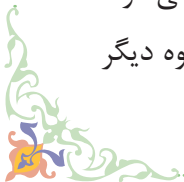
همانند قبل نقش دو گروه عوض می‌شود و بازی تکرار می‌گردد. بهتر است در مراحل بعد ترکیب‌های ذکر شده در قالب جمله نیز تکرار و تمرین شوند؛ مانند اسم مدیرمان خانم احمدی است.

* از دو نفر که نسبت فامیلی با هم دارند یا این نقش را ایفا می‌کنند دعوت می‌کند تا عکس‌هایی از خودشان را روی تابلوی کلاس نصب کنند. معلم توجه دانش‌آموزان را به تعلق هر مورد به افراد در تصویر جلب نماید سپس آن دو نفر با بیان ترکیب «اسم + ضمیر شخصی ما» اشخاص داخل عکس‌ها را به دانش‌آموزان معرفی نمایند و روی تابلو ترکیب‌های بیان شده را می‌نویسند. در مرحله‌ی بعد دانش‌آموزان به صورت نمایشی در تقلید و از زبان آن‌ها با توجه به تصویر و عکس ترکیب‌ها را بگویند و بازنویسی کنند. با راهنمایی معلم برای هر کدام از ترکیب‌ها با توجه به عکس نمایش داده شده جمله‌ای بیان و نوشته می‌شود؛ مانند، مامان ما چای می‌آورد. / ... .

* همان عکس قبل روی تابلوی کلاس نصب می‌شود سپس درک و بیان ترکیب «اسم + ضمیر شخصی پیوسته‌ی «—مان»» به همان شیوه آموزش داده و تمرین می‌شود.

* ارائه‌ی یک کارت تصویری و چند کارت نوشتاری از جمله‌های مختلف به هر دانش‌آموز تا با توجه به تصویر جمله‌ی درست را انتخاب کند (خواندن و درک خوانداری).

* گروه‌بندی دانش‌آموزان و نوشتن جمله‌های ناقص روی تابلو توسط معلم انجام می‌شود. هر گروه فعالیت‌تی که از قبل پیش‌بینی شده را به صورت نمایشی اجرا می‌کند و گروه دیگر

جمله‌های ناقص روی تابلو را با توجه به نمایش اجرا شده کامل می‌کنند. سپس جمله‌ها توسط دانش‌آموزان خوانده و بازگو می‌شوند.

* استفاده از تصویرهای داستان‌های سریالی و نصب تصویرها بر روی تابلو تا هر دانش‌آموز با راهنمایی معلم جمله‌ای مناسب با توجه به تصویر و به کارگیری ضمیر شخصی جدا و پیوسته اول شخص جمع بیان کند و بنویسد.

نکته‌های تدریس:

* پس از انجام هر فعالیت و خواندن جمله‌ها توسط دانش‌آموزان از درک جمله‌ها توسط آن‌ها مطمئن شوید سپس رونویسی جمله‌ها به عنوان تکلیف منزل به دانش‌آموزان داده شود.

* برای درک بهتر مفهوم و کاربرد ضمیر شخصی جدا و پیوسته اول شخص جمع بهتر است هنگام بیان جمله به صورت هم‌زمان در کارت نوشتاری یا روی تابلوی کلاس به صورت برجسته و رنگی نشان داده شود.

* بهتر است ابتدا صورت جدای ضمیر شخصی اول شخص جمع و سپس صورت پیوسته‌ی آن، همین‌طور ابتدا در قالب ترکیب به تنهایی سپس در جمله آموزش‌ها صورت بگیرند.

* درک شفاهی و روخوانی جمله‌ها بر بیان شفاهی و نوشتاری آن‌ها مقدم است. از درک جمله‌ها وقتی آن را برای دانش‌آموزان می‌گویید یا نوشتارش را نشان می‌دهید مطمئن شوید، سپس گفتار و نوشتار آن را از دانش‌آموزان انتظار داشته باشید.

* توجه داشته باشید در هنگام تدریس و اجرای فعالیت‌های مربوطه، ابتدا هر فعالیت با همراهی معلم انجام می‌شود تا پس از درک آنچه تدریس شده است، دانش‌آموزان با راهنمایی معلم و در تعامل با یکدیگر جمله‌هایی با ضمیر مناسب بیان کنند و بنویسند.

* آموزش درک و بیان جمله‌ها، در بافت طبیعی کلاس، مدرسه و خانه‌ی دانش‌آموزان و در شکل بازی، نمایش و تعاملات روزمره‌ی فرایند یاددهی-یادگیری طراح‌ی شود. با استفاده از شکل جدا و پیوسته ضمیر شخصی «ما» جمله‌هایی در موقعیت‌های مناسب با دانش‌آموزان تکرار و تمرین شود.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کنید و بیاموزید

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی همراه با درک مفهوم و کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص جمع (ما، - مان) می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، بازی را که در این تمرین آمده است در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی با تأکید بر کاربردهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص جمع (ما، - مان) بیان کنید و هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببینید، بشنوید و بگویید

الف:

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتارخوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی ترکیب‌ها و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ضمیر شخصی جدای اول شخص جمع (ما) می‌باشد.

برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصاویری را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه‌ی موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما ترکیب‌ها و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ضمیر شخصی جدای اول شخص جمع (ما) به صورت شفاهی بفهمند و بیان نمایند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

ب :

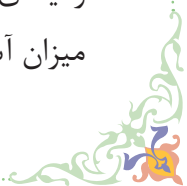
هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی ترکیب‌ها و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی پیوسته‌ی اول شخص جمع (- مان) می‌باشد.

برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصاویری را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه‌ی مورد نظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی پرسشی با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی پیوسته‌ی اول شخص جمع (- مان) به صورت شفاهی بفهمند و بیان نمایند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوانید

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌ها با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص جمع (ما، - مان) برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویر می‌بینند سخن بگویید و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ی مربوط به تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌های مربوط به تصویر را بخواند و از روی تصویر بازگو کند.

همکارگرمی، برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خودانگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۳:

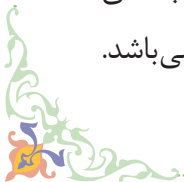
هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی از طریق توضیح درباره‌ی تصاویر، خواندن جمله‌ها، انتخاب جمله‌ی متناسب با تصویر داده شده و انتخاب آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

درباره هر تصویر صحبت کنید، از دانش‌آموزان بخواهید جمله‌هایی را که در کنار هر تصویر قرار دارد، بخوانند و با دقت به تصویر داده شده نگاه کنند. سپس جمله‌ی درست متناسب با تصویر داده شده را با هدایت و راهنمایی شما (با راهنمایی شما) پیدا کنند و وصل نمایند و هم‌زمان بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص جمع (ما، - ما) تأکید نمایید و آن‌ها را دوباره بخوانند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص ترکیب‌های متناسب با جمله‌ی داده شده و تأکید بر کاربرد ضمیر شخصی جدای اول شخص جمع (ما) و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویری که کل صفحه را پوشانده است، نگاه کنند و درباره‌ی جزئیات تصویر و داستان آن با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به جمله‌های ناقص داده شده در داخل تصویر و ضمیرهای شخصی جدای اول شخص جمع (ما) که در قسمت بالای تمرین در عبارت‌ها آمده، جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های ناقص، در داخل تصویر را بخوانند و با توجه به عبارت‌هایی که در بالای تمرین داده شده، عبارت درست را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند، بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

عموی ما تاب را بست.

ماشین ما وانت است.

عمه‌ی ما توپ را برداشت.

ناهار ما کباب است.

غذای ما خوشمزه است.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خواننداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص کلمه‌ی متناسب با جمله‌ی داده شده و تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی پیوسته‌ی اول شخص جمع (-مان) و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش آموز بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره تصویرها با دانش آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به جمله‌های کامل و ناقص داده شده در زیر هر تصویر و ضمیرهای شخصی پیوسته‌ی اول شخص جمع (-مان) که در قسمت بالای تمرین در کلمه‌ها آمده، جلب نمایید و از دانش آموزان بخواهید که جمله‌های ناقص، در زیر هر تصویر را بخوانند و با توجه به کلمه‌ها و ترکیب‌های آورده شده در جمله‌ی اول و کلمه‌هایی که در بالای تمرین داده شده، کلمه‌ی درست را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت لزوم) انتخاب کنند، بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس از روی تصاویر بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

عکس‌مان قشنگ است.

من و مادرم میوه‌هایمان را خوردیم.

ما بچه‌هایمان را بوسیدیم.

لباس‌هایمان خشک نیستند.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، کامل کردن جمله‌های ناقص و خواندن و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره تصویرها با دانش آموزان

صحبت کنید و از آن‌ها بخواهید که جمله‌های ناقص، در زیر تصویر را بخوانند و با توجه به تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص جمع (ما، - مان) کلمه‌ی درست را با هدایت و راهنمایی شما بیان کنند و بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس از روی تصویر بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

ما دست‌هایمان را شستیم.

ما غذایمان را خوردیم.

ما دندان‌هایمان را مسواک می‌کنیم.

ما لباسمان را می‌پوشیم.

مدرسه‌ی ما نزدیک است.

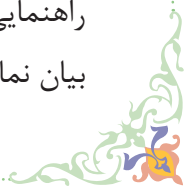
اسم مدرسه‌ی ما باغچه‌بان است.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک خواننداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص کلمه یا عبارت متناسب با جمله‌ی داده شده و تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص جمع (ما، - مان) و نوشتن آن‌ها در جدول مورد نظر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید درباره جمله‌های ناقص داده شده با هم صحبت کنند و با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) کلمه یا عبارت درست مربوط به جمله‌ی ناقص داده شده را بیان نمایند، بنویسند و در ردیف‌های جدول موردنظر بازنویسی کنند.

تمرین ۸ :

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص کلمه یا عبارت متناسب با جمله‌ی داده شده و تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص جمع (ما، -مان) و نوشتن آن‌ها در متن‌های مقابل هر تصویر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرهایی که در کنار هر متن آمده، نگاه کنند و درباره جمله‌های ناقص داده شده در متن مورد نظر با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به کلمه‌ها و عبارت‌هایی که در قسمت بالای تمرین آمده، جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های ناقص متن مورد نظر را بخوانند و با توجه به کلمه و عبارت‌هایی که در بالای تمرین داده شده، کلمه یا عبارت درست را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند، بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس از روی تصاویر بازگو نمایند.

ردیف اول کلمه‌های داده شده که در کادر سفید است مربوط به تصویر اول و کلمه‌های داده شده در کادرهای زرد مربوط به تصویر دوم می‌باشد.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

شهر ما آلوده است. خیابان‌های ما شلوغ هستند. ماشین‌هایمان زیاد دود می‌کنند.

روستای من تمیز است. من روستایم را کثیف نمی‌کنم. پدرم و عمویم درخت می‌کارند. هوای ما آلوده نیست.

تمرین ۹:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، نوشتن جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد و جمع و خواندن آن‌ها می‌باشد. توانایی‌ها و شدت اختلال هر دانش‌آموز در نظر گرفته می‌شود.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها خوب نگاه کنند سپس با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد و جمع بیان کنند و بنویسند و آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند.

عنوان: کلمه‌ی پرسشی «چه کسی/چه کسانی»

هدف: آشنا ساختن دانش آموزان با مفهوم و کاربرد کلمه‌های پرسشی «چه کسی/چه کسانی»

انتظارات: در پایان درس از دانش آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد کلمه‌های پرسشی «چه کسی/چه کسانی»، آن‌ها را در جمله بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت نوشتاری و تصویری، آلبوم عکس‌های خانوادگی دانش آموز، کتاب داستان تصویری، فیلم و انیمیشن، تصاویر مختلف

روش‌های تدریس پیشنهادی: پیش سازمان‌دهنده، پرسش و پاسخ، نمایشی

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
کلمه‌ی پرسشی «چه کسی»	۳ ساعت	هفته‌ی اول
کلمه‌ی پرسشی «چه کسی / چه کسانی»	۳ ساعت	هفته‌ی دوم

نکات دستوری:

کلمه‌ی پرسشی «کی» که در مکالمات روزمره کاربرد زیادی دارد، دارای دوگونه‌ی نوشتاری «که» و «چه کسی» است برای تسهیل روند آموزش در این درس، شکل نوشتاری «چه کسی» تدریس می‌گردد. همین نکته در مورد کلمه‌ی پرسشی «چه کسانی و کیا» صادق است.

پیشنهادهایی برای تدریس:

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس می‌توانید از فعالیت‌های متنوع زیر استفاده کنید:

* معلم از روز قبل برای والدین یادداستی بگذارد تا دانش‌آموزان آلبومی از عکس‌های خانوادگیشان را به مدرسه بیاورند. از هر دانش‌آموز بخواهید که عکس‌های خانوادگی خود را به دوستانش نشان دهد. معلم با چهره‌ای مشتاق به عکس‌ها نگاه کند به طوری که آنها احساس کنند شناختن و صحبت درباره‌ی اعضای خانواده‌شان برای معلم جالب و مهم است. درباره‌ی تک تک افراد داخل عکس و کارهایی که می‌کنند سؤال کند. هم‌زمان کارت نوشتاری کلمه‌ی پرسشی «چه کسی» را به دانش‌آموز ارائه دهد و او را راهنمایی کند که پاسخ مناسب دهد؛ مانند:

این چه کسی است؟ داداش

چه کسی می‌خندد؟ بابا

سپس با نظارت و راهنمایی معلم و به نوبت یکی از دانش‌آموزان نقش او را اجرا می‌کند، به طرح سؤال می‌پردازد و دانش‌آموز دیگری پاسخ می‌دهد.

* معلم توجه دانش‌آموزان را به نماد و کلمه‌ی پرسشی «چه کسانی» جلب نموده و در تصویرهای مختلف یا عکس‌های خانوادگی دانش‌آموزان بر بیشتر از یکی بودن تعداد افراد اشاره می‌کند. با نشان دادن کارت نوشتاری کلمه‌ی پرسشی «چه کسانی» از دانش‌آموزان درباره‌ی افراد داخل تصویر و کارهایی که انجام می‌دهند سؤال می‌کند و آن‌ها را برای بیان پاسخ مناسب راهنمایی می‌کند. سپس هر دانش‌آموز در تعامل با دانش‌آموز دیگری با به کارگیری کلمه‌ی پرسشی «چه کسانی» پرسش و پاسخ انجام می‌دهد.

مانند: چه کسانی بازی می‌کنند؟ / چه کسانی کلاه دارند؟

* نصب تصویر روی تابلوی کلاس و گروه‌بندی دانش‌آموزان و دادن کارت‌های پرسش به یک گروه و کارت‌های پاسخ به گروه دیگر که در تعامل با هم، پرسش و پاسخ با توجه به تصویر ارائه شده انجام شود.

* خواندن کتاب داستان تصویری برای دانش‌آموزان و در مورد شخصیت‌های داستان و کارهایی که انجام می‌دهند، با به کارگیری کلمه‌های پرسشی «چه کسی و چه کسانی» و در تعامل با آن‌ها پرسش و پاسخ انجام می‌دهند.

* نمایش فیلم و انیمیشن مورد علاقه‌ی دانش‌آموزان، سپس آن‌ها با توجه به افراد و شخصیت‌های فیلم و کارهایی که انجام می‌دهند جمله‌های ناقص پرسش و پاسخ که روی تابلو نوشته شده با راهنمایی معلم کامل نمایند.

* بیان شفاهی و نوشتاری پرسش توسط دانش‌آموزان حتماً مورد توجه قرار گیرد.

نکته‌های تدریس

- * درک مفهوم کلمه‌ی پرسشی «چه کسی و چه کسانی» در جمله‌ی پرسشی اولویت دارد. ابتدا مطمئن شوید، دانش آموز، پرسش را درک می‌کند و می‌تواند خودش آن را به کارگیرد.
- * در تدریس همواره به ارکان و مراحل زبان آموزی «شنیدن (گفتارخوانی) و بیان شفاهی، خواندن و نوشتن» توجه نمایید و در هر مرحله از اجرای تدریس و انجام دادن تمرین ابتدا باید دانش آموزان به درک شنیده‌ها و خوانده‌های مربوط به پرسش و پاسخ برسند سپس بیان شفاهی و نوشتاری پرسش و پاسخ‌ها از آن‌ها خواسته شود. به این معنا که تا دانش آموز پرسش یا پاسخی را چه به صورت شفاهی و چه به صورت خواندن نفهمد و درک نکند نمی‌تواند بگوید و بنویسد.
- * معلم هم معنایی و موقعیت کاربرد کلمه‌ی «کی» و «چه کسی» در تعاملات و محاوره‌ی کلاسی به دانش آموزان یادآوری می‌کند.
- * در تدریس باید پرسش و پاسخ‌ها، علاوه بر بیان شفاهی، به صورت نوشتاری هم ارائه شوند، یعنی روی تابلو نوشته شوند یا به صورت «کارت نوشته» به دانش آموزان نشان داده شود.
- * تدریس خود را به گونه‌ای انجام دهید که پرسش و پاسخ‌ها متناسب با زمان اجرای کار (حال و گذشته) صورت گیرد و توجه دانش آموزان را به نحوه‌ی کاربرد جمله‌های پرسشی با استفاده از کلمه‌ی پرسشی «چه کسی / چه کسانی» هم در زمان گذشته و هم در زمان حال جلب کنید.
- * در تدریس‌ها ابتدا هر فعالیت با همراهی شما انجام می‌شود. سپس با راهنمایی شما دانش آموزان در تعامل با یکدیگر فعالیت مورد نظر را اجرا کنند.

دانشتنی های معلم: تمرین های کتاب درسی زبان آموزی، جمله سازی

بازی کنید و بیاموزید

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی همراه با درک مفهوم و کاربرد کلمه های پرسشی «چه کسی / چه کسانی» در جمله های پرسشی و بیان پاسخ مناسب به پرسش ها می باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

آموزگار گرامی، بازی را که در این تمرین آمده است در ادامه ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش آموزان خود اجرا نمایید و جمله هایی پرسشی با تأکید بر کاربرد کلمه های پرسشی «چه کسی / چه کسانی» بیان کنید و بر بیان پاسخ مناسب که نشانه درک پرسش است تأکید کنید. همزمان از کارت های نوشتاری آن ها نیز استفاده نمایید.

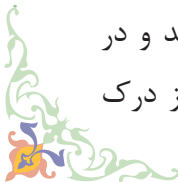
تمرین ۱: ببینید، بشنوید و بگویید

الف:

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتارخوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی جمله هایی پرسشی با تأکید بر کاربرد کلمه ی پرسشی «چه کسی» و بیان پاسخ مناسب به پرسش ها بعد از فهمیدن آن ها می باشد.

برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصاویری را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه ی موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما (در صورت نیاز) پس از درک

پرسش، جمله‌هایی پرسشی با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه کسی» بیان کنند و به بیان پاسخ مناسب به پرسش‌ها به صورت شفاهی، آن‌ها را ترغیب نمایید (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

ب :

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی جمله‌هایی پرسشی با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه کسانی» و بیان پاسخ مناسب به پرسش‌ها می‌باشد.

برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصاویری را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه‌ی موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما (در صورت نیاز) پس از درک پرسش، جمله‌هایی پرسشی با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه کسانی» بیان کنند و به بیان پاسخ مناسب به پرسش‌ها به صورت شفاهی، آن‌ها را ترغیب نمایید (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوانید

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌های پرسشی با تأکید بر کاربرد کلمه‌های پرسشی «چه کسی / چه کسانی» و بیان پاسخ مناسب به پرسش‌ها، برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویر می‌بینند سخن بگویید و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ی مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌های مربوط به هر تصویر را بخواند و در تعامل با دوستانش و با توجه به تصویر پرسش‌ها و پاسخ‌ها را بازگو کند.

همکارگرمی، برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خودانگیزه، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری، بیان شفاهی پرسش از طریق خواندن جمله‌های پرسشی داده شده، تشخیص صحیح تصویر مناسب پاسخ جمله پرسشی داده شده از بین دو تصویر داده شده و علامت زدن تصویر یا همان پاسخ درست آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از هر دانش‌آموز بخواهید که جمله‌ی پرسشی داده شده را بخواند سپس به تصویرها خوب دقت کند و تصویر درست متناسب با جمله‌ی پرسشی داده شده را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) از بین تصویرها انتخاب کند، وصل نماید و بخواند سپس پرسش‌ها و پاسخ‌ها را در تعاملات دو طرفه بازگو نماید.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری، بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌های پرسشی داده شده، تشخیص صحیح تصویر مناسب جمله پرسشی (پاسخ) داده شده و وصل کردن درست آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از هر دانش‌آموز بخواهید که جمله‌ی پرسشی داده شده را بخواند سپس به تصویرها خوب دقت کند و تصویر درست و متناسب با جمله‌ی پرسشی داده شده را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) از بین تصویرها انتخاب کند، وصل نماید و بخواند سپس پرسش‌ها و پاسخ‌ها را در تعاملات دو طرفه بازگو نماید.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های پرسشی و پاسخ‌های داده شده، تشخیص صحیح کلمه‌ی پرسشی متناسب با جمله‌ی پرسشی مورد نظر، کامل کردن جاهای خالی داده شده و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره‌ی تصویرها با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به پاسخ‌های داده شده جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های پرسشی ناقص، در مقابل هر تصویر را بخوانند و با توجه به پاسخ داده شده، کلمه‌ی پرسشی متناسب با جمله‌ی پرسشی را با هدایت و راهنمایی شما در جاهای خالی بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس در تعامل دو نفره با توجه به تصویر پرسش و پاسخ‌ها را بازگو نمایند.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های پرسشی و پاسخ‌های داده شده، تشخیص صحیح کلمه، کامل کردن جاهای خالی پاسخ‌ها و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره تصویرها با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به جمله‌های پرسشی داده شده جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که پاسخ‌های ناقص، در مقابل هر جمله‌ی پرسشی را بخوانند و کلمه‌ی مناسب را انتخاب نمایند و با هدایت و راهنمایی شما در جاهای خالی پاسخ‌ها بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس در تعامل دو نفره با توجه به تصویر پرسش و پاسخ‌ها را بازگو نمایند.

تمرین ۸ :

این تمرین از دو قسمت تشکیل شده است:

در قسمت اول: هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن پاسخ‌های داده شده و نوشتن جمله‌ی پرسشی متناسب با پاسخ مورد نظر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که به تصویرها نگاه کنند و با دقت پاسخ‌ها را بخوانند و درباره‌ی آن صحبت کنید و از دانش‌آموزان بخواهید تا جمله‌های پرسشی متناسب با پاسخ‌های داده شده را با هدایت و راهنمایی شما در جاهای خالی بنویسند و پس از نوشتن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس پرسش و پاسخ‌ها را در تعاملات دو نفره بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

این چه کسی است؟

پیامبر ما چه کسی است؟

چه کسانی گل‌ها را کاشتند؟

در قسمت دوم: هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌ی پرسشی داده شده و نوشتن پاسخ متناسب با جمله‌ی پرسشی مورد نظر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که به تصویرها نگاه کنند و با دقت جمله‌های پرسشی را بخوانند و درباره‌ی آن صحبت کنید و از دانش‌آموزان بخواهید تا پاسخ متناسب با جمله‌ی پرسشی داده شده را با هدایت و راهنمایی شما در جاهای خالی بنویسند و پس از نوشتن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس پرسش و پاسخ‌ها را در تعاملات دو نفره بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

آموزگار سؤال می‌پرسد.

بنا خانه می‌سازد.

زهرا، فاطمه و لیلا را دید.

تمرین ۹:

هدف از این تمرین درک خوانداری، بیان شفاهی از طریق خواندن کلمه‌های داده شده، تشخیص صحیح کلمه‌ی متناسب با کلمه‌های پرسشی داده شده و وصل کردن درست آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از هر دانش‌آموز بخواهید که کلمه‌های پرسشی داده شده را بخواند سپس به کلمه‌ها خوب دقت کند و کلمه‌ی درست متناسب با کلمه‌های پرسشی داده شده را با هدایت و راهنمایی

شما (در صورت نیاز) از بین کلمه‌ها انتخاب کنید، وصل نمایید و بخواند و پس از وصل آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس پرسش و پاسخی را متناسب با کلمه پرسشی و کلمه‌ی منتخب بیان کنند یا بنویسند.

تمرین ۱۰:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های پرسشی داده شده و انتخاب پاسخ مناسب و نوشتن پاسخ متناسب با جمله‌ی پرسشی مورد نظر می‌باشد. تمایز دو نوع کلمه پرسشی در نوع پاسخ مد نظر است، برای نمونه با چه کسی فقط انسان مورد پرسش قرار می‌گیرد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت جمله‌های پرسشی را بخوانند و درباره‌ی آن صحبت کنید و از دانش‌آموزان بخواهید تا پاسخ متناسب با جمله‌های پرسشی داده شده را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) از بین پاسخ‌های داده شده انتخاب نمایند و در جاهای خالی بنویسند و پس از نوشتن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند یا پرسش و پاسخ انجام دهند.

عنوان بخش دوم: ضمیر شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد ضمیر شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد ضمیر شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد، آن‌ها را در جمله بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت نوشتاری و تصویری، اشیا و وسایل شخصی دانش‌آموز، تصاویر و...

روش‌های تدریس پیشنهادی: بازی، مشاهده‌ای، ایفای نقش

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
ضمیر شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد	۳ ساعت	هفته ی اوّل

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس می توانید از فعالیت های متنوع زیر استفاده کنید:

* معلّم با اشاره به وسایل و اندام های یکی از دانش آموزان ترکیب ها / جمله هایی با تأکید بر ترکیب های «اسم + ضمیر شخصی تو» بیان می کند. ترکیب های جمله ها توسط معلّم روی تابلو نوشته می شود؛ مانند،

کیفِ تو / موهاییِ تو / میزِ تو

کیفِ تو بزرگ است. / موهاییِ تو کوتاه است. / میزِ تو جامدادی دارد.

با راهنمایی معلّم مانند آنچه در بالا گفته شد دوباره توسط دو دانش آموز دیگر انجام می شود (درک و بیان شفاهی و درک خواندن).

* پس از اطمینان از درک و به کارگیری ترکیب «اسم + ضمیر شخصی تو» کارت نوشتاری ترکیب های بیان شده در هر گروه به دانش آموزان نشان داده می شود و صورت متصل ضمیر شخصی تو یعنی «ت» با همان کلمه های قبلی و در تعامل دو نفره معلّم با دانش آموزان یا دو دانش آموز با هم، بیان و بر روی تابلو نوشته شوند.

مانند: کیفیت / موهایت / میزت

من کیفیت را برداشتم. / موهایت کوتاه است. / تو میزت را جلو بردی.

* معلّم ترکیب اسم + ضمیر شخصی پیوسته دوم شخص مفرد را در ارتباط با وسایل یا اعضای بدن یا ... هر دانش‌آموز در قالب فرامین بیان می‌کند تا او آن مورد را نشان یا فعالیت مرتبط با آن را انجام دهد؛ مانند، دستت را بالا ببر / کیفیت را نشان بده / و... (درک شفاهی).

* معلّم دو دانش‌آموز را روبه‌روی هم قرار می‌دهد و آن‌ها را راهنمایی می‌کند تا با اشاره به متعلقات یکدیگر ترکیب‌های اسم + ضمیر شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد را به تنهایی یا در قالب جمله بیان کنند؛ مانند، چشم‌های تو / چشم‌هایت (باز هستند). در مرحله‌ی بعد نوشتن موارد بیان شده بر روی تابلو با راهنمایی معلّم صورت می‌گیرد و سایر دانش‌آموزان آن‌ها را در دفتر خود بازنویسی می‌کنند (بیان شفاهی و نوشتاری).

* هر دانش‌آموز به نوبت در روبه‌روی کلاس می‌ایستد و با نشان دادن وسایل دیگری، از سایر دانش‌آموزان می‌خواهد با انتخاب کارت نوشته‌ی مناسب و نشان دادن ترکیب یا جمله‌ی مناسب او را راهنمایی کنند تا ترکیب یا جمله‌ی مناسب را بازگو کند.

* استفاده از کارت‌های تصویری و کارت‌های نوشتاری جمله‌ها و مربوط کردن تصویرها و جمله‌ها با کنار هم قرار دادن کارت تصویری و نوشتاری توسط دانش‌آموزان، بیان جمله‌ها بعد از جور کردن توسط دانش‌آموزان حتماً خواسته شود.

* نشان دادن تصویر به دانش‌آموزان برای کامل کردن جمله‌های ناقصی با استفاده از «ضمیر شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد» انجام شود سپس خواندن جمله‌ها و رونویسی آن‌ها از دانش‌آموزان خواسته شود.

نکته‌های تدریس

* در مراحل اولیه، برای درک بهتر مفهوم ضمیر «شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد» از اشاره‌ی دست به شخص رو به رو می‌توانید استفاده کنید.

* در این تدریس پس از اطمینان از درک و به کارگیری ترکیب «اسم + ضمیر شخصی تو»، صورت متصل «ضمیر شخصی تو» با همان کلمه‌های قبلی آموزش داده و تمرین شود. هم‌زمان ترکیب‌ها بر روی تابلوی کلاس نوشته شود یا کارت نوشتاری آن نشان داده شود.

* پس از اطمینان یافتن از تثبیت یادگیری «ضمیر شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد» در جمله، جهت تعمیم و یادآوری آموخته‌های قبلی، این ضمیرها را در کنار سایر ضمائر که آموزش داده شده‌اند با فعل‌های زمان حال و گذشته بیاورید تا این درس دارای فعالیت‌ها و تمرینات مختلفی گردد.

* پس از انجام هر فعالیت و خواندن جمله‌ها توسط دانش‌آموزان از درک جمله‌ها توسط آن‌ها مطمئن شوید سپس رونویسی جمله‌ها به عنوان تکلیف منزل به دانش‌آموزان داده شود.

* درک شفاهی و خوانداری جمله‌ها بر بیان شفاهی و نوشتاری آن‌ها مقدم است. از درک مفهوم «ضمیر شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد» در جمله وقتی آن را می‌گویید یا نوشتارش را در جمله نشان می‌دهید، مطمئن شوید، سپس گفتار و نوشتار آن را انتظار داشته باشید.

* در تدریس‌ها ابتدا هر فعالیت با همراهی شما انجام می‌شود، سپس با راهنمایی شما، دانش‌آموزان در تعامل با یکدیگر فعالیت مورد نظر را اجرا کنند.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کنید و بیاموزید

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی همراه با درک مفهوم و کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد (تو، -ت) می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

آموزگار گرامی، بازی را که در این تمرین آمده است در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد (تو، -ت) بیان کنید و هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببینید، بشنوید و بگویید

الف:

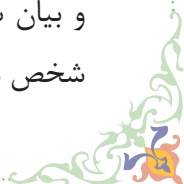
هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی ترکیب‌ها و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ضمیر شخصی جدای دوم شخص مفرد (تو) می‌باشد.

برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصاویری را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه‌ی مورد نظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما ترکیب‌ها و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ضمیر شخصی جدای دوم شخص مفرد (تو) به صورت شفاهی بیان نمایند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

ب:

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتارخوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی ترکیب‌ها و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی پیوسته‌ی دوم شخص مفرد (-ت) می‌باشد.

برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصاویری را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه‌ی موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما ترکیب‌ها و جمله‌هایی پررشی با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی پیوسته‌ی دوم شخص مفرد (ت) به صورت شفاهی بیان نمایند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوانید

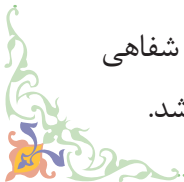
هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌ها با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد (تو، ت) برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویر می‌بینند سخن بگویید و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ی مربوط به تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن را در تصویر نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌های مربوط به تصویر را بخواند و بازگو کند. همکار گرامی، برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خودانگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌ها، انتخاب جمله‌ی متناسب با تصویر داده شده و وصل آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌هایی را که در کنار تصویر قرار دارد، را با شما بخوانند و با دقت به تصویر داده شده نگاه کنند. سپس جمله‌ی درست متناسب با تصویر داده شده را با هدایت و راهنمایی شما پیدا کنند، وصل نمایند و هم‌زمان بر ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد (تو، -ت) تأکید نمایید و آن‌ها را بخوانند و جمله‌ی مربوط به هر تصویر را بازگو نمایند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک خواننداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن کلمه و عبارت‌های داده شده، تشخیص کلمه یا عبارت مناسب با تأکید بر کاربرد و تغییر ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد (تو، -ت) به یکدیگر و نوشتن آن‌ها در جدول مورد نظر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید درباره‌ی کلمه و عبارت‌های داده شده با هم صحبت کنند و با هدایت و راهنمایی شما کلمه یا عبارت درست را با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد (تو، -ت) بیان نمایند و در ردیف‌های جدول مورد نظر بنویسند.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خواننداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص کلمه یا عبارت متناسب با جمله‌ی داده شده و تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد (تو، -ت) و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش آموز بخواهید که با دقت به تصویر نگاه کند و درباره تصویر مورد نظر با دانش آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به جمله‌های ناقص داده شده در زیر تصویر و ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد (تو، -ت) که در قسمت بالای تمرین در کلمه‌ها یا عبارت‌ها آمده، جلب نمایید و از دانش آموزان بخواهید که جمله‌های ناقص، در زیر تصویر را بخوانند و با توجه به کلمه‌ها یا عبارت‌هایی که در بالای تمرین داده شده، کلمه یا عبارت درست را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) انتخاب کنند، بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس با توجه به تصویر بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

مادر تو کتاب می‌خواند.

پدرت قایق کاغذی ساخت.

خواهرت ظرف‌ها را می‌شوید.

برادرهای تو میوه‌ها را خوردند.

پدربزرگت عصا دارد.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک خوانداری، بیان شفاهی از طریق خواندن کلمه‌های داده شده، وصل کردن قسمت‌های اول و دوم جمله‌ها به یکدیگر به صورت و درست یک جمله صحیح می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

آموزگار گرامی از هر دانش آموز بخواهید که قسمت‌های اول و دوم جمله‌ها را که در دو سمت

راست و چپ تمرین به صورت مجزا از هم داده شده است را بخواند سپس خوب دقت کند سپس با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد (تو، -ت) درست کنند و آن‌ها را به هم وصل نمایند و بخواند و پس از وصل آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

دستت کثیف است.

تو پیراهنت را پوشیدی.

معلم جایزه‌ام را می‌دهد.

مادرت پارچه را می‌برد.

تو مدادهایت را شمردی.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، کامل کردن جمله‌های ناقص با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد (تو، -ت) و نوشتن آن‌ها در جاهای خالی می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرهایی که در کنار هر جمله آمده، نگاه کنند و درباره‌ی جمله‌های ناقص داده شده با دانش‌آموزان صحبت کنید و از آن‌ها بخواهید که جمله‌های ناقص را بخوانند و با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) کلمه یا عبارت‌های درستی را با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد (تو، -ت) بیان

نمایند و بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس
با توجه به تصویر بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

خروس تو زیبا است.

اسب می‌دود.

سگ تو استخوان می‌خورد.

کبوترهایت دانه می‌خورند.

درس هفتم

عنوان: ضمیر شخصی جدا و پیوسته دوم شخص جمع

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد ضمیر شخصی جدا و پیوسته دوم شخص جمع

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد ضمیر شخصی جدا و پیوسته دوم شخص جمع، آن‌ها را در جمله بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت نوشتاری و تصویری، اشیا و وسایل مختلف، اسباب بازی، مقوای رنگی، قیچی، چسب و.. برای درست کردن کاردستی یا وسایل لازم برای انجام یک فعالیت

روش‌های تدریس پیشنهادی: پیش‌سازمان‌دهنده، گردش علمی، نمایشی

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
ضمیر شخصی جدا و پیوسته دوم شخص جمع	۳ ساعت	هفته ی اول

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس می توانید از فعالیت های متنوع زیر استفاده کنید:

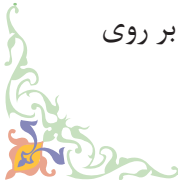
* گروه بندی دانش آموزان و انتخاب فعالیت هایی از درس های مختلف مانند علوم، هنر و... توسط معلم تا هر گروه آن فعالیت ها را انجام دهد. مانند فعالیت های کاشت گیاه، ساخت بادنما یا فرفره که مربوط به درس علوم هستند.

سپس ابتدا معلم و بعد هر گروه با راهنمایی وی و مخاطب قرار دادن گروه مقابل ترکیب ها یا جمله هایی با استفاده از ضمیر شخصی جدای دوم شخص جمع درباره ی فعالیت انجام شده بیان کنند. مانند:

گلدانِ شما / بادنمایِ شما / فرفره یِ شما

گلدانِ شما بزرگ است. این بادنمایِ شما است. من فرفره یِ شما را آوردم. (درک و بیان شفاهی)

* معلم برای آموزش ضمیرهای شخصی پیوسته دوم شخص جمع، کارت نوشتاری ترکیب های بیان شده در مرحله ی قبل را به دانش آموزان نشان دهد. سپس با بیان هر یک از ترکیب ها، صورت متصل ضمیر شخصی «شما» یعنی «-تان» با همان کلمه های قبلی تمرین و بر روی تابلو نوشته شود (درک شفاهی و نوشتاری و درک خواندن).

* از فضا و وسایل داخل کلاس یا محیط بیرون از کلاس برای بیان ترکیب‌ها یا جمله‌هایی با به‌کارگیری ضمیر شخصی جدا و متصل دوم شخص جمع استفاده شود. معلم با اشاره به تعلق هر مورد به دانش‌آموزان و در تعامل با آن‌ها ترکیب‌ها و جمله‌ها را بیان نماید؛ مانند، کلاس نقاشی تان زیبا است. / معلم ورزش تان آمد.

* اجرای یک بازی به صورت گروهی به شکلی که معلم و یا یکی از دانش‌آموزان دستوراتی / جمله‌هایی با استفاده از ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته‌ی دوم شخص جمع می‌دهند و سایرین آن را اجرا می‌کنند یا نمایش می‌دهند. برای درک بهتر دانش‌آموزان می‌توان ضمن بیان جمله، کارت نوشتاری آن جمله را نشان داد یا آن را روی تابلو نوشت یا فقط دانش‌آموزان با خواندن دستور یا جمله فعالیت مورد نظر را انجام دهند؛ مانند: دستتان بالا / شما مدادهایتان را می‌شمارید.

* کامل کردن جمله‌های ناقص روی کاغذ توسط هر دانش‌آموز با توجه به تصویرهای ارائه شده، خواندن و رونویسی دوباره‌ی جمله‌ها انجام شود.

* نشان دادن تصویر به دانش‌آموزان و اشاره به تعلق هر مورد به افراد، بیان جمله با به‌کارگیری ضمیر شخصی جدا و متصل دوم شخص جمع با راهنمایی معلم انجام می‌شود. بعد از بیان جمله دانش‌آموزان آن را روی تابلو یا دفتر خود می‌نویسند و آن را می‌خوانند.

نکته‌های تدریس

* در آموزش این درس بهتر است برای درک بهتر دانش‌آموزان ابتدا ترکیب‌ها یا جمله‌هایی با استفاده از ضمیر شخصی جدای دوم شخص جمع آموزش داده شود و پس از اطمینان از درک و به‌کارگیری ترکیب «اسم + ضمیر شخصی شما» صورت متصل ضمیر شخصی «شما» یعنی «- تان» با همان کلمه‌های قبلی تدریس و تمرین شود.

* در تدریس‌ها درک شنیداری و خوانداری ترکیب‌ها و جمله‌ها در اولویت است. پس از اطمینان از درک مفهوم، بیان شفاهی و نوشتاری آن انتظار می‌رود.

* آموزش و درک و بیان ترکیب‌ها و جمله‌هایی با استفاده از ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته‌ی دوم شخص جمع در بافت طبیعی کلاس، مدرسه و خانه‌ی دانش‌آموزان و در شکل بازی، نمایش و تعاملات روزمره در فرایند یاددهی - یادگیری طراحی می‌شود. هیچ آموزش رسمی و مستقیم دستور زبان فارسی، به دانش‌آموزان ارائه نمی‌گردد.

* استفاده از نوشتار و کارت نوشته‌ها، به دانش‌آموزان در یادگیری و به کارگیری ضمیر شخصی جدا و متصل دوم شخص جمع و جایگاه آن‌ها در جمله و بیان شفاهی و نوشتاری مطلوب جمله‌ها کمک می‌کند.

* توجه داشته باشید در هنگام تدریس و اجرای فعالیت‌های مربوطه، ابتدا هر فعالیت با همراهی معلم انجام می‌شود تا پس از درک آنچه تدریس شده است، دانش‌آموزان با راهنمایی معلم و در تعامل با یکدیگر جمله‌هایی با فعل‌های مناسب بیان کنند و بنویسند.

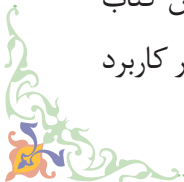
* در صورتی که دانش‌آموزی توانایی لازم را در گفتار نداشته باشد، دانش‌آموز می‌تواند از طریق بیان نوشتاری، نشان دادن کارت نوشتاری و یا حرکت‌های بیانگر بدنی و اشاره منظور خود را بیان کند.

دانش‌آموزان معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی بازی کنید و بیاموزید

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی همراه با درک مفهوم و کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص جمع (شما، - تان) می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

آموزگار گرامی، بازی را که در این تمرین آمده است در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد

ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص جمع (شما، - تان) بیان کنید و هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببینید، بشنوید و بگویید

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتارخوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی ترکیب‌ها و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص جمع (شما، - تان) می‌باشد.

برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصاویری را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه‌ی موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما ترکیب‌ها و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص جمع (شما، - تان) به صورت شفاهی بیان نمایند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوانید

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌ها با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص جمع (شما، - تان) برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویر می‌بینند سخن بگویید و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ی مربوط به تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر یا جمله را

نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌های مربوط به تصویر را بخواند و با توجه به تصویر بازگو کند.

همکار گرامی، برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خودانگیزخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌ها، انتخاب جمله‌ی متناسب با تصویر داده شده و وصل آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید جمله‌هایی را که در کنار تصویر قرار دارد، با شما بخوانند و با دقت به تصویر داده شده نگاه کنند. سپس جمله‌ی درست متناسب با تصویر داده شده را با هدایت و راهنمایی شما پیدا کنند و وصل نمایند و هم‌زمان بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص جمع (شما، - تان) تأکید نمایید و آن‌ها را بخوانند و آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس با توجه به هر تصویر بازگو نمایند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی از طریق خواندن کلمه‌ها، انتخاب دو کلمه‌ای که صورت‌های مشابه جدا و پیوسته‌ی ضمیرهای شخصی اول و دوم شخص مفرد و جمع را دارند و هم‌رنگ کردن آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید کلمه‌هایی که در داخل بادکنک‌ها نوشته شده را با شما بخوانند و با دقت به ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته‌ی اول و دوم شخص مفرد و جمع نگاه کنند. سپس

کلمه‌های درست مشابه و متناسب با هم را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) پیدا کنند و هم‌رنگ نمایند و آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند. ساخت جمله با این کلمه‌ها یا ترکیب‌ها پیشنهاد می‌شود.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

خاله‌تان ..... خاله‌ی شما

لب تو ..... لب ت

تراش من ..... تراش

کارهای ما ..... کارهایمان

مدادتان ..... مداد شما

خانوده‌مان ..... خانواده‌ی ما

مدرسه‌ام ..... مدرسه من

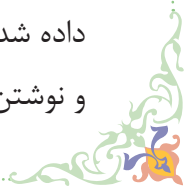
اسمت ..... اسم تو

فکرتان ..... فکر شما

سن شما ..... سنتان

تمرین ۵ :

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص عبارت متناسب با جمله‌ی داده شده و تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص جمع (شما، - تان) و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویری که کل صفحه را پوشانده است، نگاه کنند و درباره‌ی جزئیات تصویر و داستان آن با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به جمله‌های ناقص داده شده در داخل تصویر و ترکیبات همراه با ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص جمع (شما-تان) که بر روی شاخه‌های درخت آمده، جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های ناقص، در داخل تصویر را بخوانند و با توجه به عبارت‌هایی که بر روی شاخه‌های درخت آمده، عبارت درست را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند، بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس جمله‌ها را با توجه به تصویر بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

توپ شما آبی و زرد است.

معلم‌هایتان آش می‌پزند.

شما وسایلتان را می‌برید.

شما زباله‌هایتان را نریختید.

ناظم شما تاب را بست.

دوستان شما چوب‌ها را آوردند.

شما غذایتان را خوردید.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های داده شده، جاگذاری جمله‌ها در جاهای خالی با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول و دوم شخص مفرد و جمع و نوشتن آن‌ها می‌باشد. هدف تشخیص جمله‌ها با ضمائر پیوسته و جدا از نظر شخص و شمار است.

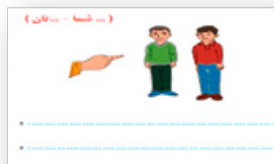
برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرهای نمادین و عبارت‌های بالای تصویرها نگاه کنند و درباره‌ی جمله‌هایی که در زیر هر تصویر در داخل کادرهایی آمده، با دانش‌آموزان صحبت کنید و از آن‌ها بخواهید که با هدایت و راهنمایی شما جمله‌ی درستی را با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول و دوم شخص مفرد و جمع از داخل کادرها انتخاب نمایند و در جاهای خالی بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

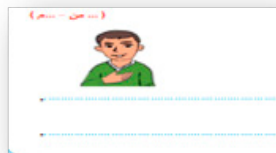
فروش شما را فروختند.

خرس کوچولو حرف‌هایتان را نشنید.

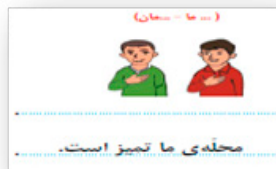
کشور من ایران است.

شیر گوسفندانم را می‌دوشم.

محله‌ی ما تمیز است.

ما دوستانمان را می‌بینیم.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌ها و عبارت‌های داده شده، نوشتن و کامل کردن جاهای خالی با عبارت‌ها و جمله‌های متناسب در جدول، با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته‌ی اول و دوم شخص مفرد و جمع و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید با هدایت و راهنمایی شما عبارت‌ها و جمله‌های جدول را بخوانند، به نمونه داده شده توجه کنند و جاهای خالی جدول را با عبارت‌ها و جمله‌ها همراه با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته‌ی اول و دوم شخص مفرد و جمع بیان کنند و بنویسند و آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کنارهم قرار دادن کلمه‌ها و مرتب کردن آن‌ها، نوشتن جمله‌هایی درست با استفاده از کلمه‌های داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

آموزگار گرامی توجه دانش‌آموزان را به کلمه‌هایی که به صورت نامرتب نوشته شده، جلب نماید و از هر دانش‌آموز بخواهد تا با هدایت و راهنمایی شما کلمه‌ها را مرتب کند و بعد از درست کردن جمله‌ها آن‌ها را در جاهای خالی بنویسد سپس آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

ماشینتان خراب است.

پاک کن شما افتاد.

شما نمازتان را می‌خوانید.

دخترتان تخم‌مرغ‌ها را می‌شمارد.

شما دندانتان را کشیدید.

تمرین ۹:

هدف از این تمرین درک خوانداری و نوشتن جمله‌هایی با استفاده از کلمه و عبارت‌های داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید کلمه‌ها و عبارت‌های داده شده را بخوانند سپس با هدایت و راهنمایی شما جمله‌هایی بیان کنند و بنویسند و آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند.

عنوان: فعل‌های مرکب

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد فعل‌های مرکب

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد فعل‌های مرکب آن‌ها را در جمله بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت نوشتاری و تصویری از فعل‌های مرکب با همکردهای فعلی یکسان (کردن، زدن و...) تصاویر مختلف، فیلم، انیمیشن، اشیا و وسایل مختلف، کتاب داستان تصویری

روش‌های تدریس پیشنهادی: نمایشی، بازی، ایفای نقش

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
فعل های مرکب	۳ ساعت	هفته ی اوّل
فعل های مرکب	۳ ساعت	هفته ی دوم

نکته های دستوری:

فعل های مرکب، فعل هایی هستند که از یک کلمه که اسم یا صفت است (فعل یار) و نقش نحوی مشخصی در جمله ندارد با یک فعل ساده (هم کرد) مانند: کرد، زد، گرفت، خورد و... ساخته می شوند و در مجموع یک معنی را می رسانند.

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس می توانید از فعالیت های متنوع زیر استفاده کنید:

* معلم برای آموزش فعل های مرکب از اجرای نمایش یا تصویر افعال می تواند استفاده کند. بهتر است فعل های مرکب با همکردهای فعلی یکسان (کردن، زدن، دادن و ...) جداگانه ارائه شوند بر روی چگونگی ترکیب و کنار هم آمدن دو جزء فعل (بدون بیان دستور زبان) از طریق تصویر، کلمه های نوشتاری و ... تأکید شود. پس از اطمینان از درک افعال توسط دانش آموزان، آن ها ضمن اجرای هر فعل یا نمایش تصویر آن با راهنمایی معلم، جمله هایی با تأکید بر فعل ها، بیان کنند. صورت نوشتاری هم زمان ارائه می شود. لازم است کاربرد فعل ها در زمان حال و گذشته تمرین شوند، مانند:

علی حمام می کند. / حمام کرد. / محمد گل زد. / می زند.

علی اتو می کند. / اتو کرد. / پرستار آمپول زد. / می زند.

علی سرفه می کند. / سرفه کرد. / کودک دست می زند. / زد.

به این ترتیب روی سه مهارت درک شنیدن، درک خواندن و سخن گفتن کار می‌شود با رونویسی فعل‌ها و جملات در دفتر مهارت نوشتن نیز مورد توجه قرار می‌گیرد و تکمیل کننده این تمرین خواهد بود.

* نصب تصویرهایی از فعل‌های مرکب روی تابلو، سپس معلّم با توجه به تصویر و به کارگیری فعل مرکب جمله‌ای می‌گوید تا هر دانش‌آموز تصویر و فعل آن جمله را نشان دهند (شنیدن).

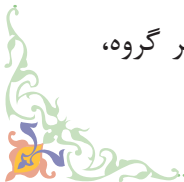
* نمایش یک فیلم یا انیمیشن جذاب و در صحنه‌هایی از فیلم معلّم با همراهی دانش‌آموزان جمله‌هایی با تأکید بر فعل‌های مربوط به آن بگوید. مانند: آن‌ها مسابقه دادند. / زهره زمین خورد. (شنیدن و سخن گفتن).

* معلّم به هر دانش‌آموز کارت تصویری / نوشتاری یا فقط نوشتار یک فعل مرکب را می‌دهد. دانش‌آموزان به نوبت با درک آن فعل را با راهنمایی معلّم نمایش می‌دهند. (درک خواندن).

* خواندن کتاب داستان همراه با نشان دادن تصویر و در هنگام خواندن و یا تعریف کردن داستان همراه با به کار گرفتن و تأکید بر فعل‌های مرکب بیان شود. سپس دانش‌آموزان برای بیان این جمله‌ها راهنمایی شوند (شنیدن، سخن گفتن، خواندن).

* قرار دادن کارت نوشتاری اجزای فعل‌ها سپس جمله‌ها به صورت پراکنده در یک طرف تابلو و مرتّب کردن آن‌ها توسط دانش‌آموزان با راهنمایی معلّم، با توجه به فیلم، تصویرهای ارائه شده یا نمایش اجرا شده، می‌تواند فعالیت مناسبی برای آموزش این فعل‌ها و تکلیف برای مهارت درک شنیداری و خواندن باشد.

* گروه‌بندی دانش‌آموزان و تهیه کارت کلمات یک جمله با فعل‌های مرکب برای هر گروه،

سپس معلّم به هر گروه یک سری کارت کلمه‌های در هم ریخته‌ی یک جمله را می‌دهد و با ایجاد فضای رقابت آن‌ها را تشویق می‌کند تا با دقت و سرعت با کنار هم گذاشتن کارت‌ها جمله‌ها را مرتب کنند. پس از درست و مرتب شدن جمله‌ها یکی از اعضای هر گروه جمله را برای دوستانش می‌خواند (خواندن).

* نوشتن چند جمله با فعل مرکب روی تابلوی کلاس به طوری که فقط قسمت اول فعل نوشته شده باشد و قسمت دوم هر فعل روی کارتی نوشته شود. سپس هردانش‌آموز پس از خواندن جمله‌ی روی تابلو، فعل مربوط به آن را از بین کارت‌ها انتخاب می‌کند و روی تابلو می‌چسباند (خواندن و نوشتن).

* ارائه‌ی تصویرهای متنوع همراه با جمله‌های ناقص به دانش‌آموزان و راهنمایی آن‌ها تا جمله‌ها را کامل نمایند. خواندن و رونویسی دوباره جمله‌ها انجام شود (خواندن، نوشتن).

* نمایش فیلم یا نشان دادن تصویرهای مختلف به دانش‌آموزان، سپس معلّم در مورد آن فیلم یا تصویر با دانش‌آموزان گفت‌وگو کرده و جمله‌هایی با فعل‌های مرکب بیان می‌کنند. سپس از هر دانش‌آموز می‌خواهد تا جمله‌ای در آن روی تابلو بنویسد (شنیدن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن).

نکته‌های تدریس

* در این تدریس با تأکید بر بخش همکرد هر فعل مرکب توجه دانش‌آموزان را به ساخت هر فعل مرکب جلب کنید. تا جای ممکن از بیان نکات دستور زبان تحت عنوان قرارگیری صفت / اسم در کنار فعل همکرد اجتناب کنید و تنها از طریق تصاویر مانند آن‌چه در قسمت «بینید، بشنوید و بگویید» درس آمده عمل کنید.

* در اجرای مراحل تدریس توجه دانش‌آموزان را به صورت حال و گذشته‌ی بخش همکرد هر

فعل مرکب جلب نمایید و دانسته‌های قبلی وی را یادآوری کنید.

* شنیدن، خواندن و درک جمله‌ها، با تأکید خاص فعل‌های مورد نظر در طی اجرای فرایند یاددهی و یادگیری در اولویت است. سپس متناسب با سطح توانایی‌های گفتاری و نوشتاری دانش‌آموزان گفتن و نوشتن جمله‌ها و فعل‌ها از آن‌ها خواسته می‌شود.

* در تدریس باید جمله‌ها، علاوه بر بیان شفاهی، به صورت نوشتاری هم ارائه شوند، یعنی روی تابلو نوشته شوند یا به صورت «کارت نوشتاری» به دانش‌آموزان نشان داده شود. فعل‌های مرکب نیز به رنگ دیگر و برجسته نوشته شود.

* بعد از انجام برخی فعالیت‌ها و تمرین‌ها از دانش‌آموزان بخواهید تا جمله‌ها را بخوانند. بعد از خواندن جمله‌ها توسط دانش‌آموزان و اطمینان از درک جمله‌ها توسط آن‌ها پیشنهاد می‌شود رونویسی جمله‌ها به‌عنوان تکلیف منزل به دانش‌آموزان داده شود.

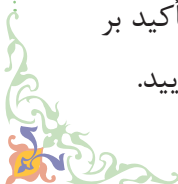
دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کنید و بیاموزید

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی همراه با درک مفهوم و کاربرد فعل‌های مرکب می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

آموزگار گرامی؛ بازی را که در این تمرین آمده است در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی را با تأکید بر کاربرد فعل‌های مرکب بیان کنید و هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببینید، بشنوید و بگویید

الف:

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های مرکب (در زمان حال) و آشنایی با چگونگی ساختار این گونه افعال می‌باشد؛ اسم + می‌زند (از مصدر زدن)، اسم + می‌کند (از مصدر کردن)، اسم + می‌گیرد (از مصدر گرفتن)، اسم + می‌دهد (از مصدر دادن).
برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصاویر را با استفاده از تصویرهای داده شده در سه صفحه‌ی موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی با کاربرد فعل‌های مرکب به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست). به چگونگی ترکیب کلمه‌ها برای ساخت فعل مرکب تأکید کنید. در صورت توانایی دانش‌آموزان خود همین افعال را در زمان گذشته تکرار و تمرین کنید؛ نوک زد، فوت کرد، درست کرد، آتش گرفت، آب داد.

ب:

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد مناسب فعل‌های مرکب در دو زمان حال و گذشته در کنار هم است.
برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویری فعل‌های مرکب را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه‌ی موردنظر، از قبل آماده کنید و به

کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی با کاربرد مناسب فعل‌های مرکب را به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوانید

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصاویر، روخوانی جمله‌ها با تأکید بر کاربرد فعل‌های مرکب برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ی مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌های مربوط به هر تصویر را بخواند و با نشان دادن تصویر بازگو کند.

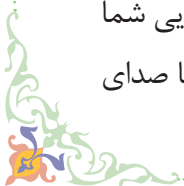
همکار گرامی، برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خود انگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌ها، انتخاب جمله‌ی متناسب با تصویر داده شده و وصل آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید جمله‌هایی را که در کنار تصویر قرار دارد، بخوانند و با دقت به تصویر داده شده نگاه کنند. سپس جمله‌ی درست متناسب با تصویر داده شده را با هدایت و راهنمایی شما پیدا کنند و وصل نمایند و هم‌زمان بر کاربرد فعل‌های مرکب تأکید نمایید و آن‌ها را با صدای

بلند برای دوستانشان بخوانند سپس جمله‌ی مرتبط با هر تصویر را بازگو نمایند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، وصل اجزای فعل‌های مرکب، تشخیص فعل مرکب متناسب با جمله‌ی داده شده و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره‌ی تصویرها با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به اجزای فعل‌های مرکب که جدا از هم آمده جلب نمایید و از آن‌ها بخواهید با خطی دو قسمت فعل‌های مرکب را به هم وصل نمایند. سپس از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های ناقص، در مقابل هر تصویر را بخوانند و با توجه به فعل‌هایی که در بالای تمرین داده شده، فعل درست را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) انتخاب کنند، بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس با نشان دادن تصویر بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

خرگوش وزنه را بلند کرد.

خرگوش بچه را بوس کرد.

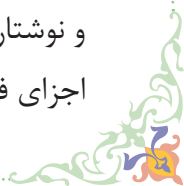
خرگوش سوت زد.

خرگوش در زد.

خرگوش دست زد.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری، نوشتن جمله‌هایی با توجه به تصاویر و کلمه داده شده می‌باشد. توجه و تشخیص اجزای فعل مرکب مد نظر است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها و کلمه‌های داده شده، نگاه کنند و درباره‌ی جزئیات تصویر با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به جاهای خالی که در زیر تصویرها آمده جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید جمله‌هایی بنویسند و پس از نوشتن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس با توجه به تصویر بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

سارا سلام کرد.

سارا جارو کرد.

آزاده دوش گرفت.

درخت شکوفه داد.

پرستار آمپول زد.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خواننداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص و وصل اجزای فعل‌های مرکب، تشخیص فعل مرکب متناسب با جمله‌ی داده شده و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموز بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره‌ی تصویرها با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به اجزای فعل‌های مرکب که جدا از هم آمده جلب نمایید و از آن‌ها بخواهید با خطی دو قسمت فعل‌های مرکب را به هم وصل نمایند سپس از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های ناقص، در مقابل هر تصویر را بخوانند و با توجه به فعل‌هایی که در بالای تمرین داده شده، فعل درست را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) انتخاب کنند، بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس با توجه به تصویر جملات را بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

تو ، محمد را هل دادی. محمد افتاد.

شما بیمار هستید. شما سرما خوردید.

عکاس عکس گرفت.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری کلمه‌ها و عبارت‌های داده شده، کامل کردن جاهای خالی جمله‌های ناقص داده شده در متن مورد نظر و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت کلمه‌های داده شده را بخوانند و توجه آن‌ها را به جاهای خالی که بر روی بدنه‌ی ماشین نوشته شده، جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که با هدایت و راهنمایی شما جاهای خالی را کامل کنند و پس از نوشتن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس بازگو نمایند.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری، نوشتن جمله‌هایی با استفاده از کلمه‌های داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد. تغییر شناسه افعال با توجه به فاعل جمله مدنظر است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید کلمه‌های داده شده را بخوانند سپس با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) جمله‌هایی بیان کنند و بنویسند و آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و جملات را با توجه به هر تصویر بازگو نمایند.

تمرین ۹:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خوانداری و بیان شفاهی و

نوشتاری از طریق کامل کردن جمله‌های ناقص داستان‌های داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد.
برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره‌ی تصویرها با آن‌ها صحبت کنید سپس جمله‌های ناقص در زیر هر تصویر را بخوانند و با هدایت و راهنمایی شما جاهای خالی داستان‌ها را کامل نمایند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و داستان را با توجه به تصاویر بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

داستان ۱: کودک راه می‌رود. کودک افتاد. مادر کودک را بوس کرد.

داستان ۲: اردک شنا می‌کند. روباه اردک را نگاه می‌کند. اردک فرار کرد. روباه اردک را دنبال کرد.

تمرین ۱۰:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن کلمه‌های داده شده، شناسایی و وصل اجزای فعل‌های مرکب و نوشتن جمله‌هایی با توجه به فعل مرکب داده شده می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره‌ی تصویرها با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به اجزای فعل‌های مرکب که جدا از هم آمده جلب نمایید و از آن‌ها بخواهید با خطی دو قسمت فعل‌های مرکب را به هم وصل نمایند سپس از دانش‌آموزان بخواهید با فعل‌های مرکبی که در مقابل هر تصویر درست کرده‌اند، جمله‌هایی بنویسند و پس از نوشتن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس با توجه به هر تصویر بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر است :

دست می‌دهند ..... آن‌ها دست می‌دهند.

پرواز می‌کنند ..... کبوترها پرواز می‌کنند.

درد گرفت ..... پای زهرا درد گرفت.
 سُرمی خورم ..... من سُرمی خورم.
 حرف می‌زند ..... علی حرف می‌زند.
 سوت زد ..... آقای محمدی سوت زد.

تمرین ۱۱ :

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، بیان شفاهی و نوشتن جمله‌هایی یا توجه به تصویرهای داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره‌ی تصویرها با دانش‌آموزان صحبت کنید سپس با هدایت و راهنمایی شما جمله‌هایی بیان کنند و بنویسند و آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند

عنوان: ضمیر شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد ضمیر شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد ضمیر شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد، آن‌ها را در جمله بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت تصویری و نوشتاری، اشیا و وسایل مختلف، فیلم، انیمیشن، داستان‌های تصویری و سریالی

روش‌های تدریس پیشنهادی: پیش‌سازمان دهنده، مشاهده‌ای، نمایشی

جدول زمانبندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
ضمیر شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد	۳ ساعت	هفته‌ی اوّل

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس می‌توانید از فعالیتهای متنوع زیر استفاده کنید:

* معلم با ایجاد موقعیتی مناسب از شخصی دعوت می‌کند تا به کلاس بیاید یا تصویر فردی ناشناس را به دانش‌آموزان نشان می‌دهد. توجه دانش‌آموزان را به وسایل و اعضای بدن آن شخص جلب می‌نماید. سپس معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد با اشاره و نشان دادن وسایل فرد، تصویرهای او یا خود فرد ناشناس و ....، با راهنمایی‌هایی که می‌کند ترکیب‌هایی مانند زیر به کاربرده شده و روی تابلو نوشته شود (ابتدا توسط معلم سپس دانش‌آموزان):

کیفِ او / عینکِ او / دستِ او / .....

پس از اطمینان از درک شنیدن که با نشان دادن موارد بالا توسط دانش‌آموز صورت می‌گیرد بیان آن‌ها از دانش‌آموزان خواسته می‌شود.

* داستانی با استفاده از تصویر با تأکید بر استفاده از ضمیر شخصی جدا تعریف و به طور هم‌زمان ترکیب‌ها روی تابلو نوشته می‌شود یا کارت نوشتاری آن به دانش‌آموزان نشان داده شود. سپس معلم همان ترکیب‌ها را به صورت پیوسته بیان و به صورت نوشتاری نیز ارائه می‌کند؛ مانند:

مادربزرگ او / مادربزرگش

مادربزرگ او عینک دارد. / مادربزرگش عینک دارد.

نشان دادن جملات و تصاویر داستان و سپس بیان شفاهی و نوشتاری ترکیب‌ها و جمله‌ها مانند نمونه‌های بالا مراحل بعدی کار برای بکارگیری هر چهار مهارت زبانی است.

* تصویرهایی روی تابلوی کلاس نصب شود و معلم توجه دانش‌آموزان را به تعلق هر مورد، به فرد در هر تصویر جلب می‌کند. سپس ترکیب «اسم + ضمیر شخصی» او «/ ضمیر شخصی پیوسته ی - ش» را برای هر تصویر می‌گوید تا دانش‌آموزان تصویر آن را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید تا با توجه به تصویر، ترکیب‌ها را بگوید (شنیدن، سخن گفتن، خواندن).

* معلم با برنامه‌ریزی قبلی دانش‌آموزان را به پارک یا خیابان و... می‌برد و در تعامل با دانش‌آموزان با توجه به آنچه در آن محیط می‌بینند، جمله‌هایی با استفاده از ضمیر شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد بیان کنند. مانند: بچه‌اش / بچه‌ی او بازی می‌کند. سپس بازگویی و بازنویسی ترکیب‌ها و جمله‌ها پس از بازگشت به کلاس انجام شود (شنیدن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن).

* نمایش فیلم یا انیمیشن مورد علاقه‌ی دانش‌آموزان و فراهم آوردن فرصت مناسب برای تعامل و گفت‌وگو با دانش‌آموزان و در بیان جمله‌ها به استفاده از ضمیر شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد تأکید شود. جمله‌ها یا ترکیب‌ها در ابتدا به صورت ناقص برای تکمیل توسط دانش‌آموزان ارائه می‌شوند (شنیدن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن).

* استفاده از تصویرهای داستان‌های سریالی و نصب تصویرها بر روی تابلو تا هر دانش‌آموز با راهنمایی معلم جمله‌ای مناسب با توجه به تصویر بیان کند و بنویسد (سخن گفتن و نوشتن).

نکته‌های تدریس

* در اجرای فرایند یاددهی - یادگیری بهتر است ابتدا به کارگیری ترکیب «اسم + ضمیر شخصی او» آموزش داده شود. پس از اطمینان از درک و به کارگیری آن، صورت متصل ضمیر شخصی «او» بیان و به صورت نوشتاری ارائه می‌گردد. در مراحل بعد در قالب جمله آموزش، تکرار و تمرین ادامه یابد.

* برای آموزش و یادگیری بهتر دانش‌آموزان در هنگام بیان جمله‌ها هم زمان کارت‌های نوشتاری نشان داده می‌شود و یا جمله‌ها روی تابلو نوشته می‌شود و دانش‌آموزان آن‌ها را می‌خوانند. برای درک بهتر، ترکیب اسم با ضمیر شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد در جمله‌های روی تابلو و کارت نوشتاری پررنگ‌تر یا با رنگ دیگری مشخص باشد.

* از درک شنیداری و خوانداری جمله‌ها از طریق انجام تکالیفی مانند نشان دادن تصویر یا جمله، جور کردن تصاویر و جمله‌ها و ... اطمینان حاصل کنید. سپس بیان شفاهی و به دنبال آن بیان نوشتاری را انتظار داشته باشید.

* در تدریس‌ها تأکید می‌شود که هر فعالیت ابتدا توسط معلم انجام شود تا پس از درک آنچه تدریس شده است، دانش‌آموزان با راهنمایی و همراهی معلم و در تعامل با یکدیگر فعالیت مورد نظر را انجام دهند. پس از اطمینان از درک و یادگیری آن‌ها اجرای فعالیت‌ها را به تنهایی انتظار داشته باشید.

* آموزش ترکیب‌های اسم + ضمیر شخصی و به کارگیری آن در جمله، در شرایط و بافت طبیعی (کلاس، مدرسه و خانه) آموزش داده شوند و از آموزش در شکل غیر طبیعی و همچنین از آموزش رسمی و مستقیم دستور زبان فارسی اجتناب گردد.

دانستنی‌های معلّم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کنید و بیاموزید

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی همراه با درک مفهوم و کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد (او، - ش) می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، بازی‌ای که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلّم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد (او، - ش) بیان کنید و هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببینید، بشنوید و بگویید

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتارخوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی ترکیب‌ها و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد (او، - ش) می‌باشد.

برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصاویری را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه‌ی موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما ترکیب‌ها و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد (او، - ش) به صورت شفاهی بیان نمایند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوانید

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌ها با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد (او، - ش) برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویر می‌بینند سخن بگویید و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ی مربوط به تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌های مربوط به تصاویر را بخواند و با توجه به هر تصویر جمله را بازگو کند.

همکارگرامی، برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خودانگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌ها، انتخاب جمله‌ی متناسب با تصویر داده شده می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید جمله‌هایی که در کنار تصویر قرار دارد، را با شما بخوانند و با دقت به تصویر داده شده نگاه کنند. سپس جمله‌ی درست متناسب با تصویر داده شده را با هدایت و راهنمایی شما پیدا کنند و علامت بزنند و هم‌زمان بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد (او، - ش) تأکید نمایید. جمله‌های درست را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس با توجه به تصویر بازگو نمایند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خواننداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص عبارت یا کلمه‌ی متناسب با جمله‌ی داده شده و تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد (او، -ش) و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویری که کل صفحه را پوشانده است، نگاه کنند و درباره‌ی جزئیات تصویر و داستان آن با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به جمله‌های ناقص داده شده در داخل تصویر و ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد (او، -ش) که در قسمت بالای تمرین در عبارت‌ها آمده، جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های ناقص، در داخل تصویر را بخوانند و با توجه به کلمه‌ها و عبارت‌هایی که در بالای تمرین داده شده، کلمه یا عبارت درست را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) انتخاب کنند، بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس از روی تصویر جملات را بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

چایی‌هایش داغ است.

ماشینش قدیمی است.

عصای او افتاد.

خانواده‌ی او شاد هستند.

خانه‌ی او حیاط دارد.

ماهی‌هایش زیاد هستند.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق توجّه و خواندن جمله‌های کامل، کامل کردن جمله‌های ناقص داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره‌ی تصویرها با آن‌ها صحبت کنید سپس جمله‌ی کامل و جمله‌های ناقص در زیر هر تصویر را بخوانند و با هدایت و راهنمایی شما جاهای خالی آن‌ها را کامل نمایند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و جملات را با توجّه به تصویر بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

باغ او درخت سیب دارد.   انار او قرمز است.

مادر بزرگش او را بوسید.   او ماشینش را می‌کشد.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتن جمله‌هایی یا توجّه به نمونه و تصویرهای داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره‌ی تصویرها و جملات داده شده با دانش‌آموزان صحبت کنید سپس با هدایت و راهنمایی شما جمله‌هایی بیان کنند، بنویسند و آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری، وصل کردن جمله‌های مشابه با توجه به ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته‌ی داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌ها را بخوانند و به ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته‌ای که در زیر آن خط کشیده شده دقت نمایند سپس با هدایت و راهنمایی شما دوجمله‌ای که تفاوتشان فقط در ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته‌ی اول، دوم و سوم شخص است را با خطی به هم وصل نمایند و آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

تو ناخن‌هایم را گرفتی. .... تو ناخن‌های من را گرفتی.

من دفترت را نیاوردم. .... من دفتر تو را نیاوردم.

موتورش جدید نیست. .... موتور او جدید نیست.

صورتم تمیز است. .... صورت من تمیز است.

دوستانش مهربان هستند. .... دوستان او مهربان هستند.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق نوشتن جمله‌هایی با استفاده از کلمه‌های داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد. کاربرد هم‌زمان سه نوع ضمیر شخصی مد نظر است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید کلمه‌ها را بخوانند و درباره‌ی آن‌ها فکر کنند سپس با هدایت و راهنمایی شما و مانند نمونه داده شده، جمله‌هایی بنویسند و پس از نوشتن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند.

عنوان: ضمیر شخصی جدا و پیوسته سوم شخص جمع

هدف: آشنا ساختن دانش آموزان با مفهوم و کاربرد ضمیر شخصی جدا و پیوسته سوم شخص جمع

انتظارات: در پایان درس از دانش آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد ضمیر شخصی جدا و پیوسته سوم شخص جمع، آن‌ها را در جمله بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: چند پرنده یا حیوانات خانگی، تصاویری از پرندگان یا حیوانات، کارت‌های نوشتاری و تصویری، فیلم و انیمیشن، کتاب داستان تصویری

روش‌های تدریس پیشنهادی: گردش علمی، پرسش پاسخ، مشاهده‌ای

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
ضمیر شخصی جدا و پیوسته سوم شخص جمع	۳ ساعت	هفته ی اول

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس می توانید از فعالیت های متنوع زیر استفاده کنید:

* معلم در صورت امکان ۲-۳ پرند را به کلاس می آورد و یا فیلم یا تصویری از پرندگان مختلف را به دانش آموزان نشان می دهد و با توصیف ویژگی های ظاهری آن ها ترکیب هایی با به کارگیری ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته ی سوم شخص جمع بیان می کند. سپس دانش آموزان ترکیب ها را بازگو می نمایند؛ مانند:

بال آنها / بدن آنها / نوکشان / رنگشان

برای دستیابی به درک شنیداری مناسب، معلم مانند نمونه های بالا، ترکیب ها را بیان و دانش آموزان روی بدن پرندگان نشان می دهند در مراحل بعد شکل نوشتاری نشان داده می شود و دانش آموزان با درک ترکیب یا جمله ی نوشته شده، آن ها را روی بدن پرندگان مذکور نشان می دهند. بیان شفاهی و نوشتاری در ادامه روندهای بالا برای تکمیل به کارگیری هر چهار مرحله ی مهارت های زبانی با دانش آموزان تمرین و اجرا می شود.

* ارائه ی تصویر به همراه چند کارت نوشتاری از ترکیب هایی با ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته ی سوم شخص جمع، به هر دانش آموز، تا او با توجه به تصویر کارت مناسب و مربوط به آن تصویر را انتخاب کند.

* تهیه مازهایی که در آن‌ها پیدا کردن راه توسط حیوانات یا افراد برای رسیدن به خانه‌شان، غذایشان یا وسایلشان و ... به تصویر کشیده شده باشد و در فعالیت بازی، معلم ضمن نشان دادن ترکیب‌ها یا جملات مناسب، دانش‌آموزان را برای انجام کار، درک و بیان صحیح ترکیب‌ها هدایت می‌کند؛ مانند: غذایشان/ غذای آن‌ها/ خرگوش‌ها را به غذایشان برسان./ خرگوش‌ها غذایشان را پیدا کردند./ و ...

* با نمایش فیلم یا نشان دادن تصویر توسط معلم، ترکیب‌ها به صورت مناسب و با همراهی دانش‌آموزان بیان و نوشته می‌شود. سپس دانش‌آموزان با راهنمایی معلم، ترکیب‌ها را در جمله به کار می‌برند (شنیدن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن).

رنگ آن‌ها زیبا است. / بدن‌هایشان پر دارند.

* گروه‌بندی دانش‌آموزان و تهیه کارت کلمات یک جمله با ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته‌ی سوم شخص جمع برای هر گروه، سپس معلم به هر گروه یک سری کارت کلمه‌های در هم ریخته‌ی یک جمله را می‌دهد و با ایجاد فضای رقابت آن‌ها را تشویق می‌کند تا با دقت و سرعت با کنار هم گذاشتن کارت‌ها جمله‌ها را مرتب کنند. پس از درست و مرتب شدن جمله‌ها یکی از اعضای هر گروه جمله را برای دوستانش می‌خواند (شنیدن، سخن گفتن، خواندن).

* اجرای نمایش/ نشان دادن تصویر و تکمیل جمله‌های ناقص روی تابلو توسط هر دانش‌آموز با توجه به نمایش اجرا شده انجام شود. خواندن و رونویسی جمله‌ها از دانش‌آموزان خواسته شود (شنیدن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن).

* نوشتن جمله‌ی مناسب توسط هر دانش‌آموز با توجه به تصویر با به کارگیری ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته‌ی سوم شخص جمع و استفاده از انواع فعل‌ها در زمان‌های گذشته و حال تأکید می‌شود.

نکته‌های تدریس

* در اجرای فعالیت‌ها همراه با دانش‌آموزان درباره‌ی تصویرها گفت‌وگو نمایید و با بیان جمله‌هایی مناسب آن‌ها را با مفهوم و کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته‌ی سوم شخص جمع آشنا نمایید. ابتدا ترکیب «اسم+ ضمیرشخصی» سپس کاربرد آن در جمله آموزش و تمرین شود.

* درک شفاهی و روخوانی جمله‌ها بر بیان شفاهی و نوشتاری آن‌ها مقدم است. از درک ترکیب‌ها وقتی آن را برای دانش‌آموزان می‌گویید یا نوشتارش را نشان می‌دهید مطمئن شوید، سپس گفتار و نوشتار آن را از دانش‌آموزان انتظار داشته باشید.

* آموزش درک و بیان ترکیب‌ها و جمله‌های مرتبط با آن‌ها، در بافت طبیعی کلاس، مدرسه و خانه‌ی دانش‌آموزان و در شکل بازی، نمایش و تعاملات روزمره‌ی فرایند یاددهی-یادگیری طراحی شود.

* در تدریس باید جمله‌ها، علاوه بر بیان شفاهی، به صورت نوشتاری هم ارائه شوند، یعنی روی تابلو نوشته شوند یا به صورت «کارت نوشتاری» به دانش‌آموزان نشان داده شود. ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته‌ی سوم شخص جمع نیز به رنگ دیگر و برجسته نوشته شود.

* در تدریس‌ها تأکید می‌شود که هر فعالیت با همراهی شما انجام شود. سپس با راهنمایی دانش‌آموزان، ضمن تعامل با یکدیگر، فعالیت مورد نظر را تکرار و اجرا می‌کنند.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کنید و بیاموزید

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی همراه با درک مفهوم و کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص جمع (آن‌ها - شان) می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

آموزگار گرامی، بازی ای که در این تمرین آمده است را در ادامه ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلّم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش آموزان خود اجرا نمایید و جمله هایی با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص جمع (آن‌ها، - شان) بیان کنید و هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببینید، بشنوید و بگویید

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی ترکیب‌ها و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص جمع (آن‌ها، - شان) می‌باشد.

برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصاویری را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه ی مورد نظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما ترکیب‌ها و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص جمع (آن‌ها - شان) به صورت شفاهی بیان نمایند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوانید

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی ترکیب‌ها و جمله‌ها با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص جمع (آن‌ها، - شان) برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویر می‌بینند سخن بگویید و ترکیب‌ها و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ی مربوط به تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌های مربوط به هر تصویر را بخواند و با توجه به تصویر بازگو کند.

همکار گرامی، برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خود انگیزه، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصاویر، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌ها، انتخاب جمله‌ی متناسب با تصویر داده شده، می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید جمله‌هایی که در کنار تصویر قرار دارد، را با شما بخوانند و با دقت به تصویر داده شده نگاه کنند. سپس جمله‌ی درست متناسب با تصویر داده شده را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) پیدا کنند و علامت بزنند و هم‌زمان بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص جمع (آن‌ها، - شان) تأکید نمایید و آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس برای هر تصویر جمله را بازگو نمایند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص عبارت یا کلمه‌ی متناسب با جمله‌ی داده شده و تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص جمع (آن‌ها، - شان) و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره‌ی جزئیات تصویر با آن‌ها صحبت کنید و توجه آن‌ها را به جمله‌های ناقص داده شده در مقابل هر تصویر و ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص جمع (آن‌ها، - شان) که در قسمت بالای تمرین در کلمه‌ها و عبارات‌ها آمده، جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های ناقص را بخوانند و با توجه به کلمه و عبارتهایی که در بالای تمرین داده شده، کلمه یا عبارت درست را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) انتخاب کنند، بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس با توجه به هر تصویر جمله را بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

من لباسشان را اتو می‌کنم.

آن‌ها وسایلشان را فروختند.

حسن و علی چترشان را بستند.

دندان‌های آن‌ها سالم هستند.

سبدهای آن‌ها پر هستند.

خانه‌ی آن‌ها آتش گرفت.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری، توجه به متعلق بودن و کامل کردن جاهای خالی، نوشتن جمله‌ها و عبارتهایی یا توجه به مفهوم تعلق، تصویرها و کلمه‌های داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها و کلمه‌های داده شده در زیر هر تصویر نگاه کنند و درباره‌ی تصویرها و کلمه‌های داده شده با دانش‌آموزان صحبت کنید سپس با هدایت و راهنمایی شما جمله‌ها و عبارت‌هایی مانند نمونه‌های داده شده، بیان کنند و بنویسند و آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

این پیش‌بند آشپز است. پیش‌بند او پیش‌بندش

مدال‌های فاطمه و مریم زیبا هستند. مدال‌های آن‌ها مدال‌هایشان

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک خواننداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جمله‌های ناقص متن داده شده با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی پیوسته‌ی سوم شخص جمع (-شان) و خواندن آن‌ها می‌باشد.

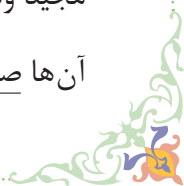
برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید با دقت جمله‌های ناقص را بخوانند و با هدایت و راهنمایی شما جاهای خالی متن داده شده را با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی پیوسته‌ی سوم شخص جمع (-شان) و دانسته‌های قبلی خود کامل نمایند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

مجید و سعید صبح زود بیدار می‌شوند.

آن‌ها صبحانه‌شان را می‌خورند.

آن‌ها دندان‌هایشان را مسواک می‌زنند.

آن‌ها لباسشان را می‌پوشند.

آن‌ها موهایشان را شانه می‌کنند.

آن‌ها سوار سروپیشان می‌شوند.

تمرین ۷ :

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جمله‌های ناقص داده شده و تغییر دادن شکل ضمیرهای شخصی کلمه‌ها از جدا به پیوسته و از پیوسته به جدا و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید با دقت جمله‌های ناقص را بخوانند و به کلمه‌هایی که در زیر آن‌ها خط کشیده شده نگاه کنند و با هدایت و راهنمایی شما مانند نمونه داده شده شکل ضمیرهای شخصی کلمه‌ها را تغییر دهند و از حالت جدا به پیوسته و از پیوسته به جدا تغییر دهند، بیان نمایند، بنویسند و سپس آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

بچہات گریه می‌کند. بچہی شما گریه می‌کند.

عسل آن‌ها خوشمزه است. عسلشان خوشمزه است.

نقاشی شما زیبا است. نقاشیتان را رنگ کردید.

این تاکسی ام است. این تاکسی من است.

نگهبان، در خانه‌شان را قفل می‌کند. در خانه‌ی آن‌ها را قفل می‌کند.

گرسنگ، گوسفندهایمان را دنبال می‌کند. گرسنگ، گوسفندهای من را دنبال کرد.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کنارهم قرار دادن و مرتب کلمه‌ها و نوشتن جمله‌هایی درست با استفاده از کلمه‌های داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید به کلمه‌های نامرتب داده شده خوب نگاه کنند و آن‌ها را بخوانند سپس از هر دانش‌آموز بخواهید تا با هدایت و راهنمایی شما کلمه‌ها را مرتب کند و بعد از درست کردن جمله‌ها آن‌ها را در نقطه‌چین‌های داده شده بنویسد و آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند. کشیدن نقاشی با توجه به فهم هر دانش‌آموز از هر جمله پیشنهاد می‌شود.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

باد نقاشیشان را برد.

رفتگرها خیابان‌های شهرمان را تمیز کردند.

باران لباس‌های او را خیس کرد.

آشپز غذای آن‌ها را پخت.

آن‌ها موهایشان را شامپو زدند.

عنوان: فعل‌های بود، بودم و ... / شد، شدم و ...

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد فعل‌های بود و ... / شد و ...

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد فعل‌های بود، بودم و ... / شد، شدم و ...، آن‌ها را در جمله بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت نوشتاری و تصویری، اشیاء و وسایل مختلف، تصویرهای مختلف مربوط به تغییر وضعیت یا حالت‌ها، فیلم و انیمیشن، داستان‌های تصویری و سریالی

روش‌های تدریس پیشنهادی: ایفای نقش، نمایشی، بازی

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
فعل های بود، بودم و ... / شد، شدم و ...	۳ ساعت	هفته ی اوّل
فعل های بود، بودم و ... / شد، شدم و ...	۳ ساعت	هفته ی دوم

نکته های دستوری:

بیشتر فعل هایی که در زبان به کار می رود مانند خوردن، رفتن و ... بر وقوع کاری مخصوص یا داشتن حالتی مخصوص دلالت می کنند، این فعل ها را فعل تام یا خاص می گویند .

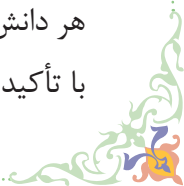
در مقابل فعل های ربطی، فعل هایی هستند که معنی کاملی ندارند و فقط برای اثبات یا نفی نسبت به کار می روند، یعنی «نسبت دادن چیزی به چیزی دیگر»، و معنای آن ها با آوردن صفت یا کلمه ای دیگر کامل می شود.

معروف ترین فعل های ربطی یا اسنادی عبارت اند از: بودن، شدن، استن، گشتن، گرویدن

پیشنهادهایی برای تدریس

* برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس می توانید از فعالیت های متنوع زیر استفاده کنید:

در مراحل ابتدایی بهتر است معلّم از تصویرهایی که تغییر از یک وضعیت یا حالت به وضعیت یا حالت دیگر را نشان می دهد، استفاده کند. آن ها را در اختیار دانش آموزان قرار می دهد از هر دانش آموز می خواهد یکی از این تغییر وضعیت یا حالت ها را نمایش دهد. معلّم جمله هایی با تأکید بر کاربرد فعل های «بود و شد» بیان می کند، مانند:

تابلو کثیف بود. / تابلو تمیز شد.

او خواب بود. / او بیدار شد.

علی بیمار بود. / علی خوب شد.

با بیان شفاهی و نوشتاری جمله‌ها مانند نمونه‌های ذکر شده در بالا توسط معلم، نشان دادن تصویر یا نوشتار توسط دانش‌آموز با درک صحیح انجام می‌شود. بیان شفاهی و نوشتاری توسط دانش‌آموزان اهداف بعدی برای ادامه روند آموزش است.

* نصب تصویرهایی روی تابلو که تغییر از یک وضعیت یا حالت به وضعیت یا حالت دیگر را نشان می‌دهد، معلم توجه دانش‌آموزان را به تصاویر جلب کند و با تأکید به مفهوم و کاربرد فعل‌های هر جمله (بود، شد) جمله‌ای بگوید تا هر دانش‌آموز تصویر مربوط به آن را نشان دهد. سپس با راهنمایی معلم دانش‌آموزان در تعامل با هم جمله‌های مورد نظر را بازگو می‌کنند (شنیدن و سخن گفتن).

* نمایش فیلم یا انیمیشن کوتاه و جذاب برای دانش‌آموزان سپس معلم با توجه به فیلم با آن‌ها گفت‌وگو می‌کند. دانش‌آموزان با راهنمایی معلم و در تعامل با هم جمله‌های مناسب با تأکید بر استفاده از فعل‌های «بود و شد» را بیان می‌کنند (شنیدن و سخن گفتن).

* استفاده از کارت‌های تصویری و کارت‌های نوشتاری جمله‌ها و مربوط کردن تصویرها و جمله‌ها با کنار هم قرار دادن کارت تصویری و نوشتاری توسط دانش‌آموزان، بیان جمله‌ها بعد از جور کردن توسط دانش‌آموزان انجام شود (خواندن).

* تعریف یک داستان تصویری و نصب تصویرهای داستان بر روی تابلو کامل کردن جمله‌های ناقص ارائه شده با توجه به تصویر و به کارگیری فعل‌های «بود و شد» توسط دانش‌آموزان سپس خواندن جمله‌ها و رونویسی آن‌ها از دانش‌آموزان خواسته شود (خواندن و نوشتن).

* گروه‌بندی دانش‌آموزان به گروه‌های دو نفره سپس معلم از یک گروه می‌خواهد تا فعالیت‌هایی که تغییر از یک وضعیت یا حالت به وضعیت یا حالت دیگر را نشان می‌دهد، را نمایش دهند و گروه دیگر درباره‌ی آن‌ها با کاربرد فعل‌های «بود و شد» جمله‌ها را می‌گویند و روی تابلو می‌نویسند (سخن گفتن و نوشتن).

* تهیه کارت کلمات جمله‌های با ضمیرها و نهادهای مختلف و صورت‌های صرفی فعل‌های «بود و شد» برای هر دانش‌آموز، سپس معلم به هر کدام از دانش‌آموزان یک سری کارت کلمه‌های در هم ریخته‌ی یک جمله را می‌دهد و از آن‌ها می‌خواهد تا با کنار هم گذاشتن کارت‌ها جمله‌ها را مرتب کنند. پس از درست و مرتب شدن هر دانش‌آموز جمله‌اش را برای دوستانش می‌خواند (خواندن).

* دانش‌آموزان گروه‌بندی می‌شوند و کارت‌هایی که جمله‌ای با به کارگیری ضمیرهای فاعلی و صورت‌های صرفی فعل‌های «بود و شد» روی هر کدام نوشته شده است، تهیه می‌گردد. معلم به هر گروه یکی از کارت‌ها را می‌دهد و اعضای هر گروه باید مانند آن جمله با استفاده سایر ضمیرها جمله‌های دیگری را بگویند و آن را روی تابلو بنویسند (خواندن و نوشتن).

من خوشحال بودم.

تو.....

او.....

نکته‌های تدریس

* در هنگام اجرای فرایند یاددهی و یادگیری بهتر است معلم به‌طور هم‌زمان با بیان جمله و تأکید بر روی فعل «بود و شد» کارت نوشتاری آن را نیز نشان دهد.

* در حین آموزش، دانستنی‌های قبلی دانش‌آموزان از فعل «است» و صورت‌های صرفی

مختلف آن (هستند، هستی و...) در صورت لزوم یادآوری می‌شود (این لباس من است./ لباسم خیس بود./ خشک شد.).

* تدریس را به گونه‌ای ترتیب دهید که نهادها و ضمیرهای مختلف در جمله‌ها همراه با فعل‌های «بود» و «شد» استفاده شود.

* گاهی تشخیص این‌که این افعال ربطی هستند یا بخش فعلی یک فعل مرکب را تشکیل می‌دهند، مشکل است بنابراین در تمرینات کتاب از هر دو نوع این صورت‌های فعلی استفاده شده است.

* درک شفاهی و خوانداری جمله‌های دارای فعل «بود و شد» اولویت دارد. سپس نوبت به آموزش بیان شفاهی و نوشتاری می‌رسد. بنابراین در ابتدا تصویر یا فعالیت مرتبط با جمله‌ی ارائه شده به دانش‌آموز نشان داده می‌شود. سپس بیان شفاهی و نوشتاری در قالب جمله‌ای برای یک تصویر یا فعالیت صورت می‌گیرد.

* در آموزش این درس بهتر است در بیان شفاهی جمله‌ها، فعل‌های «بود» و «شد» با تأکید گفته شود و در بیان نوشتاری پر رنگ تر و بارنگ قرمز نوشته شود.

* آموزش و درک و بیان فعل‌های «بود» و «شد» در بافت طبیعی کلاس، مدرسه و خانه‌ی دانش‌آموزان و در شکل بازی، نمایش و تعاملات روزمره در فرایند یاددهی - یادگیری طراحی می‌شود. هیچ آموزش رسمی و مستقیم دستور زبان فارسی، به دانش‌آموزان ارائه نمی‌گردد.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کنید و بیاموزید

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی همراه با درک مفهوم و کاربرد فعل‌های «بود، ... / شد، ...» می‌باشد. این افعال با فاعل‌ها و در نتیجه شناسه‌های مختلف به کار می‌روند.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

آموزگار گرامی، بازی‌ای را که در این تمرین آمده است در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی را با تأکید بر کاربرد فعل‌های «بود، ... / شد، ...» بیان کنید و هم‌مان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببینید، بشنوید و بگویید

الف و ب:

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های «بود، ... / شد، ...» می‌باشد. گاهی تشخیص این‌که این افعال ربطی هستند یا بخش فعلی یک فعل مرکب را تشکیل می‌دهند مشکل است. بنابراین در تمرینات از هر دو نوع این صورت‌های فعلی (در قسمت الف و ب) استفاده شده است. برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصاویری را با استفاده از تصویرهای داده شده در دو صفحه‌ی موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی با کاربرد فعل‌های «بود، ... / شد، ...» به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوانید

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌ها با تأکید بر کاربرد فعل‌های «بود، ... / شد، ...» برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خواننداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ی مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌های مربوط به هر تصویر را بخواند و با توجه به هر تصویر بازگو کند.

همکار گرامی، برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خودانگیزه، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خواننداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌ها، انتخاب جمله‌ی متناسب با تصویر داده شده، می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید جمله‌هایی را که در کنار تصویر قرار دارد، با شما بخوانند و با دقت به تصویر داده شده نگاه کنند. سپس جمله‌ی درست متناسب با تصویر داده شده را با هدایت و راهنمایی شما پیدا کنند و علامت بزنند و هم‌زمان بر کاربرد فعل‌های «بود، ... / شد، ...» تأکید نمایید و آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس جمله‌ی درست مرتبط با هر تصویر را بازگو نمایند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص فعل متناسب با جمله‌ی داده شده و تأکید بر کاربرد فعل‌های «بود، ... / شد، ...» و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره‌ی جزئیات تصویر با آن‌ها صحبت کنید، توجه آن‌ها را بر تغییر حالت روی داده و به جمله‌های ناقص داده شده در زیر هر تصویر و فعل‌های «بود، ... / شد، ...» که در قسمت بالای تمرین آمده، جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های ناقص را بخوانند و با توجه به فعل‌هایی که در بالای تمرین داده شده، فعل درست را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند، بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس برای هر تصویر جمله را بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

آسمان آفتابی بود.   آسمان ابری شد.

سیب‌ها سالم بودند.   سیب‌ها خراب شدند.

در باز بود.   در بسته شد.

ماشین‌ها دور بودند.   ماشین‌ها نزدیک شدند.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص فعل متناسب با جمله‌ی داده شده و تأکید بر کاربرد فعل‌های «بود، ... / شد، ...» و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره‌ی جزئیات تصویر با آن‌ها صحبت کنید و توجه آن‌ها را به جمله‌های ناقص داده شده در کنار هر تصویر و فعل‌های «بود، ... / شد، ...» که در جلوی هر جمله آمده، جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های ناقص را بخوانند و با توجه به فعل‌هایی که در جلوی هر جمله داده شده، فعل درست را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند، بنویسند و پس از کامل کردن هر داستان، آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس داستان‌ها را با توجه به تصاویرشان بازگو نمایند.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جمله‌های ناقص داده شده با توجه به جمله‌ی کامل داده شده و با تأکید بر کاربرد فعل‌های «بود، ... / شد، ...» و تغییر ایجاد شده، می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره‌ی جزئیات تصویر با آن‌ها صحبت کنید و جمله‌های کامل و ناقص را بخوانند و با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) جاهای خالی جمله‌ها را با تأکید بر کاربرد فعل‌های «بود، ... / شد، ...» کامل نمایند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و با توجه به هر تصویر

جمله‌ها را بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

او سیر شد.

مرد زخمی شد.

یخ آب شد.

بچه‌ها تمیز شدند.

بچه‌ها تعطیل شدند.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جمله‌های ناقص متن داده شده با استفاده از کلمه‌های داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

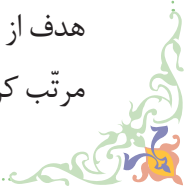
از دانش‌آموزان بخواهید با دقت جمله‌های ناقص را بخوانند و با هدایت و راهنمایی شما جاهای خالی متن داده شده را با استفاده از کلمه‌هایی که در بالای تمرین مورد نظر آمده، کامل نمایند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند. داستان می‌تواند توسط هر دانش‌آموز بازگو شود.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

دختر نهال کاشت. نهال کوچک بود. او به نهال آب داد. نهال درخت شد. او درخت زیبا دارد.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کنار هم قرار دادن کلمه‌ها، مرتب کردن و نوشتن جمله‌هایی درست با استفاده از کلمه‌های داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید به کلمه‌های نامرتب داده شده خوب نگاه کنند و آن‌ها را بخوانند سپس از هر دانش‌آموز بخواهید تا با هدایت و راهنمایی شما کلمه‌ها را مرتب کند و بعد از درست کردن جمله‌ها آن‌ها را در نقطه‌چین‌های داده شده بنویسد و آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخواند و براساس درک خود از هر جمله نقاشی کند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

آش رشته شور نبود.

مسافران اتوبوس پیاده شدند.

صدای اذان بلند شد.

شاگردان باسواد شدند.

تمرین ۹:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جمله‌های ناقص داده شده و تغییر دادن شکل فعل‌ها با شناسه‌ی مناسب و خواندن جمله‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید با دقت جمله‌های ناقص را بخوانند و با هدایت و راهنمایی شما مانند نمونه داده شده شکل فعل‌ها را تغییر دهند، بیان نمایند، بنویسند و سپس آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند. در صورت توانایی دانش‌آموزان بخش میانی جمله (مسندالیه) نیز می‌تواند تغییر کند.

او ناراحت بود. / او خوشحال شد. / یا / او کثیف بود. / او تمیز شد.

درس دوازدهم

عنوان: حرف اضافه‌ی «با»

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد حرف اضافه «با»

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد حرف اضافه «با»، آن را در جمله بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت نوشتاری و تصویری، وسایل مربوط به مشاغل مختلف، اسباب‌بازی، اشیاء، وسایل و تصویرهای مختلف

روش‌های تدریس پیشنهادی: پیش‌سازمان‌دهنده، ایفای نقش، پرسش و پاسخ

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
حرف اضافه‌ی «با»	۳ ساعت	هفته‌ی اول
حرف اضافه‌ی «با»	۳ ساعت	هفته‌ی دوم

نکته‌های دستوری:

بعضی از کلمه‌ها معنی مستقل ندارند و در سخن برای پیوند دادن کلمه‌ها یا جمله‌ها به یکدیگر یا نسبت دادن کلمه‌ای به کلمه‌ای یا جمله‌ای و یا نشان دادن نقش کلمه‌ای در جمله به کار می‌روند. این کلمه‌ها را حرف یا نقش‌نما می‌گویند.

حرف‌ها به سه دسته تقسیم می‌شوند: حرف‌های ربط، حرف‌های اضافه و حرف‌های تشابه.

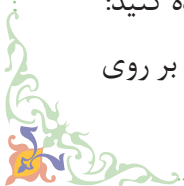
حرف‌های اضافه کلمه‌هایی هستند که معنی مستقل ندارند، اما کلمه یا گروهی را به فعل جمله یا صفت یا اسم‌های جمع و نظایر آنها نسبت می‌دهند و آن‌ها را بدان وابسته می‌سازند.

حرف اضافه‌ی «با» بیشتر در موارد زیر به کار می‌رود:

- ۱- در معنی «به همراهی»، «همراه»: پروین با شیرین رفت.
- ۲- در معنی «توسط»، «به وسیله‌ی»: با این ماشین نمی‌توان این همه بار را حمل کرد.
- ۳- با احمد بارها را پایین آوردم.

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس می‌توانید از فعالیت‌های متنوع زیر استفاده کنید:
* معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد هر کدام شغلی را انتخاب کنند و آن را نمایش دهند. بر روی

استفاده از وسایل مربوط به هر شغل تأکید شود. معلّم در تعامل با دانش‌آموزان با پرسش و پاسخ بر مفهوم و کاربرد کلمه‌ی «با» تأکید می‌کند. شکل نوشتاری حرف «با» هم‌زمان روی تابلو یا با کارت نوشتاری نشان داده می‌شود. سپس معلّم پس از اطمینان از درک آموزش‌های داده شده، از دانش‌آموزان می‌خواهد تا متناسب با هر شغل، وسایل و فعالیت مربوط به آن جمله را با کاربرد «با» بیان کنند، مانند:

خیاط با (چی) چه چیزی لباس می‌دوزد؟ با سوزن و نخ / خیاط با سوزن و نخ لباس می‌دوزد.

* تصویرهایی از وسایل مختلف روی تابلوی کلاس چسبانده شود. معلّم توجه دانش‌آموزان را به تصویرها جلب کرده و با دست حرف «با» را نشان می‌دهد و با حرکت دست به سمت تصویر یکی از وسایل، ترکیب («با» + اسم) مانند: با لیوان و... را می‌گوید. با پرسش و پاسخ در مورد اینکه با هر کدام از این وسایل چه کاری انجام می‌دهند با دانش‌آموزان صحبت کرده و جمله‌ای بیان می‌نماید: «ما با لیوان آب می‌خوریم.» ترکیب با + اسم / جمله‌ی حاوی ترکیب توسط معلّم بیان تا دانش‌آموزان آن تصویر یا شکل نوشتاری را نشان دهند. سپس دانش‌آموزان با راهنمایی معلّم ترکیب حرف «با + اسم» جمله‌های مرتبط و مناسب می‌گویند و در پایان رونویسی از مطالب آموزش داده شده و تمرین شده، انجام می‌گیرد.

* نوشتن دو جمله بر روی تابلوی کلاس تا دانش‌آموز پس از خواندن جمله با توجه به تصویری که معلّم به او داده است، جمله‌ی مناسب را انتخاب کند. عکس این فعالیت را نیز می‌توان به این صورت انجام داد که دو تصویر روی تابلو نصب شود و دانش‌آموز با توجه به کارت نوشتاری جمله‌ای که معلّم به او داده تصویر مناسب را انتخاب کند (خواندن).

* معلّم از دانش‌آموزان می‌خواهد در درسی از کتاب فارسی که انتخاب کرده است، دور ترکیب‌ها و جمله‌های دارای «با» خط بکشند. درباره‌ی آن جمله‌ها با دانش‌آموزان صحبت می‌کند و رونویسی آن‌ها به عنوان تکلیف به دانش‌آموزان ارائه می‌گردد (خواندن و نوشتن)

* ارائه‌ی تصویرهای متنوع همراه با جمله‌های ناقص به دانش‌آموزان و راهنمایی آن‌ها تا

جمله‌ها را با کلمه‌ی مناسب کامل نمایند.

* تکمیل جمله‌های ناقص توسط دانش‌آموزان با استفاده از کارت‌های نوشتاری حرف «با» و حرف «و» که بر روی تابلو نصب شده است (یادآوری آموخته‌های قبلی و تمایز آن‌ها به یادگیری جدید).

* نشان‌دادن تصویری از فعالیت‌های مختلف افراد و جلب توجه دانش‌آموزان به تصویر و با آن‌ها در مورد فعالیت‌ها گفت‌وگو کرده و پرسش و پاسخ انجام شود. مانند: «امین با چه کسی آدم برفی می‌سازد؟» معلم دانش‌آموزان را راهنمایی می‌کند تا هر دانش‌آموز به تناسب آن جمله‌ای با کاربرد حرف اضافه‌ی «با» بگوید و روی تابلو بنویسد.

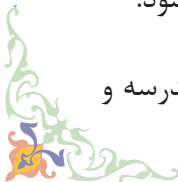
* گروه‌بندی دانش‌آموزان و تهیه کارت‌های نوشتاری و تصویری جمله‌های پرسش و پاسخ برای هر گروه، سپس معلم به هر گروه یک تصویر و کارت پرسش و پاسخ مربوط به آن را می‌دهد و با ایجاد فضای رقابت آن‌ها را تشویق می‌کند تا با به کارگیری حرف «با» جاهای خالی در جمله‌های پرسش یا پاسخ را کامل کنند. سپس یکی از اعضای هر گروه جمله‌ها را برای دوستانش می‌خواند.

نکته‌های تدریس

* در اجرای فعالیت‌ها همراه با دانش‌آموزان درباره‌ی تصویرها گفت‌وگو نمایید و با بیان جمله‌هایی مناسب آن‌ها را با مفهوم و کاربرد حرف اضافه‌ی «با» آشنا نمایید. در ابتدا فقط روی ترکیب «با + اسم» تأکید کنید سپس در جمله به کار ببرید.

* برای درک بهتر مفهوم و کاربرد حرف اضافه‌ی «با» بهتر است در تدریس هنگام بیان جمله‌ها علاوه بر بیان شفاهی، هم‌زمان به صورت نوشتاری هم ارائه شوند، یعنی روی تابلو نوشته شوند یا به صورت «کارت نوشتاری» به دانش‌آموزان نشان داده شود. حرف اضافه‌ی «با» در کارت نوشتاری یا روی تابلو به صورت برجسته و به رنگ دیگر نشان داده شود.

* تأکید می‌شود که آموزش حرف اضافه‌ی «با» در شرایط و بافت طبیعی (کلاس، مدرسه و

خانه) آموزش داده شوند و از آموزش در شکل غیرطبیعی و هم چنین از آموزش رسمی و مستقیم دستور زبان فارسی اجتناب گردد.

* بعد از انجام برخی فعالیت‌ها و تمرین‌ها از دانش‌آموزان بخواهید تا جمله‌ها را بخوانند. بعد از خواندن جمله‌ها توسط دانش‌آموزان و اطمینان از درک جمله‌ها توسط آن‌ها پیشنهاد می‌شود رونویسی جمله‌ها به‌عنوان تکلیف منزل به دانش‌آموزان داده شود.

* در تدریس‌ها ابتدا هر فعالیت با همراهی معلم انجام می‌شود. سپس دانش‌آموزان با راهنمایی معلم در تعامل با یکدیگر فعالیت موردنظر را اجرا می‌کنند.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی بازی کنید و بیاموزید

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی همراه با درک مفهوم و کاربرد حرف اضافه‌ی «با» می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

آموزگار گرامی، بازی‌ای که در این تمرین آمده است در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و ترکیب‌ها و جمله‌هایی را با تأکید بر کاربرد حرف اضافه‌ی «با» بیان کنید و هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببینید، بشنوید و بگویید

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی ترکیب‌ها و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد حرف اضافه‌ی «با» می‌باشد.

برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصاویری را با استفاده از تصویرهای داده شده در دو صفحه‌ی موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما ترکیب‌ها و جمله‌هایی با کاربرد حرف اضافه‌ی «با» به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوانید

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی ترکیب‌ها و جمله‌ها با تأکید بر کاربرد حرف اضافه‌ی «با» برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید، با بیان حرف «با» در کنار هر تصویر، ترکیبی بیان می‌شود و جمله‌های ساخته شده از آن ترکیب را روخوانی کنید سپس جمله‌ی مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌های مربوط به هر تصویر را بخواند و با توجه به تصویر بازگو کند.

همکار گرامی، برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خودانگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌ها، انتخاب جمله‌ی متناسب با تصویر داده شده می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌هایی که در کنار هر تصویر قرار دارد، را بخوانند و با دقت به

تصویر داده شده نگاه کنند. سپس جمله‌ی درست متناسب با تصویر داده شده را با هدایت و راهنمایی شما پیدا کنند و علامت بزنند و هم‌زمان بر کاربرد حرف اضافه‌ی «با» تأکید نمایید و جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس با توجه به تصویر بازگو نمایند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق تشخیص و وصل تصاویر مرتبط داده شده مانند نمونه، خواندن جمله‌های ناقص داده شده، کامل کردن جمله‌های ناقص داده شده با توجه به ترکیبات مرتبط شده در بالای صفحه و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره‌ی جزئیات تصویر با آن‌ها صحبت کنید و از آن‌ها بخواهید مانند نمونه داده شده اجزای کلمه‌ها و تصویرهای مربوط به هم را با خطی به هم وصل نمایند و بیان نمایند سپس از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های ناقصی را که در قسمت پایین تمرین مورد نظر آمده است را بخوانند و با هدایت و راهنمایی شما به تصویرها و کلمه‌های مربوط به خودشان با خطی وصل نمایند و در جاهای خالی بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

با دوربین ..... عکاس با دوربین عکس گرفت.

با قاشق ..... علی با قاشق شربت را هم زد.

با سبزی و رشته ..... مادر با سبزی و رشته آش می‌پزد.

با حوله ..... آن‌ها با حوله دست و صورتشان را خشک می‌کنند.

با نخ و سوزن ..... خیاط با نخ و سوزن لباس می‌دوزد.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جمله‌های ناقص داده شده با استفاده از شناسایی حرف مناسب و یادآوری دانسته‌های قبلی درباره‌ی حرف «و» می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید با دقت جمله‌های ناقص را بخوانند و با هدایت و راهنمایی شما جاهای خالی جمله‌ها را با کمک حروف داده شده کامل نمایند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، نوشتن جمله‌هایی با استفاده از کلمه‌های داده شده (با + اسم) و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها و کلمه‌های داده شده خوب نگاه کنند و آن‌ها را بخوانند سپس با هدایت و راهنمایی شما جمله‌هایی با استفاده از کلمه‌های داده شده، بیان کنند و بنویسند و آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و با توجه به هر تصویر بازگو نمایند.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، نوشتن عبارت‌هایی با تأکید بر استفاده از حرف اضافه‌ی «با» و نوشتن جمله‌هایی با استفاده از ترکیب‌های جدید نوشته شده و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها خوب نگاه کنند و عبارت‌هایی با تأکید بر استفاده از حرف

اضافه‌ی «با» بیان نمایند و بنویسند سپس با هدایت و راهنمایی شما جمله‌هایی با استفاده از ترکیب‌های جدید نوشته شده، بیان کنند و در جاهای خالی بنویسند و آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و با توجه به هر تصویر جمله را بازگو نمایند.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین یادآوری دانسته‌های قبلی، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خواننداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن پاسخ‌های داده شده و نوشتن جمله‌ی پرسشی متناسب با پاسخ مورد نظر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره‌ی جزئیات تصویر با آن‌ها صحبت کنید و از آن‌ها بخواهید که با دقت پاسخ‌ها را بخوانند و درباره‌ی آن صحبت کنید و از دانش‌آموزان بخواهید تا جمله‌های پرسشی متناسب با پاسخ‌های داده شده را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) در جاهای خالی بنویسند و پس از نوشتن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس در تعامل دو طرفه پرسش و پاسخ را بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

رضا با چه چیزی خط راست را کشید؟

نوزاد با چه چیزی شیر می‌خورد؟

مادر و مادر بزرگ با چه چیزی لباس می‌بافند؟

حسن با چه کسی کشتی گرفت؟

تمرین ۹:

هدف از این تمرین یادآوری دانسته‌های قبلی، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن پاسخ‌های داده شده و نوشتن جمله‌ی پرسشی متناسب با پاسخ مورد نظر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره‌ی جزئیات تصویر با آن‌ها صحبت کنید و از آن‌ها بخواهید که با دقت پاسخ‌ها را بخوانند و درباره‌ی آن صحبت کنید و از دانش‌آموزان بخواهید تا جمله‌های پرسشی متناسب با پاسخ‌های داده شده را با هدایت راهنمایی شما (در صورت نیاز) در جاهای خالی بنویسند و پس از نوشتن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس در تعامل دو طرفه پرسش و پاسخ را بازگو نمایند..

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

امین با چه کسی آدم برفی می‌سازد؟

رفتگر با چه کسی حرف زد؟

محسن با چه کسی شطرنج بازی می‌کند؟

بچه‌ها با چه کسانی غذا می‌خورند؟

تمرین ۱۰:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های پرسشی داده شده و نوشتن پاسخ متناسب با جمله پرسشی مورد نظر با تأکید بر کاربرد حرف اضافه «با» می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت جمله‌های پرسشی را بخوانند، درباره‌ی تصویر کلی داده شده با آنها صحبت کنید و از دانش‌آموزان بخواهید که با توجه به حرف اضافه «با» پاسخی مناسب به جمله پرسشی داده و در جاهای خالی بنویسند و پس از نوشتن، آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس در تعامل با هم با توجه به تصویر، پرسش و پاسخ انجام دهند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

رفتگر با جارو برگ‌ها را جمع می‌کند.

علی با دوستش ماشین را هل دادند.

زهره با مادرش بلیط می‌خرد.

بچه‌ها با عمویشان خداحافظی کردند.

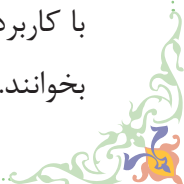
پلیس با دخترها حرف می‌زند.

تمرین ۱۱:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، نوشتن جمله‌هایی با توجه به تصویر داده شده و کاربرد حرف اضافه‌ی «با» می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها خوب نگاه کنند و با هدایت و راهنمایی شما جمله‌هایی با کاربرد حرف اضافه‌ی «با» بیان کنند و بنویسند و آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند.

عنوان: حرف اضافه‌ی «در»

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با درک مفهوم و کاربرد حرف اضافه «در»

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد حرف اضافه «در»، آن را در جمله بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت تصویری و نوشتاری، فیلم و انیمیشن، تصویر، اشیا و وسایل مختلف، ماکت،

داستانهای تصویری سریالی

روش‌های تدریس پیشنهادی: گردش علمی، نمایشی، مشاهده‌ای

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
حرف اضافه ی «در»	۳ ساعت	هفته ی اوّل
حرف اضافه ی «در»	۳ ساعت	هفته ی دوم

نکات دستوری :

حرف اضافه «در» بیشتر در موارد زیر به کار می رود:

الف. برای نشان دادن ظرفیت زمان یا مکان:

یخ را در کاسه ریختم.

در روز سه بار غذا می خوریم.

ب. به معنی «در موضوع»، «درباره ی» و «در خصوص»: در این قضیه چه نظری دارید؟

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس از فعالیت های متنوع زیر می توانید استفاده کنید:

* نمایش فیلم / تصویر از مکان های مختلف که انسان، حیوان و... در آن دیده می شود، به دانش آموزان ارائه می گردد یا از قرارگیری اشیا و افراد در فضای کلاس استفاده می شود. معلم جمله هایی با تأکید بر کاربرد حرف اضافه ی «در» بیان می کند. هم زمان با بیان جمله ها کارت نوشتاری حرف «در» به دانش آموزان نشان داده می شود. معلم در تعامل با دانش آموزان آن ها را به بیان جمله های مشابه هدایت می کند.

مانند: در مزرعه/ کشاورز در مزرعه کار می‌کند. // در لانه/ جوجه در لانه است. // در کمد/ کتاب‌ها در کمد هستند.

درک شنیداری و خواندن دانش‌آموزان در همین تمرین با نشان دادن تصویر یا قسمتی از یک فیلم که مرتبط با جمله‌ی بیان شده یا صورت نوشتاری ارائه شده است، ارزیابی و تمرین می‌گردد. برای تکمیل مراحل چهارگانه زبان‌آموزی رونویسی و نوشتن جملات تکالیف و تمرینات بعدی هستند.

* تصویرهایی از وسایل و فضاهای مختلف روی تابلوی کلاس چسبانده شود. معلم توجه دانش‌آموزان را به تصویرها جلب کرده و با دست حرف «در» را نشان می‌دهد و با حرکت دست به سمت تصویر یکی از فضاها/ مکان‌ها، ترکیب («در» + اسم) را بیان می‌کند مانند در کیف / در آشپزخانه و...، بعد از تقلید دانش‌آموزان از معلم و نشان دادن و بیان ترکیب‌ها (درک و بیان)، درباره‌ی هر کدام از ترکیب‌ها جمله‌ای بیان و نوشته می‌شود و همان مراحل درک و بیان نوشتاری برای رسیدن به اهداف آموزش تمرین و تکرار می‌شوند؛ مانند: من در کیف دفتر و کتاب گذاشتم. / یخچال در آشپزخانه است. / و...

* آماده کردن یک ماز که مطابق با آن وسایل، حیوانات، انسان‌ها یا ... بایستی به فضای خاص خودشان مرتبط شوند، کشیده می‌شود و در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌گیرد، معلم می‌تواند ترکیبی را بگوید و دانش‌آموزان در مسیر درست ماز حرکت کنند و دو مورد را به هم برسانند و ترکیب را بیان و بنویسند. یا با توجه به دانش خود ماز را انجام دهند و ترکیب‌ها و جمله‌های مرتبط را با راهنمایی معلم بگویند و بنویسند؛ مانند:

دکتر در بیمارستان / تلفن در اتاق / سیب در دست / و ...

دکتر در بیمارستان کار می‌کند. / من تلفن را در اتاق دیدم. / او سیب در دست دارد. / و...

* نصب تصویرهای داستان بر روی تابلوی کلاس و تعریف کردن داستان با استفاده از تصویرها توسط معلم برای دانش‌آموزان، سپس آن‌ها را راهنمایی می‌کند تا هر یک از دانش‌آموزان با توجه به تصویر مورد نظر جمله‌ای مناسب با به کارگیری حرف اضافه‌ی «در» بگوید. پس از اطمینان از درک تصویر و بیان جمله‌ی مناسب، آن را بنویسد.

* دادن یک تصویر مشترک به دانش‌آموزان تا مواردی را مطابق دستورالعمل معلم یا جمله‌ی بیان شده روی آن تصویر نقاشی کنند. مانند: در گلدان گل بکش. / میوه‌ها در سبد هستند. بعد از اجرا شدن دستورالعمل، دانش‌آموزان با توجه به تصویر در تعامل با هم جمله‌هایی مناسب با به کارگیری حرف اضافه‌ی «در» بگویند (شنیدن، سخن گفتن، خواندن).

* نصب دو تصویر بر روی تابلو تا دانش‌آموزان با توجه به جمله‌ای که معلم می‌گوید، تصویرهای مناسب را انتخاب کند. هر دانش‌آموز با راهنمایی معلم جمله‌های دیگری در ارتباط با هر تصویر بگوید و بنویسد. (شنیدن، سخن گفتن، نوشتن).

* معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد در درسی از کتاب فارسی که انتخاب کرده است، دور ترکیب‌ها و جمله‌های دارای «در» خط بکشند. درباره‌ی آن جمله‌ها با دانش‌آموزان صحبت می‌کند و رونویسی آن‌ها به عنوان تکلیف به دانش‌آموزان ارائه می‌گردد (خواندن و نوشتن).

* ارائه‌ی تصویرهای متنوع همراه با جمله‌های ناقص به دانش‌آموزان و راهنمایی آن‌ها تا جمله‌ها را کامل نمایند. خواندن و رونویسی دوباره جمله‌ها انجام شود (خواندن، نوشتن).

* تصویر، ماکت یا وسیله‌ای به دانش‌آموزان نشان داده شود. معلم کارت نوشتاری کلمه‌هایی مانند: در خیابان/ در سطل و... با توجه به آن چه دانش‌آموزان می‌بینند، تهیه کرده و به هر دانش‌آموز یک کارت می‌دهد. هر دانش‌آموز با استفاده از آن کلمه و راهنمایی معلم جمله‌ای بنویسد و برای دوستانش بخواند.

نکته‌های تدریس

* از توانایی تمایز دانش‌آموزان خودبین «در» (ورودی) و حرف اضافه «در» مطمئن شوید و در صورت نیاز آن را در اولویت تدریس خود قرار دهید.

* در اجرای فعالیت‌ها همراه با دانش‌آموزان درباره‌ی تصویرها گفت‌وگو نمایید و با بیان جمله‌هایی مناسب، آن‌ها را با مفهوم و کاربرد حرف اضافه‌ی «در» آشنا نمایید. در ابتدا فقط روی ترکیب «در+اسم» تأکید کنید سپس در جمله بکار ببرید.

* برای درک بهتر مفهوم و کاربرد حرف اضافه‌ی «در» بهتر است هنگام بیان جمله به صورت هم‌زمان حرف اضافه‌ی «در» در کارت نوشتاری یا روی تابلوی کلاس نیز به صورت برجسته نشان داده شود.

* درک شفاهی و خواننداری جمله‌های دارای حرف اضافه‌ی «در» دارای اولویت است. سپس نوبت به آموزش بیان شفاهی و نوشتاری می‌رسد. بنابراین در ابتدا تصویر یا فعالیت مرتبط با جمله‌ی ارائه شده به دانش‌آموز نشان داده می‌شود. سپس بیان شفاهی و نوشتاری در قالب جمله‌ای برای یک تصویر یا فعالیت صورت می‌گیرد.

* در صورت توانایی درکی دانش‌آموزان لازم است هم‌معنایی «در» با کلمه‌ی «توی» به آن‌ها آموزش داده شود.

* در تدریس‌ها و فعالیت‌های پیشنهادی، ابتدا هر فعالیت با همراهی شما انجام می‌شود تا پس از درک مفهوم تدریس شده، دانش‌آموزان با راهنمایی شما و در تعامل با یکدیگر فعالیت موردنظر را اجرا کنند و جمله‌هایی با کلمه‌ی هدف بگویند.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کنید و بیاموزید

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی همراه با درک مفهوم و کاربرد حرف اضافه‌ی «در» می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

آموزگار گرامی، بازی این تمرین را در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و ترکیب‌ها و جمله‌هایی را با تأکید بر کاربرد حرف اضافه‌ی «در» بیان کنید. هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببینید، بشنوید و بگویید

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی ترکیب‌ها و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد حرف اضافه‌ی «در» می‌باشد.

برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با توضیح ارائه شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصاویری را با استفاده از تصویرهای داده شده در دو صفحه‌ی موردنظر از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما ترکیب‌ها و جمله‌هایی با کاربرد حرف اضافه‌ی «در» به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوانید

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی ترکیب‌ها و جمله‌ها با تأکید

بر کاربرد حرف اضافه‌ی «در» برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه دانش‌آموزان در تصویرها می‌بینند سخن بگویید. با بیان حرف «در» در کنار هر تصویر، ترکیبی بیان می‌شود و جمله‌های ساخته شده از آن ترکیب را روخوانی کنید سپس جمله‌ی مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌های مربوط به هر تصویر را بخواند و با توجه به تصویر بازگو کند.

همکار گرامی، برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خودانگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌ها، انتخاب تصویر متناسب با جمله‌ی داده شده و علامت زدن تصویر موردنظر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید جمله‌ای که در زیر هر دو تصویر قرار دارد، را با شما بخوانند و با دقت به تصویرهای داده شده نگاه کنند. سپس تصویر درست متناسب با جمله‌ی داده شده را با هدایت و راهنمایی شما پیدا کنند و علامت‌گذاری نمایند و هم‌زمان بر کاربرد حرف اضافه‌ی «در» تأکید نمایید و جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس برای تصویر مناسب جمله را بازگو نمایند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جمله‌های ناقص داده شده با استفاده از شناسایی ترکیب درست «در» + اسم و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید با دقت جمله‌های ناقص را بخوانند و با هدایت و راهنمایی شما جاهای خالی جمله‌ها را با کمک ترکیب‌های داده شده کامل نمایند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جمله‌های ناقص متن داستان داده شده با استفاده از عبارت‌هایی که در بالای تمرین آمده و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید با دقت جمله‌های ناقص متن داستان را بخوانند و با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) جاهای خالی جمله‌ها را با کمک عبارت‌های داده شده، کامل نمایند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و داستان را بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

مورچه در دشت بود. ابرهای زیادی در آسمان بودند. مورچه چتر در دست گرفت. مورچه خیس نشد. او در خانه روی صندلی نشست.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جمله‌های ناقص داده شده با تأکید بر کاربرد حرف اضافه «در» و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید با دقت جمله‌های ناقص متن را بخوانند و با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) جاهای خالی جمله‌ها را با تأکید بر کاربرد حرف اضافه‌ی «در» کامل نمایند و پس از کامل کردن، آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و با توجه به تصویر جمله‌ها را بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

مامان در آشپزخانه است.

نازی در لیوان چای می‌ریزد.

بابا در دست نان دارد.

حسین میوه‌ها را در سبد می‌گذارد.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جمله‌های ناقص داده شده، وصل هر جمله به تصویر مناسبش می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید با دقت به تصاویر نگاه کنند، جمله‌های ناقص را بخوانند و با هدایت و

راهنمایی شما جاهای خالی جمله‌ها را با تأکید بر کاربرد حرف اضافه‌ی «در» کامل نمایند و به تصویر مناسبش وصل نمایند سپس جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و با توجه به تصویر بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

آن‌ها در باران راه می‌روند.

اسب‌ها در دشت هستند.

ستاره‌ها در آسمان هستند.

یخچال در آشپزخانه است.

پرنده‌ها در آسمان پرواز می‌کنند.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، نوشتن جمله‌هایی با استفاده از ترکیب‌های داده شده و خواندن و بازگویی آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها و ترکیب‌های داده شده خوب نگاه کنند و آن‌ها را بخوانند سپس با هدایت و راهنمایی شما جمله‌هایی با استفاده از کلمه‌های داده شده، بیان کنند و بنویسند و جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و با توجه به تصویر بازگو نمایند.

عنوان: کلمه‌ی پرسشی «کجا»

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد کلمه‌ی پرسشی «کجا»

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد کلمه‌ی پرسشی «کجا»، پرسش و پاسخ مناسب را بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت نوشتاری و تصویری، ماکت و تصویر مکان‌های مختلف، فیلم و انیمیشن، اشیا و وسایل، اسباب بازی و...

روش‌های تدریس پیشنهادی: بازی، ایفای نقش، پرسش و پاسخ

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
حرف اضافه‌ی «کجا»	۳ ساعت	هفته‌ی اوّل
حرف اضافه‌ی «کجا»	۳ ساعت	هفته‌ی دوم

نکات دستوری:

در مکالمه‌های روزمره کلمه‌ی پرسشی «کو» کاربرد زیادی دارد که معادل نوشتاری آن «کجا» است.

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس از فعالیت‌های متنوع زیر می‌توانید استفاده کنید:

* معلم با همکاری کمک مربی و دانش‌آموزان نمایش یک کودک که وسایل خود را نمی‌داند کجا گذاشته است و می‌خواهد به مدرسه برود را اجرا می‌کنند. در تعاملات پیش آمده درباره‌ی جای هر کدام از وسایل سؤال می‌شود و پاسخ مناسب داده می‌شود، مانند: مامان جورابم کجا است؟ (کجاست؟)

معلم کلمه‌ی پرسشی «کجا» را هم‌زمان نشان می‌دهد و بر بیان آن تأکید می‌نماید. در آخر نمایش کودک به این نتیجه می‌رسد که اگر می‌خواهد به موقع به مدرسه برسد باید وسایلش را از شب قبل مرتب کند.

پس از پایان مراحل بالا، با همراهی دانش‌آموزان پرسش‌های انجام شده در نمایش به صورت کامل با برجسته کردن کلمه‌ی پرسشی «کجا» نوشته می‌شود و در تعامل معلم با دانش‌آموزان و آن‌ها با یکدیگر (دانش‌آموزان) پرسش و پاسخ با رعایت مهارت‌های ۴ گانه انجام می‌شود.

* از قرارگیری وسایل مختلف در فضای کلاس یا تصویر مکان‌های مختلف مانند جنگل که روی تابلوی کلاس نصب شده است، استفاده کنید و توجه دانش‌آموزان را به چیزهایی که در تصویر نشان داده شده جلب نمایید و نام ببرید. پرسش «اسم + کو / اسم + کجا است / هستند؟» را با نشان دادن نماد کلمه‌ی پرسشی «کجا» مطرح کنید، مانند کتاب‌ها کجا هستند؟ / شیر کو؟ / شیر کجاست؟ / و ...

دانش‌آموزان را راهنمایی کنید که مورد سؤال شده را با دست نشان دهند. هر دانش‌آموز را راهنمایی کنید که در تعامل با سایرین سؤال بپرسد و پاسخ بگیرد. در مراحل بعد رونویسی، درک خوانداری جمله‌های پرسشی و نوشتن همان پرسش‌ها بدون کمک در آموزش و تمرین مد نظر باشد.

* اجرای بازی بگرد و پیداکن به این صورت که تعدادی وسیله در جاهای مختلف بگذارید و به نوبت با هر دانش‌آموز درباره‌ی جای وسایل با استفاده از کلمه‌های پرسشی «کو / کجا» پرسش و پاسخ انجام دهید.

مانند: مداد قرمز کو (کجاست)؟ / سیب کجا بود؟

این بازی را به این صورت هم می‌توان انجام داد که چند وسیله روی میز قرار دهید تا همه‌ی دانش‌آموزان آن‌ها را ببینند. سپس یکی از دانش‌آموزان از کلاس بیرون برود و معلم یکی از وسیله‌های روی میز را بردارد و در جای دیگری از کلاس قرار دهد. بعد از این جابه‌جایی، دانش‌آموز وارد کلاس می‌شود و با دیدن جای خالی آن وسیله و بیان نام آن با پرسش معلم به دنبال آن وسیله در کلاس بگردد و آن را پیدا کند.

مانند: گلدان کجاست؟ گلدان را کجا بردید؟

توپ کو؟

* نوشتن پرسش‌ها بر روی تابلو با برجسته کردن کلمه‌ی پرسشی «کجا» و راهنمایی دانش‌آموزان برای خواندن و درک پرسش و دادن پاسخ مناسب، با توجه به تصاویر یا فعالیت‌های ارائه شده در کلاس به منظور ایجاد مهارت‌های درک خواندن و بیان شفاهی صورت می‌گیرد.

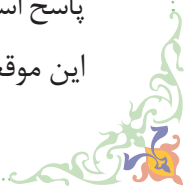
* نصب یک تصویر از یک مکان که دارای اجزا و وسایلی در جاهای مختلف باشد. گروه‌بندی دانش‌آموزان و تهیه کارت‌های نوشتاری از جمله‌های پرسش با به کارگیری کلمه‌ی «کو» / «کجا» و جمله‌های پاسخ برای هر گروه، سپس معلم به هر گروه تعدادی کارت پرسش و پاسخ می‌دهد و آن‌ها را تشویق می‌کند تا با توجه به تصویر، کارت نوشتاری هر پرسش را با کارت پاسخ مناسب آن در کنار هم قرار دهد. سپس یکی از اعضای هر گروه جمله‌ها را برای دوستانش می‌خواند (بیان شفاهی و درک نوشتاری).

* نمایش قسمتی از فیلم یا انیمیشن کوتاه برای دانش‌آموزان و پس از دیدن هر قسمت فیلم، معلم چند پرسش بر روی تابلو با برجسته کردن کلمه‌ی پرسشی «کجا» می‌نویسد و دانش‌آموزان را برای خواندن و درک پرسش و دادن پاسخ مناسب، راهنمایی می‌کند.

* چسباندن تصاویری از اشیاء، حیوانات و ... در دفتر دانش‌آموزان و نوشتن پرسش با استفاده از کلمه‌ی پرسشی «کجا» تا هر دانش‌آموز با توجه به تصویر، پاسخ مناسب را بنویسد. در مرحله‌ی بعد دانش‌آموز با توجه به تصویر پرسش مناسب برای هر پاسخ را بنویسد. سپس پرسش و پاسخ‌ها را در کلاس برای دوستانش بخواند. یا به عنوان تکلیف پرسش و پاسخ‌ها در منزل با اعضای خانواده انجام شود.

نکته‌های تدریس:

در هنگام تدریس به تناوب جمله‌ی پرسشی «اسم + کو؟» و «اسم + کجا است؟» در پرسش و پاسخ استفاده کنید و به هم معنایی «کو» که گاهی در محاورات به جای «کجا» به کار می‌رود در این موقعیت اشاره کنید و به دانش‌آموزان آموزش داده شود. مانند: کتابم کو؟ / کتابم کجاست؟

* درک جمله‌های پرسشی با کلمه‌ی پرسشی «کجا» اولویت دارد. پس ابتدا باید دانش‌آموزان به درک شنیده‌ها و خوانده‌های مربوط به پرسش و پاسخ برسند. سپس بیان شفاهی و نوشتاری مدنظر قرار بگیرد. به این معنا که تا دانش‌آموزی پرسش را چه به صورت گفتن و چه به صورت خواندن درک نکند نمی‌تواند پرسش و پاسخ‌ها را بگوید و بنویسد.

* در تدریس باید پرسش و پاسخ‌ها، علاوه بر بیان شفاهی، به صورت نوشتاری هم ارائه شوند، یعنی جمله‌ها روی تابلو نوشته شوند یا به صورت کارت نوشتاری به دانش‌آموزان نشان داده شوند و کلمه‌ی پرسشی «کجا» برجسته شود.

* بیان پرسش با استفاده از کلمه‌ی پرسشی «کجا» چه به صورت شفاهی و چه به صورت نوشتاری از اهمیت خاصی در تعاملات دانش‌آموزان آسیب دیده شنوایی برخوردار است زیرا دانش‌آموزان ما بعد از درک شفاهی و خوانداری این کلمه‌ها به استفاده از آن‌ها در تعاملاتشان سوق داده نمی‌شوند در واقع معمولاً در نقش پرسش‌گر ظاهر نمی‌شوند، بنابراین در انجام همه‌ی فعالیت‌ها بیان شفاهی و نوشتاری پرسش توسط دانش‌آموزان حتماً مورد توجه قرار گیرد.

* جمله‌های پرسشی با کلمه‌ی «کجا» تنها در قالب اسم + کجا ست / است / هستند؟ ارائه نشوند بلکه با افعال مختلف هم تمرین و تکرار صورت بگیرد؛ مانند: بچه کجا می‌خوابد؟ / زنبور کجا زندگی می‌کند؟

* در تدریس‌ها ابتدا هر فعالیت با همراهی شما انجام می‌شود، سپس با راهنمایی شما، دانش‌آموزان در تعامل با یکدیگر فعالیت مورد نظر را اجرا کنند.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کنید و بیاموزید

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی همراه با درک مفهوم و کاربرد کلمه‌ی پرسشی «کجا» در جمله‌های پرسشی و بیان پاسخ مناسب به پرسش‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرمی، بازی را که در این تمرین آمده است در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و همراه با درک پرسش، جمله‌هایی پرسشی با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی پرسشی «کجا» بیان کنید و هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببینید، بشنوید و بگویید

الف:

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتارخوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و درک و بیان شفاهی جمله‌هایی پرسشی با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی پرسشی «کجا» و بیان پاسخ مناسب به پرسش‌ها می‌باشد.

برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با توضیح ارائه شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویری مورد نظر را از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما با درک پرسش، جمله‌هایی پرسشی با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی پرسشی «کجا» بیان کنند.

آن‌ها را به بیان پاسخ مناسب به پرسش‌ها به صورت شفاهی، ترغیب نمایید (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوانید

هدف از این تمرین: درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌های پرسشی با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی پرسشی «کجا»

بیان پاسخ مناسب به پرسش‌ها، برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و جمله‌ها را روخوانی کنید و در تعامل با دانش‌آموزان پرسش و پاسخ انجام دهید. سپس جمله‌های مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌های مربوط به هر تصویر را بخواند و در تعامل با دوستانش پرسش و پاسخ‌ها را بازگو کند. همکارگرمی، برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خود انگیزه، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌های پرسشی با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی پرسشی «کجا»، انتخاب پاسخ مناسب هر پرسش از طریق انتخاب تصویر متناسب با جمله پرسشی داده شده و علامت گذاری آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های پرسشی مقابل هر دو تصویر را بخوانند و با دقت به تصویرها نگاه کنند. سپس تصویر درست را پیدا کنند و علامت بزنند. در تعامل دو نفره پرسش و پاسخ با استفاده از جمله‌ی پرسشی و تصویر مربوط انجام شود.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک خوانداری، بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های پرسشی داده شده، تشخیص صحیح پاسخ مناسب جمله پرسشی داده شده (مکان) و نوشتن آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از هر دانش‌آموز بخواهید که جمله‌ی پرسشی داده شده را بخواند سپس با توجه به تصاویرها کلمه‌ها را بخواند و پاسخ درست متناسب با جمله‌ی پرسشی داده شده را از بین کلمه‌ها انتخاب کند، بخواند و بنویسد سپس پرسش‌ها و پاسخ‌ها را در تعاملات دو طرفه بازگو نماید.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری، بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های پرسشی داده شده، تشخیص پاسخ مناسب جمله‌ی پرسشی داده شده و وصل کردن درست آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از هر دانش‌آموز بخواهید که جمله‌ی پرسشی داده شده را بخواند سپس به تصویر کلی داده شده خوب دقت کند و پاسخ درست متناسب با جمله‌ی پرسشی داده شده را با هدایت و راهنمایی شما از بین پاسخ‌ها انتخاب کند، وصل نماید و بخواند سپس پرسش‌ها و پاسخ‌ها را در تعاملات دو طرفه بازگو نماید.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های پرسشی داده شده و نوشتن پاسخ متناسب با جمله‌ی پرسشی مورد نظر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که به تصویرها خوب نگاه کنند و با دقت جمله‌های پرسشی را بخوانند و درباره‌ی آن صحبت کنند و از آنها بخواهید تا پاسخ متناسب با جمله‌های پرسشی داده شده را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) در جاهای خالی بنویسند و پس از نوشتن، جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس در تعامل با یکدیگر پرسش و پاسخ مربوط به هر تصویر را انجام دهند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

ماهی‌فروش‌ها ماهی‌ها را در بازار می‌فروشند.

خط‌کش زیر دفتر است.

این‌جا مسجد است.

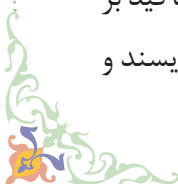
پدر گل را در گلدان می‌گذارد.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن پاسخ‌های داده شده و نوشتن جمله‌ی پرسشی متناسب با پاسخ مورد نظر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که به تصویرها نگاه کنند و با دقت پاسخ‌ها را بخوانند و درباره‌ی آن صحبت کنید. از آنها بخواهید تا جمله‌های پرسشی متناسب با پاسخ‌های داده شده را (با تأکید بر مورد پرسش قرار گرفتن مکان) با استفاده از کلمه‌ی پرسشی «کجا» در جاهای خالی بنویسند و

پس از نوشتن، جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

محمد در کجا قرآن می‌خواند؟

نازنین کتاب‌ها را در کجا می‌گذارد؟

آن‌ها در کجا ایستاده‌اند؟

حیوان‌ها در کجا هستند؟

گربه زیر کجا است؟

تمرین ۸:

هدف از این تمرین یادآوری دانسته‌های قبلی، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خواننداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های پرسشی و پاسخ‌های داده شده و نوشتن پرسش یا پاسخ متناسب می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که به تصویرها خوب نگاه کنند و با دقت جمله‌ها را بخوانند و درباره‌ی آن‌ها صحبت کنید و از آنها بخواهید تا کلمه‌های مناسب را در جمله‌های پرسشی یا پاسخ‌های ناقص داده شده در جاهای خالی بنویسند و پس از نوشتن، جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس در تعامل دو طرفه پرسش‌ها و پاسخ‌ها را با توجه به هر تصویر بازگو نمایند.

عنوان: حرف اضافه‌ی «به»

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد حرف اضافه‌ی «به»

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد حرف اضافه «به»، آن را در جمله بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت نوشتاری و تصویری، نقاب‌هایی با صورت حیوانات، کتاب داستان تصویری، فیلم ، وسایل و تصویرهای مختلف

روش‌های تدریس پیشنهادی: ایفای نقش، بازی، مشاهده‌ای

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
حرف اضافه‌ی «به»	۳ ساعت	هفته‌ی اوّل
حرف اضافه‌ی «به»	۳ ساعت	هفته‌ی دوم

نکات دستوری :

حرف اضافه‌ی «به» بیشتر در موارد زیر به کار می‌رود:

- ۱- برای نشان دادن انتها و پایان عملی در مکان و جز آن‌ها: از تهران به قم با قطار رفتم (عمل رفتن در قم پایان یافته است).
- ۲- برای سوگند: به خدا که وظیفه‌ام را انجام دادم.
- ۳- به معنی «در حق»، «نسبت به»: شما به من لطف دارید.
- ۴- برای نشان دادن ظرفیت: به اتاق وارد شد.

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس از فعالیت‌های متنوع زیر می‌توانید استفاده کنید:

* معلم نقاب‌هایی با صورت حیوانات و تصاویری از غذای مربوط به آن‌ها را تهیه می‌کند. دانش‌آموزان به دو گروه تقسیم می‌شوند. از گروهی خواسته می‌شود تا نقاب‌ها را به صورت بزنند و گروه دیگر در حالی که غذای آن‌ها را به دست گرفته‌اند با راهنمایی معلم، غذا را به سمت حیوان‌ها می‌برند. روی تابلوی کلاس حرف «به» رنگی و برجسته نوشته شده و تصویر همان حیوانات نقاب‌ها در اطراف آن نقاشی می‌شوند.

معلم توجه دانش‌آموزان را به تصویرها و حرف «به» در میان آنها جلب می‌کند و هم‌زمان با دادن غذاها به حیوانات معلم ترکیب «به+ نام حیوان» را بیان می‌کند. این کار با راهنمایی معلم و توسط دانش‌آموزان تکرار می‌شود. در مرحله بعد معلم جمله‌ای با تأکید بر کاربرد حرف اضافه «به» بیان می‌کند. سپس معلم از هر دانش‌آموز می‌خواهد مانند: او ترکیب / جمله‌ای در ارتباط با غذا دادن به حیوان‌ها بگوید.

مانند: علی به گوسفند علف داد. محمد به جوجه دانه می‌دهد. جمله‌ها رو تابلو و در دفتر دانش‌آموزان بازنویسی می‌گردند.

* روی تابلوی کلاس، حرف «به»، رنگی و برجسته نوشته و تعدادی تصویر در اطراف آن چسبانده شود. توجه دانش‌آموزان را به تصویرها و حرف «به» در میان آنها جلب کنید. با دست، حرف «به» را نشان دهید و یکی از تصاویر را برداشته و در کنار حرف «به» چسبانده و ترکیب به + اسم مانند: به مسجد / به آموزگار / به دیوار / و ..... را بگویید و از آنها بخواهید مانند شما عمل کنند و حرف «به» و تصویر اسم مربوط را نشان دهند. سپس آنها را راهنمایی کنید که جمله‌ای را با ترکیب مربوط بیان نمایند. جمله‌ها را روی تابلو و در دفتر دانش‌آموزان بازنویسی و دوباره خوانی نمایید.

* قسمتی از یک فیلم کوتاه یا انیمیشن حیوانات یا افراد در موقعیت‌های مختلف، برای دانش‌آموزان نمایش داده شود. سپس با دانش‌آموزان، با استفاده و تأکید بر حرف «به» گفت‌وگو کنید و در تعامل با آنها به پرسش و پاسخ بپردازید. آن‌ها را برای بیان (شفاهی و نوشتاری) جمله‌هایی مناسب با استفاده از حرف «به» راهنمایی نمایید.

مانند: مادر به کجا رفت؟ / علی به چه چیزی آب داد؟

به آشپزخانه / مادر به آشپزخانه رفت. به گل / علی به گل آب داد. و....

رونویسی جمله‌های پرسش و پاسخ به عنوان تکلیف منزل به دانش‌آموزان داده شود.

* تصویرهایی بر روی تابلو نصب و برای هر تصویر دو کارت نوشتاری تهیه شود که روی هر کدام ترکیب/ جمله‌ای با به کارگیری حرف اضافه‌ی «به» نوشته شده است. هر دانش‌آموز باید ترکیب/ جمله‌ی هر کارت را بخواند و با توجه به تصویر جمله/ ترکیب درست را انتخاب کند. در مرحله بعد تصاویر در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌گیرد تا جمله مناسب آن را بگویند و بنویسند (سخن گفتن خواندن، نوشتن).

* نوشتن جمله‌های ناقص روی تابلو و تکمیل آن‌ها توسط دانش‌آموزان با توجه به فعالیت انجام داده شده یا تصویرهای ارائه شده (و بر به کارگیری درست از حرف اضافه‌ی «به» تأکید شود). سپس جمله‌ها توسط هر دانش‌آموز خوانده می‌شود. نوشتن جمله‌ها در دفتر، از دانش‌آموزان خواسته شود (خواندن و نوشتن).

* چسباندن تصویری از افراد، حیوانات، مکان‌ها و ... در دفتر دانش‌آموزان و نوشتن چند پرسش با به کارگیری حرف اضافه‌ی «به» تا هر دانش‌آموز با توجه به تصویر، پاسخ مناسب هر پرسش را بنویسد. سپس پرسش و پاسخ‌ها را در کلاس برای دوستانش بخواند.

نکته‌های تدریس:

* در هنگام اجرای فرایند یاددهی و یادگیری بهتر است معلم به‌طور هم‌زمان با بیان ترکیب / جمله و تأکید بر روی حرف اضافه‌ی «به» کارت نوشتاری آن را نیز نشان دهد.

* در ابتدای تدریس تأکید بر درک و بیان صورت ترکیب «به + اسم» است سپس کاربرد آن در جمله آموزش، تمرین و تکرار می‌شود.

* در تدریس‌ها و فعالیت‌های پیشنهادی مربوط ابتدا هر فعالیت با همراهی معلم انجام می‌شود تا پس از درک مفهوم تدریس شده، دانش‌آموزان با راهنمایی و در تعامل با یکدیگر، فعالیت مورد نظر را اجرا کنند و جمله‌هایی با حرف اضافه‌ی «به» بگویند.

* شنیدن، خواندن و درک جمله‌های دارای حرف اضافه‌ی «به» بر گفتن و نوشتن مقدم است.

* وقتی صحبت از برجسته کردن حرف اضافه در بیان و نوشتار جمله‌ها می‌شود، منظور گفتن با تأکید در بیان شفاهی و نوشتن پررنگ‌تر و یا با رنگ قرمز آن حرف اضافه است.

* برای درک بهتر مفهوم و کاربرد حرف اضافه‌ی «به» بهتر است، آموزش و یادگیری به شیوه طبیعی (کلاس، خانه، دوستان و...) صورت گیرد. آموزش مستقیم و دادن شکل رسمی به تدریس توصیه نمی‌شود.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کنید و بیاموزید

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی همراه با درک مفهوم و کاربرد حرف اضافه‌ی «به» می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

بازی‌ای که در این تمرین آمده است را (در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی را با تأکید بر کاربرد حرف اضافه‌ی «به» بیان و هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببینید، بشنوید و بگویید

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتارخوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی ترکیب‌ها و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد حرف اضافه‌ی «به» می‌باشد.

برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با توضیح ارائه شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است، کارت نوشتاری و تصویری را از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت

شما ترکیب‌ها و جمله‌هایی با کاربرد حرف اضافه‌ی «به» به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوانید

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده‌شده در تصویر، روخوانی جمله‌ها با تأکید بر کاربرد حرف اضافه‌ی «به» برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خواننداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

درباره‌ی آنچه در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و با بیان حرف «به» در کنار هر تصویر، ترکیبی بیان و جمله‌های ساخته شده از آن ترکیب را روخوانی کنید. سپس جمله‌ی مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌های مربوط به هر تصویر را بخواند و با توجه به تصویر بازگو کند. همکاری، برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خودانگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل ترکیب‌ها و جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خواننداری و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌ها، انتخاب تصویر متناسب با جمله‌ی داده شده و وصل آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های سمت راست را بخوانند و با درک جمله، با دقت به تصویرهایی که در سمت چپ داده شده نگاه کنند. سپس تصویر درست متناسب با جمله‌ی داده شده را با هدایت و راهنمایی شما پیدا کنند و وصل نمایند. هم‌زمان بر کاربرد حرف

اضافه‌ی «به» تأکید نمایید سپس جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و با دست، خط اتصال را دنبال و کلمه را بازگو کنند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌ها، انتخاب جمله‌ی متناسب با تصویر داده شده و علامت زدن آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید جمله‌هایی را که در کنار تصویر قرار دارد، با شما بخوانند و با دقت به تصویر داده شده نگاه کنند. سپس جمله‌ی درست متناسب با تصویر داده شده را با هدایت و راهنمایی شما پیدا کنند و علامت بزنند. هم‌زمان بر کاربرد حرف اضافه‌ی «به» تأکید نمایید سپس جمله‌های درست را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و با توجه به هر تصویر بازگو نمایند.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جمله‌های ناقص داده شده با استفاده از حرف اضافه‌ی «به» و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید با دقت جمله‌های ناقص را بخوانند و با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) جاهای خالی جمله‌ها را با کمک حرف اضافه‌ی «به» کامل نمایند و پس از کامل کردن جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و با توجه به هر تصویر جمله‌ها را بازگو نمایند.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین یادآوری دانسته‌های قبلی، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جمله‌های ناقص داده شده با استفاده از حروف داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید با دقت جمله‌های ناقص را بخوانند و با هدایت و راهنمایی شما جاهای خالی جمله‌ها را با کمک حروف داده شده کامل نمایند و پس از کامل کردن جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین یادآوری دانسته‌های قبلی، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جمله‌های ناقص داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

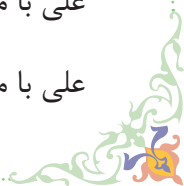
از دانش‌آموزان بخواهید با دقت به تصویرها و نمونه جمله‌ی داده شده، نگاه کنند و درباره‌ی تصویرها با آن‌ها صحبت کنید سپس جمله‌های ناقص را بخوانند و با هدایت و راهنمایی شما جاهای خالی جمله‌ها را کامل نمایند و پس از کامل کردن جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و با توجه به هر تصویر بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

علی با موتور به مسجد می‌رود.

علی با موتور به میوه فروشی می‌رود.

علی با موتور به بانک می‌رود.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، نوشتن جمله‌هایی با استفاده از ترکیب‌های داده شده و تأکید بر کاربرد حرف اضافه‌ی «به» و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها و ترکیب‌های داده شده خوب نگاه کنند و آن‌ها را بخوانند سپس با هدایت و راهنمایی شما جمله‌هایی با استفاده از ترکیب‌های داده شده و تأکید بر کاربرد حرف اضافه‌ی «به»، بیان کنند و بنویسند و جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و با توجه به هر تصویر بازگو نمایند.

تمرین ۹:

هدف از این تمرین یادآوری دانسته‌های قبلی، درک خوانداری، بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های پرسشی داده شده، تشخیص پاسخ مناسب جمله پرسشی داده شده و شماره‌گذاری درست آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از هر دانش‌آموز بخواهید که جمله‌ی پرسشی داده شده را بخواند سپس پاسخ درست متناسب با جمله‌ی پرسشی داده شده را با هدایت و راهنمایی شما از بین پاسخ‌ها انتخاب کند، بخواند و شماره پاسخ درست را در جلوی جمله‌ی پرسشی مورد نظر بنویسد سپس پرسش‌ها و پاسخ‌ها را در تعاملات دو طرفه بازگو نماید.

تمرین ۱۰:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن متن کارت دعوت، جمله‌های پرسشی داده شده و نوشتن پاسخ متناسب با جمله‌ی پرسشی مورد نظر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که به تصویر و متن داخل کارت دعوت خوب نگاه کنند و آن را بخوانند و با دقت جمله‌های پرسشی را بخوانند و درباره‌ی آن صحبت کنید و از دانش‌آموزان بخواهید تا پاسخ متناسب با جمله‌های پرسشی داده شده را با هدایت و راهنمایی شما در جاهای خالی بنویسند و پس از نوشتن، جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس در تعامل با هم پرسش‌ها و پاسخ‌ها را بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

امیر کارت تولدش را به سجاد داد.

او دوستش را به جشن تولد دعوت کرد.

سجاد با پدر و مادرش به تولد می‌رود.

جشن تولد در خانه‌ی امیر است.

تمرین ۱۱:

هدف از این تمرین یادآوری دانسته‌های قبلی، درک مفاهیم نشان داده شده در تصاویر، درک خواننداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کنارهم قرار دادن کلمه‌ها، مرتب کردن و نوشتن جمله‌هایی درست با استفاده از کلمه‌های داده شده، شناسایی تصویر مرتبط و نوشتن جمله‌ها به ترتیب در مقابل تصویر مربوط به هر جمله و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید به کلمه‌های نامرتب داده شده خوب نگاه کنند و آن‌ها را بخوانند سپس از هر دانش‌آموز بخواهید تا با هدایت و راهنمایی شما کلمه‌ها را مرتب کند و بعد از درست کردن جمله‌ها از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و هر جمله را

مانند نمونه در مقابل تصویر مربوط به خودش در نقطه چین‌های داده شده بنویسند و جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و با توجه به تصاویر داستان را بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

مریم به حرف مادرش گوش نداد. او لباسش را نپوشید.

مریم در حیاط برف بازی کرد. مریم بیمار شد.

مریم با مادرش به درمانگاه رفت. دکتر به او دارو داد.

عنوان: حرف اضافه‌ی «از»

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد حرف اضافه‌ی «از»

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد حرف اضافه‌ی «از» آن را در جمله بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت نوشتاری و تصویری، اسباب بازی، اشیاء، وسایل و تصویرهای مختلف، داستان‌های تصویری سریالی، فیلم و انیمیشن

روش‌های تدریس پیشنهادی: نمایشی، پرسش و پاسخ، ایفای نقش

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
حرف اضافه ی «از»	۳ ساعت	هفته ی اوّل
حرف اضافه ی «از»	۳ ساعت	هفته ی دوم

نکات دستوری:

حرف اضافه ی «از» بیشتر در موارد زیر به کار می رود:

- ۱- در زمان، مکان و جز آن ها معنی آغاز یا شروع می دهد: از صفحه ی ۱۲ تا ۵۰ خط خورد.
- ۲- برای بیان علت و سبب: از کاری که کردم پشیمان هستم.
- ۳- بیان جنس چیزی: لباسی از پشم
- ۴- به معنی «ساخته ی نوشته ی» یا «اثر»: تابلوی نقاشی از کمال الملک است.
- ۵- همراه صفت برتر: بهتر از این نمی شود خط نوشت.

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس از فعالیت های متنوع زیر می توانید استفاده کنید:

* معلم فعالیت نمایشی یا تصویری که نشان دهنده ی فعالیت های متعدد است را به دانش آموزان نشان می دهد و ترکیب هایی با کاربرد حرف اضافه ی «از» به همراه شکل نوشتاری آن ارائه و بیان می کند. در مرحله ی بعد می خواهد تا بعد از بیان او هر دانش آموز تصویر را نشان دهد یا فعالیت را انجام دهد و ترکیب یا جمله ی مربوط را بیان نماید، مانند:

از خیابان ، پسر از خیابان عبور کرد. / من از خیابان عبور کردم.

از مغازه، خانم از مغازه میوه خرید. / من از مغازه میوه خریدم.

ترکیب‌ها و سپس جمله‌ها رونویسی و بازگو می‌گردند.

* کارت نوشتاری حرف «از» را روی تابلو نصب کرده و تصویرهایی در اطراف آن روی تابلو بچسبانید(از تصاویر کتاب می‌توان استفاده کرد). توجه دانش‌آموزان را به تصویرها و حرف «از» در میان آن‌ها جلب کنید. با دست حرف «از» را نشان دهید و با حرکت دست به سمت یکی از تصویرها ترکیب «از» + اسم را بگویید. مانند: از رعد و برق / از آرد / از آشپزخانه / از کتابخانه / و .... بعد از نشان دادن بدین ترتیب بعد از بیان شما توسط دانش‌آموزان (درک شنیداری)، از هر دانش‌آموز بخواهید تا مانند شما عمل کند و با استفاده از تصویرها و به کارگیری حرف اضافه‌ی «از» ترکیب‌هایی بگوید.

سپس او را راهنمایی کنید تا جمله‌هایی با یکی از ترکیب‌ها بگوید، مانند من از رعد و برق نمی‌ترسم. / نان از آرد درست می‌شود. / از ساعت ۷ در مدرسه هستیم. / الفبای گویا از آقای باغچه‌بان است. / و ...

ترکیب‌ها بعد جمله‌ها رونویسی و بازگو می‌گردند.

* نمایش فیلم یا انیمیشن کوتاه که نشان‌دهنده‌ی فعالیت‌های متعدد است و معلّم در تعامل با دانش‌آموزان پرسش و پاسخ انجام دهد. مانند: مادر از کجا غذا را آورد؟ / نان از چه چیزی درست می‌شود؟ / و ....

سپس آن‌ها را راهنمایی کنید تا با حرکت دست از حرف «از» به سمت تصویر فیلم مربوطه، اشاره کرده و جمله‌ی پاسخ را بیان کند. از آشپزخانه / مادر از آشپزخانه غذا را آورد. / و ... . ترکیب‌ها و بعد جمله‌ها رونویسی و بازگو می‌گردند.

* تصویرهایی از یک داستان کوتاه بر روی تابلو نصب شود. معلّم توجه دانش‌آموزان را به تصویرهای

داستان جلب نموده آن‌ها را برای بیان جمله‌هایی با به کارگیری حرف اضافه «از» راهنمایی کند. سپس درباره‌ی داستان با تأکید بر حرف اضافه‌ی «از» و در تعامل با دانش‌آموزان پرسش و پاسخ انجام شود.

* اجرای یک بازی به این صورت که تعدادی کارت تهیه کنید و روی هر کارت جمله‌ای بنویسید و در اختیار هر دانش‌آموز قرار دهید. هر دانش‌آموز باید جمله‌ی خودش را بخواند و فعالیت‌هایی که خواسته شده اجرا نماید. در این کارت‌ها نوبت انجام هر حرکت با شماره مشخص شده است.

نفر (۱) از کیفیت یک مداد بیاور.

نفر (۲) از کتابخانه کتاب بیاور.

نفر (۳) از پله‌ها بالا برو.

نفر (۴) از ناظم ماژیک بگیر.

* تصویرهایی که نشان‌دهنده‌ی کاربرد حرف «از» در ارتباط با شخص، مکان، وسیله و... می‌باشد، در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید و از آن‌ها بخواهید تا جمله‌های ناقص مربوط به هر تصویر را کامل نموده یا برای بعضی از تصویرها جمله بنویسند.

* نصب یک تصویر روی تابلوی کلاس که نشان‌دهنده‌ی جمله‌های متعدد باشد. توجه دانش‌آموزان را به تصویر جلب نمایید و در تعامل با دانش‌آموزان پرسش و پاسخ‌هایی با به کارگیری حرف اضافه‌ی «از» هم‌زمان با نشان دادن کارت نوشتاری آن‌ها انجام دهید. دانش‌آموزان با راهنمایی معلم به هر پرسش پاسخ دهند و آن‌ها را روی تابلو بنویسند.

نکته‌های تدریس:

- * در اجرای فعالیت‌ها همراه با دانش‌آموزان درباره‌ی تصویرها گفت‌وگو نمایید و با بیان جمله‌هایی مناسب آن‌ها را با مفهوم و کاربرد حرف اضافه‌ی «از» آشنا نمایید. در ابتدا فقط روی ترکیب «از+ اسم» تأکید کنید سپس در جمله بکار ببرید.
- * برای آموزش و یادگیری بهتر دانش‌آموزان در هنگام بیان ترکیب‌ها و جمله‌ها هم زمان کارت‌های نوشتاری نشان داده می‌شود و یا ترکیب‌ها و جمله‌ها روی تابلو نوشته می‌شود و دانش‌آموزان آن‌ها را می‌خوانند.
- * در تدریس‌ها برای درک و یادگیری بهتر حرف اضافه‌ی «از» آن را در بیان همراه با تأکید و روی تابلو یا کارت نوشتاری به صورت برجسته و با رنگ قرمز بنویسید.
- * از درک شنیداری و خوانداری جمله‌ها از طریق انجام تکالیفی مانند نشان دادن تصویر یا جمله، جور کردن تصاویر و جمله‌ها و... اطمینان حاصل کنید. سپس بیان شفاهی و به دنبال آن بیان نوشتاری را انتظار داشته باشید.
- * تمرین‌هایی برای تشخیص حرف اضافه «از» مناسب از بین چند حرف دیگر (به، و، در، با) و جاده‌ی مناسب در جمله در تمرینات کلاسی مد نظر قرار بگیرد.
- * تأکید می‌شود که آموزش حرف اضافه‌ی «با» در شرایط و بافت طبیعی (کلاس، مدرسه و خانه) آموزش داده شوند و از آموزش در شکل غیر طبیعی و هم چنین از آموزش رسمی و مستقیم دستور زبان فارسی اجتناب گردد.
- * در تدریس‌ها ابتدا هر فعالیت با همراهی معلم انجام می‌شود. سپس با راهنمایی و هدایت معلم هر دانش‌آموز فعالیت موردنظر را انجام می‌دهد.

دانستنی های معلّم: تمرین های کتاب درسی زبان آموزی، جمله سازی

بازی کنید و بیاموزید

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی همراه با درک مفهوم و کاربرد حرف اضافه ی «از» می باشد.

آموزگار گرامی، بازی را که در این تمرین آمده است در ادامه ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلّم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش آموزان خود اجرا نمایید و ترکیب ها و جمله هایی را با تأکید بر کاربرد حرف اضافه ی «از» بیان کنید و همزمان از کارت های نوشتاری آن ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببینید، بشنوید و بگویید

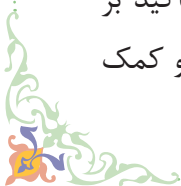
هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتارخوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی ترکیب ها و جمله هایی با تأکید بر کاربرد حرف اضافه ی «از» می باشد.

برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصاویری با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه ی موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما ترکیب ها و جمله هایی با کاربرد حرف اضافه ی «از» به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوانید

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله ها با تأکید بر کاربرد حرف اضافه ی «از» برای فراهم آمدن زمینه ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک

به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و با بیان حرف «از» در کنار هر تصویر، ترکیبی بیان می‌شود و جمله‌های ساخته شده از آن ترکیب را روخوانی کنید، سپس جمله‌ی مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید ترکیب‌ها و جمله‌های مربوط به هر تصویر را بخواند و با توجه به هر تصویر بازگو کند.

همکارگرمی، برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خودانگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل ترکیب‌ها و جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌ها، انتخاب جمله‌ی متناسب با تصویر داده شده و علامت زدن آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید جمله‌هایی را که در کنار تصویر قرار دارد، بخوانند و با دقت به تصویر داده شده نگاه کنند و جمله‌ی درست متناسب با تصویر داده شده را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) پیدا کنند و علامت بزنند. هم‌زمان بر کاربرد حرف اضافه‌ی «از» تأکید نماید، سپس جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و با توجه به هر تصویر بازگو نمایند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌ها، انتخاب تصویر متناسب با جمله‌ی داده شده و وصل آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های سمت راست را بخوانند و با دقت به تصویرهای سمت چپ نگاه کنند. سپس تصویر درست متناسب با جمله را با هدایت و راهنمایی شما پیدا کنند و وصل نمایند و هم‌زمان بر کاربرد حرف اضافه‌ی «از» تأکید نمایید، سپس جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و با توجه به هر تصویر بازگو نمایند.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جمله‌های ناقص داده شده با استفاده از حروف و با توجه به تصویرهای داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید با دقت جمله‌های ناقص را بخوانند و با هدایت و راهنمایی شما جاهای خالی جمله‌ها را با کمک حروف و تصویرهای داده شده (ترکیب «از» + اسم) کامل نمایند و پس از کامل کردن جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

مسافر از ماشین پیاده شد.

آن‌ها از شیر ماست درست می‌کنند.

محسن از ساعت ۸ درس می‌خواند.

شما از مغازه کفش خریدید.

ماهیگیرها از دریا ماهی گرفتند.

جوجه از تخم‌مرغ بیرون آمد.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن و درک متن داده شده و جمله‌های پرسشی و نوشتن پاسخ متناسب با جمله‌ی پرسشی مورد نظر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که به تصویر و متن داده شده خوب نگاه کنند و آن را بخوانند و با دقت جمله‌های پرسشی را بخوانند و درباره‌ی آن صحبت کنید و از دانش‌آموزان بخواهید تا پاسخ متناسب با جمله‌های پرسشی داده شده را با هدایت و راهنمایی شما از متن مورد نظر انتخاب نمایند و در جاهای خالی بنویسند و پس از نوشتن، جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس داستان را با توجه به تصاویر بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

سعیده از فروشنده کتاب خرید.

سعیده به فروشنده پول داد.

سعیده از مغازه به خانه برگشت.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین یادآوری دانسته‌های قبلی، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های پرسشی داده شده و نوشتن پاسخ متناسب با جمله‌ی پرسشی مورد نظر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که به تصویرهایی که پشت سرهم در داخل کادرهایی آمده، خوب نگاه

کنند و با دقت جمله‌های پرسشی را بخوانند و درباره‌ی آن صحبت کنید و از آنها بخواهید تا پاسخ متناسب با جمله‌های پرسشی داده شده را با هدایت و راهنمایی شما در جاهای خالی بنویسند و پس از نوشتن جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس در تعامل باهم و با توجه به تصاویر پرسش‌ها و پاسخ‌ها را بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

کارگر پارچه را از کارخانه به پارچه فروشی می‌برد.

مادر پارچه را از پارچه فروش به خیاط داد.

خیاط از پارچه لباس دوخت.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین یادآوری و به کارگیری دانسته‌های قبلی، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جمله‌های ناقص داده شده با استفاده از حروف داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید با دقت به تصویر داده شده، نگاه کنند و جمله‌های ناقص را بخوانند و با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) جاهای خالی جمله‌ها را با کمک حروف داده شده کامل نمایند و پس از کامل کردن، جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و داستان را بازگو نمایند.

تمرین ۹:

هدف از این تمرین یادآوری و به کارگیری دانسته‌های قبلی، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جمله‌های ناقص داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره‌ی تصویرها با آن‌ها صحبت کنید سپس جمله‌های ناقص را بخوانند و با هدایت و راهنمایی شما جاهای خالی جمله‌ها را کامل نمایند و پس از کامل کردن، جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و با توجه به تصاویر بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد:

پدر با تراکتور زمین را شخم می‌زند.

مادربزرگ با زهرا نان می‌پزد.

زهرا به گوسفند، علف می‌دهد.

مادر از گاو، شیر می‌دوشد.

مرغ و خروس دانه می‌خورند.

سگ در لانه‌اش خوابید.

فعالیتهای تکمیلی

تمرین ۱:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق تشخیص عبارت / ترکیب متناسب با جمله‌ی داده شده، کامل کردن جمله‌های ناقص داده شده و تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی جدا و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

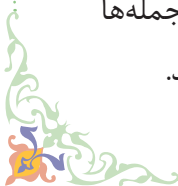
از دانش‌آموزان بخواهید درباره‌ی جمله‌های ناقص داده شده باهم صحبت کنند و با هدایت و راهنمایی شما عبارت درست مربوط به جمله‌ی ناقص داده شده را بیان نمایند و بنویسند و پس از کامل کردن، جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند.

تمرین ۲:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های پرسشی داده شده و نوشتن پاسخ متناسب با جمله‌ی پرسشی با تأکید بر استفاده از حرف اضافه‌ی «در» مورد نظر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که به تصویر داده شده خوب نگاه کنند و با دقت جمله‌های پرسشی را بخوانند و درباره‌ی آن صحبت کنید و از دانش‌آموزان بخواهید تا پاسخ متناسب با جمله‌های پرسشی داده شده را با هدایت و راهنمایی شما در جاهای خالی بنویسند و پس از نوشتن، جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و در تعامل با هم پرسش و پاسخ‌ها را بازگو نمایند.

مروارید در صدف است. / ماهی‌های کوچک در آب شنا می‌کنند. / خرچنگ و ماهی‌ها در تور هستند

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن کلمه‌های داده شده، تشخیص کلمه با تأکید بر کاربرد ضمیرهای شخصی پیوسته و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید درباره‌ی تصاویر باهم صحبت کنند، جمله‌ی کامل زیر هر تصویر را بخوانند و با توجه به آن‌ها، کلمه‌ی درست را بیان نمایند و بنویسند. پس از کامل کردن، جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و با توجه به هر تصویر بازگو نمایند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن کلمه‌های داده شده، کامل کردن جاهای خالی متن‌های داده شده، تشخیص کلمه درست و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که به تصویر داده شده خوب نگاه کنند و درباره‌ی کلمه‌های داده شده با هم صحبت کنید و کلمه‌ی درست را بیان نمایند و در جاهای خالی متن مورد نظر را بنویسند و پس از کامل کردن، جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و داستان را بازگو نمایند. ما در مزرعه یک گاو داریم. اسمش خانم حنا است. گاومان سه ساله است. گاو ما یک گوساله دارد.

گوساله‌ی من کوچک بود. او شیر خورد. گوساله‌ام بزرگ شد. پدرم گوساله‌ها را با مادرشان به دشت می‌برد.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک خوانداری، بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌ی پرسشی داده شده، با کلمه‌ی «کجا»، کامل کردن جمله‌های ناقص، تشخیص صحیح پاسخ مناسب با توجه به تصویرهای داده شده و نوشتن آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از هر دانش‌آموز بخواهید که جمله‌ی پرسشی داده شده را بخواند سپس به تصویرها خوب دقت کند و جمله‌های زیر تصویرها را بخواند و پاسخ درست متناسب با جمله‌ی پرسشی داده شده را با هدایت و راهنمایی شما (در صورت نیاز) بیان کند و در جاهای خالی بنویسد سپس پرسش و پاسخ‌ها را در تعاملات دو طرفه بازگو نماید.

قطار پشت درخت است. / قطار روی پل است. / قطار پایین کوه است. / قطار جلوی درخت است. / قطار زیر پل است. / قطار کنار تخت است. / قطار توی کمد است. / قطار بالای کوه است.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های پرسشی داده شده و نوشتن پاسخ متناسب با جمله‌ی پرسشی مورد نظر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که به تصویرهایی که پشت سرهم در داخل کادرهایی آمده، خوب نگاه کنند و با دقت جمله‌های پرسشی را بخوانند و درباره‌ی آن صحبت کنید و از دانش‌آموزان

بخواهید تا پاسخ متناسب با جمله‌های پرسشی داده شده را در جاهای خالی بنویسند و پس از نوشتن، جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس در تعامل با هم و به صورت یک بازی پرسش و پاسخ‌ها را بازگو نمایند و امتیاز بگیرند.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌ها، تشخیص این که جمله درست است یا نادرست و علامت زدن آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌ها را با شما بخوانند و با دقت با هدایت و راهنمایی شما تشخیص دهند که جمله‌ی نوشته شده درست است یا نادرست و در صورت درست بودن صورتک خوشحال و در صورت نادرست بودن صورتک ناراحت را علامت بزنند.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری، وصل کردن جمله‌ها با توجه به ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته‌ی داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌ها را بخوانند و به ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته‌ای که در زیر آن خط کشیده شده دقت نمایند سپس با هدایت و راهنمایی شما دو جمله‌ی مشابه که تفاوتشان فقط در ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته (اول، دوم و سوم شخص) است را هم رنگ نمایند. جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند.

تمرین ۹:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خوانداری و بیان شفاهی

و نوشتاری، کامل کردن جاهای خالی، نوشتن جمله‌ها و عبارت‌هایی یا توجه به نمونه جمله‌ها و تصویرهای داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد. نوشتن بر اساس تعلق مد نظر است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره‌ی تصویرها با دانش‌آموزان صحبت کنید سپس با هدایت و راهنمایی شما جمله‌ها و عبارت‌هایی مانند نمونه‌های داده شده، بیان کنند و بنویسند و جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند.

تمرین ۱۰:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن متن تصویری داده شده و جمله‌های پرسشی و نوشتن پاسخ متناسب با جمله‌ی پرسشی و متن مورد نظر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که به تصویرها و متن داده شده خوب نگاه کنند و آن را بخوانند و با دقت جمله‌های پرسشی را بخوانند و درباره‌ی آن صحبت کنید و از دانش‌آموزان بخواهید تا پاسخ متناسب با جمله‌های پرسشی داده شده را با هدایت و راهنمایی شما از متن موردنظر انتخاب نمایند و در جاهای خالی بنویسند و پس از نوشتن، جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و داستان را بازگو نمایند.

تمرین ۱۱:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های پرسشی داده شده و نوشتن پاسخ دلخواه و متناسب با جمله‌ی پرسشی مورد نظر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که به تصویرهای نمادین که در دورتا دور جمله‌های پرسشی آمده، خوب نگاه کنند و با دقت جمله‌های پرسشی را بخوانند و درباره‌ی آن صحبت کنید و از دانش‌آموزان بخواهید تا پاسخ انتخابی و متناسب با جمله‌های پرسشی داده شده را در جاهای خالی بنویسند و پس از نوشتن، جمله‌ها و پاسخ‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس پرسش و پاسخ‌ها را بازگو نمایند.

تمرین ۱۲:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های پرسشی داده شده و نوشتن پاسخ متناسب با جمله‌ی پرسشی مورد نظر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که به تصویرها خوب نگاه کنند و با دقت جمله‌های پرسشی را بخوانند و درباره‌ی آن صحبت کنید و از دانش‌آموزان بخواهید تا پاسخ متناسب با جمله‌های پرسشی داده شده را با هدایت و راهنمایی شما در جاهای خالی بنویسند و پس از نوشتن جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس مانند این تمرین مصاحبه‌ای ترتیب داده و در تعامل با هم پرسش‌ها را بازگو و پاسخ مناسب دهند.

تمرین ۱۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری، تغییر دادن شکل جمله‌ها از زمان گذشته به زمان حال و نوشتن آن‌ها و کامل کردن جاهای خالی در جمله می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌ها را بخوانند و هم‌زمان توجه آن‌ها را به فعل‌ها که به رنگ

قرمز شده، جلب نمایید و با هدایت و راهنمایی شما زمان فعل جمله‌ها را از زمان گذشته به زمان حال تغییر دهند و در جاهای خالی جمله‌ی تغییر یافته جدید را بنویسند سپس جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند .

تمرین ۱۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های پرسشی و پاسخ‌های داده شده، تشخیص صحیح کلمه پرسشی متناسب با جمله پرسشی مورد نظر، کامل کردن جاهای خالی داده شده و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرهای نمادین نگاه کنند و درباره تصویرها با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به پاسخ‌های داده شده جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های پرسشی ناقص، در مقابل هر تصویر را بخوانند و با توجه به پاسخ داده شده، کلمه پرسشی متناسب با جمله پرسشی را با هدایت و راهنمایی شما در جاهای خالی بنویسند و پس از کامل کردن، جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس پرسش و پاسخ‌ها را بازگو نمایند.

تمرین ۱۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری و نوشتن جمله‌هایی با استفاده از کلمه‌های پرسشی داده شده و شناسایی پاسخ آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌ها و کلمه‌های پرسشی داده شده خوب نگاه کنند و آن‌ها را

بخوانند سپس جمله‌هایی پررشتی با استفاده از کلمه‌های داده شده ، بیان کنند و بنویسند.
سپس پاسخ‌های نوشته شده در پایین صفحه را بخوانند و پرسش مناسب هر کدام را از بالای
صفحه انتخاب و در پایین بازنویسی کنند سپس جمله‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان
بخوانند و در تعامل دو طرفه پرسش و پاسخ انجام دهند.

شما چه چیزی را خاموش کردید؟ ما آتش را خاموش کردیم.

آن‌ها چه چیزهایی درست کردند؟ آن‌ها ظرف‌های سفالی درست کردند.

سگ کجا است؟ سگ داخل (در) لانه‌اش است.

خواهرت کلیدها را کجا گذاشت؟ خواهرت کلیدها را روی میز گذاشت.

خدا چه کسانی را دوست دارد؟ خدا انسان‌های خوب را دوست دارد.

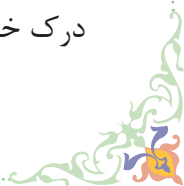
چه کسی گل می‌فروشد؟ گل فروش گل می‌فروشد.

تمرین ۱۶:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کنار هم قرار دادن
کلمه‌ها ، مرتب کردن و نوشتن جمله‌هایی درست با استفاده از کلمه‌های داده شده و خواندن
آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید به کلمه‌های نامرتب داده شده خوب نگاه کنند و آن‌ها را بخوانند
سپس از هر دانش‌آموز بخواهید کلمه‌ها را مرتب کند و بعد از درست کردن جمله‌ها آن‌ها را
در نقطه چین‌های داده شده بنویسد و آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخواند و براساس
درک خود از هر جمله نقاشی کند.

تمرین ۱۷:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتن جمله‌های پرسشی مرتبط با تصویر داده شده می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها داده شده خوب نگاه کنند سپس با استفاده از کلمه‌ی پرسشی داده شده، پرسش‌هایی بیان کنند و بنویسند و در تعامل دو طرفه پرسش و پاسخ انجام دهند.

تمرین ۱۸:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، نوشتن جمله‌هایی با توجه به تصویر داده شده و کاربرد دانسته‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید:

از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها خوب نگاه کنند و جمله‌هایی درست بیان کنند و بنویسند و آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند.

منابع

- ابراهیمی، امیرعباس. (۱۳۸۸). توانبخشی شنوایی کودکان. نشر دانژه، تهران.
- ابراهیمیان، شیوا. نیلی پور، رضا. یادگاری، فریبا. رابطه بین زبان دریافتی و زبان بیانی در کودکان مبتلا به نشانگان داون، مجله‌ی پژوهش در حیطه کودکان استثنایی، ۱۳۸۲، ۳(۲)، ۱۶۱-۱۷۶
- احمدی گیوی، حسن. انوری، حسن. (۱۳۸۹). دستور زبان فارسی ۱ و ۲، انتشارات فاطمی.
- اکبری، فریدون و همکاران، (۱۳۹۲)، کتاب معلّم (راهنمای تدریس) فارسی سوم دبستان، اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی.
- بروک شایر، روبرت اچ. (۱۳۸۲). آشنایی با اختلالات ارتباطی ناشی از آسیب دیدگی‌های عصبی. ترجمه‌ی سعیده احمدی، چاپ سعید دانش.
- تیدول، مری اس. (۱۳۷۲). راهنمای آموزش ناشنویان. ترجمه حمیده طباطبایی، انتشارات مدرسه.
- جلیله‌وند، ناهید. (۱۳۸۵). برنامه مداخله آسیب شناسی گفتار و زبان برای کودکان مبتلا به آسیب شنوایی. دانشکده‌ی توانبخشی علوم پزشکی ایران.
- جلیله‌وند، ناهید. (۱۳۹۱). رشد گفتار و زبان در کودکان فارسی زبان، نشر دانژه، تهران.
- دهقان، مهدی. یادگاری، فریبا. شیرازی، طاهره سیما. کاظم نژاد، انوشیروان. (۱۳۸۷)، مقایسه تأثیر آموزش خواندن و آموزش سنتی زبان درمانی بر زبان درکی و بیانی کودکان مبتلا به نشانگان داون، مجله‌ی توانبخشی، (۴-۳) ۹، ۵۶-۵۱
- رضایی، محمد و همکاران، (۱۳۹۲)، مهارت‌های خواندن کودکان شنوا و کم شنوای متوسط تا شدید تلفیقی، مجله علمی پژوهشی توانبخشی نوین دانشکده توانبخشی دانشگاه علوم

پزشکی تهران دوره ۷ شماره ۲ تابستان.

- رضوانی دهاقانی، زهرا. (۱۳۸۱). زبان‌آموزی به شیوه محاوره ویژه کودکان دچار آسیب شنوایی. نشر مشاهیر به سفارش پژوهشکده‌ی کودکان استثنایی، تهران.

- زندی، بهمن. (۱۳۸۱). زبان‌آموزی. سمت، تهران.

- شیپلی، کنتجی و مکافی، جولی جی (۲۰۰۶). راهنمای ارزیابی اختلالات گفتار زبان. ترجمه لیدا سلطانی و همکاران، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران.

- صفارپور، عبدالرحمان. (۱۳۷۹). الگوی یاددهی و یادگیری گام‌به‌گام انشای فارسی (ابتدایی). انتشارات مدرسه.

- عندلیبی، محمد. (۱۳۸۵). مبانی زبان‌آموزی کودک و روش تدریس مهارت‌های زبانی. انتشارات رسانه‌ی تخصصی، تهران.

- فرج‌اللهی، هاله. (۱۳۶۶). فعالیت‌های تسهیل‌کننده رشد مهارت‌های گفتار و زبان، پایان‌نامه‌ی کارشناسی، دانشکده‌ی علوم توانبخشی علوم پزشکی ایران.

- فیاضی، لیلا. (۱۳۸۹). «مهارت‌های صرفی و معناشناختی در افراد آسیب‌دیده شنوایی»، مجله‌ی تعلیم و تربیت استثنایی، سازمان آموزش و پرورش استثنایی، شماره ۱۰۵.

- کاکو جویباری، علی‌اصغر. هوسپیان، آلیس. (۱۳۷۸). روش محاوره (آموزش صرف و نحو زبان) به کودکان دچار نقص شنوایی. سازمان آموزش و پرورش استثنایی.

- صفوی، امان‌الله (۱۳۸۷). کلیات روش‌ها و فنون تدریس، تهران، انتشارات سمت

- کاکو جویباری، علی‌اصغر و همکاران، (۱۳۸۸)، مقایسه سواد خواندن در دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی و دانش‌آموزان با شنوایی هنجار. مجله‌ی شنوایی شناسی، دوره ۱۹، شماره ۱.

- کریستال، دیوید. (۱۳۸۰). راهنمای مقیاس larsp، ترجمه فریبا یادگاری، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، ۱۳۸۰.
- شعبانی، حسن. (۱۳۸۳). مهارت‌های آموزش و پرورش (روش‌ها و فنون تدریس)، تهران، انتشارات سمت
- کریمی، مجید. (۱۳۷۹). بررسی مشکلات زبان نوشتاری افراد کم شنو، نشریه علمی دانشجویی گفتار درمانی، دانشکده توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
- گورابی، خسرو. (۱۳۸۶). ضروریات شنوایی شناسی. انتشارات بهنام فر، تهران .
- لوترمن، دیوید و کویترز، ال. (۱۳۸۱). توان بخشی با تاکید بر شناسایی و درمان کودکان ناشنوا زیر سه سال. ترجمه زهرا جعفری و فاطمه ادکی.
- آقازاده، محرم (۱۳۹۳). راهنمای روش‌های نوین تدریس، تهران، آپژ
- ماهوتیان، شهرزاد. (۱۳۷۸). دستور زبان فارسی از دیدگاه رده‌شناسی. ترجمه مهدی سمائی، نشر مرکز.
- مشکوة الدینی، مهدی. (۱۳۸۲). «بررسی روند رشد وندهای صرفی و پیوندهای ساختاری درگفتار پیشرفتی کودک»، مجله‌ی زبان شناسی، شماره ۲.
- ملایری، سعید و جعفری، زهرا و عشایری، حسن. (۱۳۸۸). آزمون سنجش رشد نیوشا ویژه کودکان فارسی زبان بدو تولد تا ۶ سال. انتشارات دانژه.
- موللی، گیتا (۱۳۸۸)... انطباق و آماده‌سازی گفتار نشان‌های با بررسی اثربخشی آن بر ادراک گفتار کودکان دبستانی با آسیب شنوایی در شهر تهران
- ناتل خانلری، پرویز. (۱۳۸۶). دستور زبان فارسی. انتشارات قدس.
- نخشب، محبوبه و شفیعی، بیژن. (۱۳۸۲). توان بخشی کاشت حلزون در کودکان. دانشگاه

علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان.

- پورسلطانی، مریم، قیومی، عفت، رحمنی، ملیحه، امیری، فاطمه (۱۳۹۰). الگوهای برترتدریس، تهران، سازمان آموزش و پرورش استثنایی

- نیساری، سلیم و همکاران. (۱۳۹۴). راهنمای آموزش زبان فارسی در دوره ابتدایی. انتشارات مدرسه.

- نیک‌خو، فاطمه، (۱۳۸۹)، بررسی وضعیت درک خواندن در دانش‌آموزان ناشنوا، مجله تعلیم و تربیت استثنایی، شماره ۱۰۵.

- یونان، ملیندا و حیدریان‌مقدم، محمد. (۱۳۷۶). توان‌بخشی شنیداری کودکان زیر ۷ سال. انتشارات تیمورزاده، تهران.

-Adams C, Brown BB, & Edwards M. (1998).Developmental disorders of language. 2nd ed. London: Whurr Publishers

-Alpiner, I.G., Mearthy, P.A. (2000). Rehabilitative Audiology: Children and Adults, 3d edition, Lippon cott, Williams & Wilkins.

-Bench J. (1992). Communication skills in hearing impaired children. 1st ed. London: Whurr Publishers.

-Mayer C. (2007). What really matters in the early literacy development of deaf children? J Deaf Stud Deaf Educ. 12(4):411-31.

-Williams C. (2006). Teacher judgments of the language skills of children in the early years of schooling. Child Lang Teach There. 22(2), 135-54.

